

Załącznik do Uchwały nr

Rady Gminy Ożarówice z dnia

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY OŻAROWICE
NA LATA 2016-2025**



2016

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII	5
1. PODSTAWY PRAWNE	5
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE.....	6
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	13
1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE	13
2. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA	15
3. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE	15
4. STRUKTURA GOSPODARCZA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY	20
5. EDUKACJA I WYCHOWANIE	28
6. ŻYCIE KULTURALNE I INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA	30
7. OPIEKA ZDROWOTNA I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	34
8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	43
9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI	51
10. PRZESTĘPCZOŚĆ.....	51
11. POMOC SPOŁECZNA	53
12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	69
13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU LOKALNYM” ...	72
14. ANALIZA SWOT	87
15. WNIOSKI Z DIAGNOZY	95
III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	98
IV. PROGRAMY I PROJEKTY.....	108
V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII	109
SPIS TABEL I WYKRESÓW	113

WPROWADZENIE

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądanych struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Niniejsza strategia została opracowana w Ośrodku Pomocy Społecznej w Ożarówicach. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem interesów różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, rynku pracy, ochrony zdrowia, a także policji, organizacji pozarządowych, kościoła oraz mieszkańcy gminy. Moderatorem prac nad dokumentem było Centrum Wspierania Służb Społecznych w Częstochowie.

Strategia ma charakter kilkuletni; została przygotowana na lata 2016-2025. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z pięciu części. W pierwszej z nich zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu oraz jego uwarunkowania strategiczne i programowe.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przygotowana w oparciu o dane pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli samorządu lokalnego. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Infrastruktura transportowa i komunikacyjna; Struktura demograficzna i zasoby mieszkaniowe; Struktura gospodarcza i sytuacja na rynku pracy; Edukacja i wychowanie; Życie kulturalne i infrastruktura sportowo-rekreacyjna; Opieka zdrowotna i problem niepełnosprawności; Uzależnienia i przemoc w rodzinie; Problem bezdomności; Przestępczość; Pomoc społeczna i Organizacje pozarządowe.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków płynących z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędnych do podjęcia w okresie programowania dokumentu. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, przedstawione źródła finansowania dokumentu i czas realizacji wyznaczonych w nim kierunków działań, ramy finansowe strategii oraz prognoza zmian.

W czwartej części dokumentu wskazane są programy oraz przedstawiona jest informacja na temat projektów mogących służyć realizacji strategii.

Piąta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia jego monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu przygotowanego zestawu wskaźników monitoringowych.

Przy istniejącym obecnie ogromnym zapotrzebowaniu na myślenie i działanie strategiczne należy pamiętać, że sam fakt przygotowania strategii to dopiero część teoretyczna procesu, którą należy uzupełnić praktyką i działaniem, czyli wdrożeniem dokumentu. Tutaj, odpowiedzialność spada na lokalnych polityków, działaczy, przedstawicieli różnych instytucji, zarówno administracji samorządowej, jak i organizacji pozarządowych. I tylko ich skoordynowana współpraca, wola i determinacja w przeznaczaniu i pozyskiwaniu środków finansowych przełoży się na skuteczność realizacji strategii.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ożarówce na lata 2016-2025 wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 ze zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 446),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 487),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 575),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 114 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 169 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 224),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 645),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r., nr 43, poz. 225 ze zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r., nr 127, poz. 721 ze zm.),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r., poz. 195),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 581 ze zm.),
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.),
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 618 ze zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 546),
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 833 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 150 ze zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 ze zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 239),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 2156 ze zm.).

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ożarówice na lata 2016-2025 pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,

- Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Umowa Partnerstwa – Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020,
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020,
- Strategia Rozwoju Powiatu Tarnogórskiego do roku 2022.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „*Unia innowacji*” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „*Młodość w drodze*” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „*Europejska agenda cyfrowa*” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „*Europa efektywnie korzystająca z zasobów*” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „*Polityka przemysłowa w erze globalizacji*” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie

w odniesieniu do Małych i Średnich Przedsiębiorstw, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych.

Celem projektu „*Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „*Europejski program walki z ubóstwem*” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 to z kolei najważniejszy średniookresowy dokument rozwojowy na szczeblu krajowym, określający cele strategiczne do 2020 roku. Wyznacza on trzy obszary strategiczne: *Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna*, w których koncentrują się główne działania, oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

Celem głównym Strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Dokument z jednej strony wyznacza działania służące usuwaniu barier rozwojowych, w tym ujawnionych przez kryzys gospodarczy słabości polskiej gospodarki, a z drugiej skupia się na wspomnianych powyżej potencjałach, które będą stymulowały rozwój kraju.

Strategia stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych (Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki, Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Strategia Rozwoju Transportu, Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko, Sprawne Państwo, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie, Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP, Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa), które powinny przyczyniać się do realizacji założonych w niej celów, a zaprojektowane w nich działania rozwijać i uszczegóławiać reformy w niej wskazane. Dokument skierowany jest nie tylko do administracji publicznej, ale także do środowisk społecznych i gospodarczych, które

uczestniczą w procesach rozwojowych i mogą je wspomagać zarówno na szczeblu centralnym, jak i regionalnym.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest również odniesieniem na gruncie krajowym dla dokumentów strategicznych przygotowywanych w kraju na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020, tj. Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych (uwzględniających środki z polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa). Wskazane w strategii cele rozwojowe i priorytety w znaczącym zakresie wpisują się w cele strategii unijnej „Europa 2020” i są z nią spójne.

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w Polsce w latach 2014-2020 w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa. Instrumentami realizacji Umowy są krajowe programy operacyjne i regionalne programy operacyjne. Dokumenty te wraz z Umową tworzą spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową.

Umowa ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich z realizacją Strategii Rozwoju Kraju 2020 i Strategii Europa 2020. Celem konsekwentnie realizowanym w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020 jest, zgodnie ze Strategią Rozwoju Kraju, oparcie rozwoju na dalszym zwiększaniu konkurencyjności gospodarki, poprawie spójności społecznej i terytorialnej oraz podnoszeniu sprawności i efektywności państwa. Biorąc pod uwagę wskazane powyżej cele rozwojowe kraju, w Umowie wyróżniono cztery priorytety finansowania ze środków europejskich, do których zaliczono: otoczenie sprzyjające przedsiębiorczości i innowacjom, spójność społeczną i aktywność zawodową, infrastrukturę sieciową na rzecz wzrostu i zatrudnienia oraz środowisko i efektywne gospodarowanie zasobami. Priorytety te będą realizowane w ramach właściwych celów tematycznych, wskazanych w projektach rozporządzeń Unii Europejskiej.

Umowa wskazuje m.in. rodzaje inwestycji, mogących liczyć na dofinansowanie, proponuje układ programów operacyjnych, prezentuje zarys systemu ich wdrażania, a także przedstawia ogólne założenia opartego na zasadzie subsydiarności podziału interwencji pomiędzy poziom krajowy i regionalny. Zapewnieniu koordynacji pomiędzy funduszami polityki spójności na poziomie regionalnym służyć ma, umożliwiona po raz pierwszy w okresie programowania 2014-2020, realizacja przez samorządy województw programów

dwufunduszowych (Europejski Fundusz Społeczny i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego). Instrumentem zapewniającym komplementarność interwencji realizowanych przez rząd i samorząd terytorialny będzie kontrakt terytorialny.

Zgodnie z Umową Partnerstwa w latach 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy **Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020**, dotyczący rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego i dobrego rządzenia oraz 16 regionalnych programów operacyjnych. Krajowy program (zasili go 28% środków funduszu) będzie się koncentrował na zmianach strukturalnych poszczególnych polityk sektorowych, a także na takich przedsięwzięciach, które mają charakter ogólnopolski i są priorytetowe z punktu widzenia polityki państwa, natomiast na poziomie regionalnym interwencja Europejskiego Funduszu Społecznego (72% środków funduszu) będzie dotyczyła bezpośredniego wsparcia osób w celu poprawy ich sytuacji na rynku.

Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój obejmuje pięć następujących osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa oraz V. Pomoc Techniczna.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 przewiduje utworzenie 13 osi priorytetowych. Problematykę społeczną ujęto głównie w ramach osi priorytetowej 7. Regionalny rynek pracy, 9. Włączenie społeczne i 10. Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna.

Priorytety inwestycyjne wyznaczone w ramach osi priorytetowej 7. zakładają zapewnienie dostępu do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, m.in. poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników, a także wspieranie samozatrudnienia i rozwijanie przedsiębiorczości, w tym tworzenie innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, oraz przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian.

Priorytety inwestycyjne sformułowane w ramach osi priorytetowej 9. skupiają się z kolei na aktywnym włączeniu, tj. zwiększeniu zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, ułatwianiu dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych, a także

wspieraniu przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia.

Priorytety inwestycyjne wyznaczone w ramach osi priorytetowej 10. zakładają wspieranie inwestycji w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych, a także wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 jest dokumentem, który określa cele polityki społecznej prowadzonej w regionie. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej w województwie śląskim, wyznaczono obszary priorytetowe dla polityki społecznej obejmujące: 1. Wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji, 2. Rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej, 3. Wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej, 4. Tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych, 5. Przełamywanie barier w aktywizacji osób starszych, 6. Wspieranie działań na rzecz integracji systemu pomocy społecznej. 7. Rozwój systemu kształcenia ustawicznego kadr służb pomocy społecznej, 8. Bezpieczeństwo publiczne.

Sformułowane w dokumencie cel główny (misja) i cele strategiczne zakładają „Poprawę warunków i jakości życia mieszkańców województwa śląskiego” poprzez: wzmocnienie polityki prorodzinnej, wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży, wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych, wzmacnianie równych szans osób niepełnosprawnych, wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego.

Strategia Rozwoju Powiatu Tarnogórskiego do roku 2022 jest dokumentem, który stanowi podstawę polityki rozwoju powiatu. Sformułowano w nim wizję rozwoju powiatu („Powiat tarnogórski będzie miejscem życia harmonijnie rozwijających się społeczności, które szanują wartości budowane przez pokolenia i racjonalnie wykorzystują lokalne zasoby

naturalne oraz instytucjonalne”), misję rozwoju („Integrować wysiłki gmin, instytucji publicznych, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedsiębiorczych jednostek i liderów przemian lokalnych w dziedzinach, służących rozwojowi społeczności powiatu”), priorytety rozwoju, cele strategiczne, horyzontalne i kierunki rozwoju.

Problematykę społeczną ujęto głównie w ramach priorytetów rozwoju 1. Gospodarka, 2. Usługi Społeczne i 4. Turystyka i rekreacja. W ich ramach wyznaczono cele strategiczne zakładające: poprawę atrakcyjności inwestycyjnej na rzecz wzrostu zatrudnienia, pobudzanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, otwarcie na globalne trendy gospodarcze, podnoszenie poziomu bezpieczeństwa publicznego i społecznego, wzbogacenie profili kształcenia dla potrzeb nowoczesnej gospodarki, zwiększenie jakości i dostępności usług medycznych, integrowanie aktywności kulturalnych, doskonalenie jakości i poprawę sprawności zarządzania powiatem, stworzenie nowoczesnej oferty turystycznej oraz poprawę atrakcyjności oferty rekreacyjnej.

Do kierunków działań istotnych z punktu widzenia niniejszego dokumentu zaliczono m.in.: tworzenie warunków lokalizacji nowych inwestycji, promowanie zalet tarnogórskiego środowiska działalności gospodarczej, wspieranie rozwoju działających firm i młodych przedsiębiorców, świadczenie usług dla przedsiębiorców, inkubację przedsiębiorstw, wykorzystywanie sąsiedztwa Portu Lotniczego, nawiązywanie gospodarczej współpracy regionalnej i międzynarodowej, podejmowanie współpracy z instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo publiczne, wspieranie funkcjonowania rodzin, wspieranie osób społecznie dysfunkcyjnych, udzielanie pomocy osobom niepełnosprawnym, wprowadzanie innowacyjnych produktów edukacyjnych, wprowadzanie kreatywnych zmian sieci szkolnictwa, poprawę warunków kształcenia, prowadzenie promocji i profilaktyki zdrowia, inwestowanie w usługi medyczne, koordynowanie wymiany informacji o działalności placówek kultury i imprezach, wspieranie inicjatyw artystów i animatorów kultury, skoordynowanie dostępności turystycznej, poprawę atrakcyjności turystycznej, stworzenie turystycznych produktów ziemi tarnogórskiej, inicjowanie przedsięwzięć służących zaspokajaniu potrzeb rekreacyjnych, poprawę współpracy z organizacjami pozarządowymi, budowę sieci dróg rowerowych, kreowanie międzypowiatowych produktów turystycznych oraz rozwijanie partnerstwa publiczno-prywatnego.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE

Ożarowice to gmina wiejska, położona w województwie śląskim, we wschodniej części powiatu tarnogórskiego. Od północy sąsiaduje z miastem Miasteczko Śląskie (z powiatu tarnogórskiego) oraz gminami Woźniki (z powiatu lublinieckiego) i Kozięgłowy (z powiatu myszkowskiego), od wschodu z gminami Mierzęcice i Siewierz (z powiatu będzińskiego), od południa z gminami Bobrowniki i Mierzęcice (z powiatu będzińskiego) oraz od zachodu z gminą Świerklaniec i miastem Miasteczko Śląskie (z powiatu tarnogórskiego).

Gmina zajmuje powierzchnię 43,72 km² i podzielona jest na 7 sołectw: Celiny, Niezdara, Ossy, Ożarowice, Pyrzowice, Tąpkowice i Zendek. Największą miejscowością w gminie są Tąpkowice liczące ponad 2.100 mieszkańców; na jej terenie swoją siedzibę ma m.in. Gminny Zespół Oświaty i Wychowania – jednostka organizacyjna gminy zajmująca się administrowaniem placówkami oświatowymi. Gminne instytucje znajdują się również w liczących ponad 1.500 mieszkańców Ożarowicach – centrum administracyjnym gminy.

Gmina położona jest w północnej części Wyżyny Śląskiej, na południowo-zachodnich krańcach Doliny Małej Panwi. Obszar wsi Ożarowice jest mało urozmaicony, w krajobrazie przeważają płaskie i szerokie doliny o łąkowym dnie. Na pograniczu Ożarowic z Celinami, Tąpkowicami i Sączowem znajduje się dolina Potoku Ożarowickiego, który jest dopływem rzeki Brynicy. Głównymi zasobami przyrodniczymi gminy są lasy, wspomniana rzeka Brynica, nieużytki oraz rozlewiska bogate w różnorodną faunę i florę będące doskonałym środowiskiem życia dla bocianów białych, dzikich kaczek i czajek.

Historia Ożarowic prawdopodobnie sięga średniowiecza, choć brak na to jednoznacznych dowodów. Nazwę miejscowości w zlatynizowanej staropolskiej formie „Ozorowicze” wymienia w latach 1470-1480 Jan Długosz w księdze Liber beneficiorum dioecesis Cracoviensis. We wzmiance o wsi kronikarz ten notuje, że była ona własnością Mateusza Dzierzka Ozorowskiego.

Fundatorem pierwszego kościoła w Ożarowicach był Felicjan Bontani, z inicjatywy którego w 1781 roku został wybudowany kościół pw. Św. Barbary. W 1825 roku nowym właścicielem Ożarowic został Karol Łazarz Henkel von Donnersmarck, który wybudował nad

rzeką Brynicą zakład hutniczy zwany Brynickim Wielkim Piecem (huta nie była niestety dochodowa i upadła). W I połowie XIX wieku Donnersmarck wydierżawił ziemię Ożarówic rodzinie Grabińskich, a następnie w 1859 roku sprzedał ją chłopom.

W sierpniu 1914 roku tereny Ożarówic zajęły wojska niemieckie, a wybuch wojny spowodował zawieszenie działalności organizacji społecznych, głód, biedę, a także szerzenie się chorób zakaźnych. Po zakończeniu wojny, w 1918 roku w Ożarówicach stacjonowała „Błękitna Armia” gen. J. Hallera, budując okopy na ówczesnej granicy polsko-niemieckiej. W 1919 roku Ożarówice były miejscem schronienia dla niektórych powstańców śląskich uciekających przed niemieckimi represjami. W latach 1919-1920 ożarówiccy żołnierze toczyli walki o wschodnią granicę II Rzeczypospolitej z Ukraińcami, a następnie z wojskami bolszewickimi.

W czasie II wojny światowej teren gminy został włączony do III Rzeszy. W 1940 we wsi Zendek powstało lotnisko – Schendek będące poligonem doświadczalnym dla niemieckich testów nowych rodzajów broni, m.in. bomb kasetowych oraz samolotów o napędzie rakietowym. 18 stycznia 1945 Niemcy opuścili lotnisko częściowo niszcząc pasy startowe. Lotnisko zostało odbudowane po wojnie przez wojska sowieckie, następnie przekazano je wojsku polskiemu. Stało się ono załącznikiem współczesnego portu lotniczego Katowice – Pyrzowice.

Wartość kulturową Ożarówic stanowi głównie XVIII-wieczny Kościół pw Św. Barbary oraz stanowisko archeologiczne – osada kultury łużyckiej z okresu wczesnego średniowiecza Ożarówice – Opary. Ważnymi obiektami dziedzictwa kulturowego są także liczne przydrożne kapliczki i krzyże, m.in. kamienna kapliczka przy dawnej drodze do Sączowa z 1900 roku oraz ceglana kapliczka na rogu ulic Dworcowej i Szczotki z 1948 roku. Znaczną wartość historyczną mają także linie umocnień z okresu II wojny światowej, których budowę rozpoczęto w 1933 roku. Fortyfikacje usytuowane w rejonie Ożarówic stanowiły północną część linii umocnień Obszaru Warownego „Śląsk”.

2. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA I KOMUNIKACYJNA

Gmina Ożarowice charakteryzuje się bardzo korzystnym układem komunikacyjnym. Przez jej obszar przebiega autostrada A-1, droga ekspresowa S1, a także droga krajowa nr 78 biegnąca od granicy z Czechami w Chałupkach do Chmielnika w województwie świętokrzyskim oraz droga wojewódzka nr 913 łącząca południową część powiatu będzińskiego z portem lotniczym w Pyrzowicach.

W odległości ok. 2 km od Ożarowic ulokowany jest Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach. Przez teren gminy przebiega też linia kolejowa łącząca Ożarowice z Zawierciem, będąca fragmentem dawnej linii Zawiercie – Tarnowskie Góry (obecnie wyłączona z użytku).

Ożarowice położone są w odległości niespełna 20 km od stolicy powiatu – Tarnowskich Gór, 30 km od Katowic oraz 100 km od granicy z Czechami i od Krakowa.

System komunikacyjny gminy uzupełniają dobrze rozwinięte sieci dróg powiatowych i gminnych.

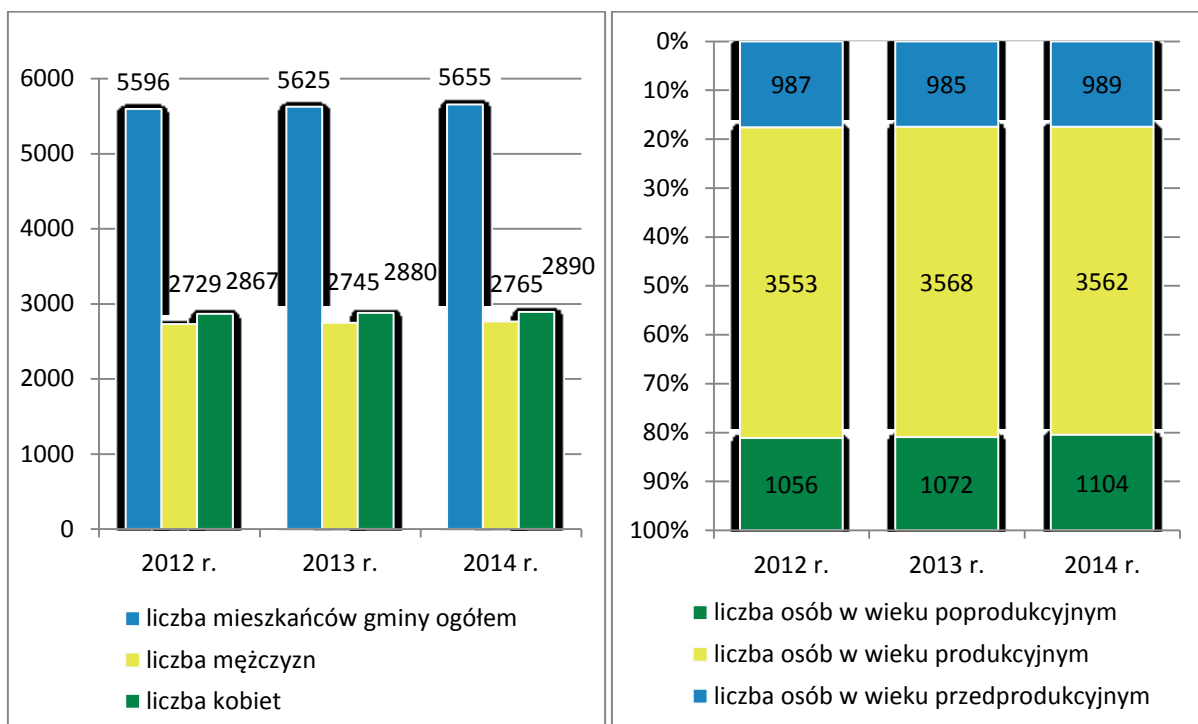
Usługi komunikacyjne na terenie gminy świadczy: Międzygminny Związek Komunikacji Pasażerskiej z siedzibą w Tarnowskich Górach. Ocenia się, że wszyscy mieszkańcy gminy mają zapewniony dobry dostęp do komunikacji publicznej.

3. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE

W latach 2012-2014 liczba ludności gminy Ożarowice zwiększała się z roku na rok (z 5.596 w 2012 r. do 5.655 w 2014 r.). Większość wśród ogółu mieszkańców gminy stanowiły kobiety (po 51,2% w latach 2012-2013 i 51,1% w 2014 r.).

Na koniec 2014 roku średnia gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 123 osoby na 1 km² i była duża niższa od średniej dla powiatu tarnogórskiego, która wynosiła 215 osób na 1 km². Najwięcej mieszkańców liczyło sołectwo Tąpkowice – 2.123 osoby, natomiast Ożarowice – centrum administracyjne gminy zamieszkiwały 1.532 osoby.

W analizowanym okresie na podobnym poziomie utrzymywała się liczba dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, z roku na rok rosła natomiast liczba osób starszych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2012-2014

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

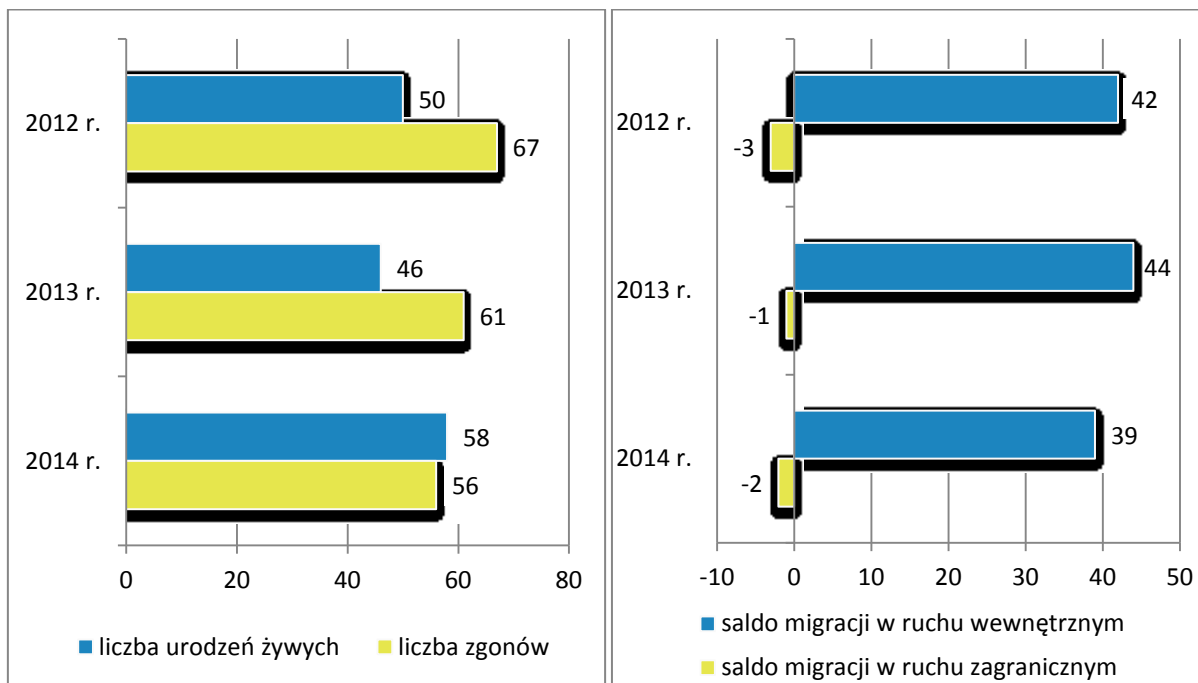
Wzrost liczby mieszkańców gminy była efektem dodatniego salda migracji (39 w 2012 r., 43 w 2013 r., 37 w 2014 r.), odbywającej się głównie w ruchu wewnętrznym. Korzystne saldo migracji kompensowało ujemny w latach 2012-2013 przyrost naturalny (-17 w 2012 r., -15 w 2013 r.).

Mieszkańcy gminy opuszczający jej teren kierowali się głównie do jednostek miejskich, np. znajdujących się w aglomeracji śląskiej. Miasta były również wcześniejszym miejscem zamieszkania dla większości osób, które postanowiły się osiedlić w gminie. Niewielkie znaczenie miał z kolei ruch migracyjny odbywający się za granicę i zza granicy.

Nowi mieszkańcy gminy, wcześniej zamieszkujący w miastach (np. aglomeracji śląskiej), mogą stanowić grupę osób, które postanowiły się osiedlić na nieodległych od miejskich terenach, charakteryzujących się czystością środowiska, brakiem zgiełku, ciszą i spokojem okolicy. Powodem może być również istnienie na terenie gminy strefy aktywności gospodarczej oraz Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice-Pyrzowice, które dają możliwość rozwoju sektora handlu i usług, w tym usług okołolotniskowych (głównie transportowych, parkingowych i hotelowych).

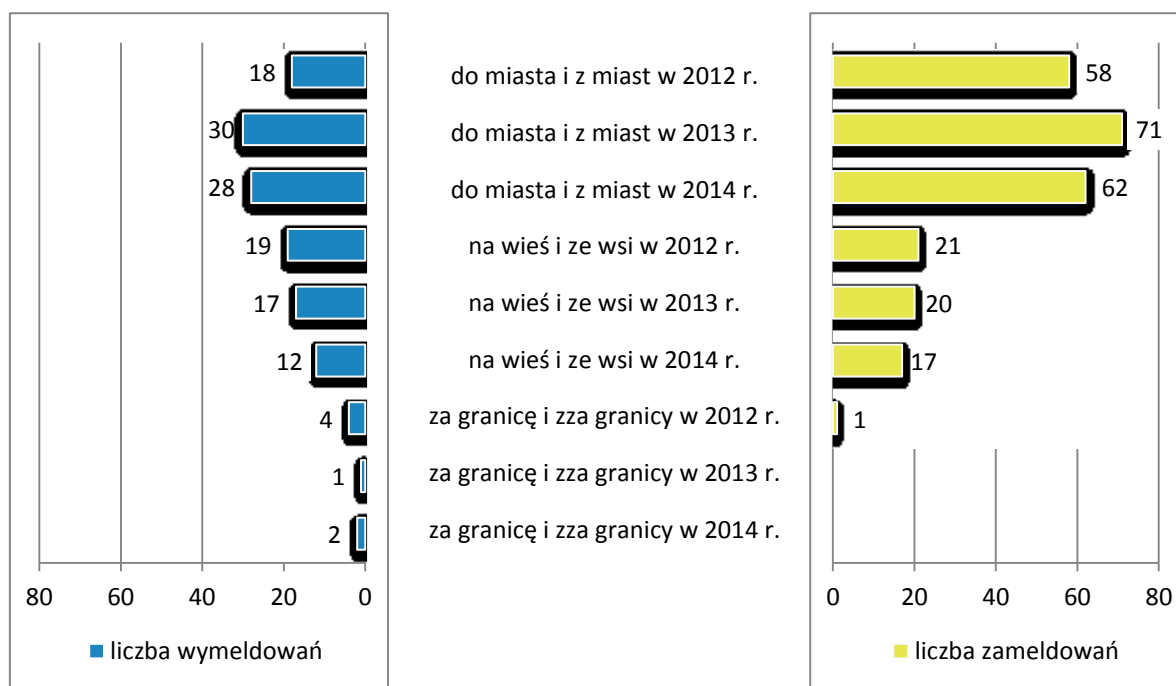
Dane szczegółowe na temat ruchu naturalnego i migracyjnego ludności gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2012-2014



Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Wykres 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014 według typu i kierunku migracji



Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

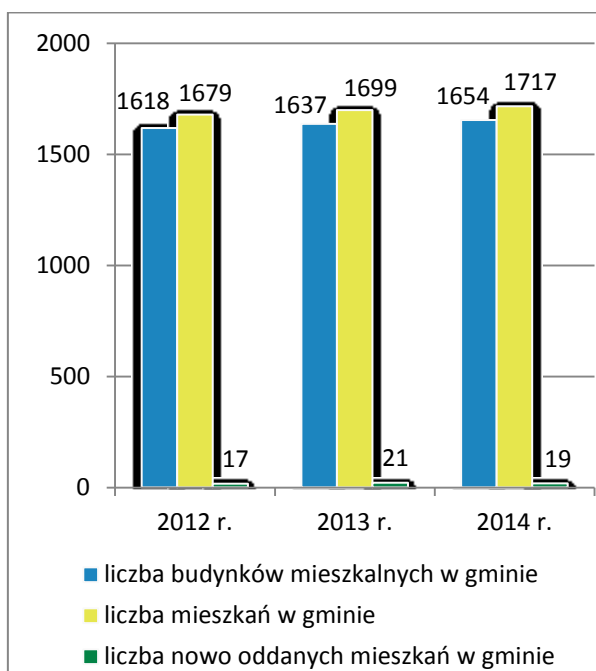
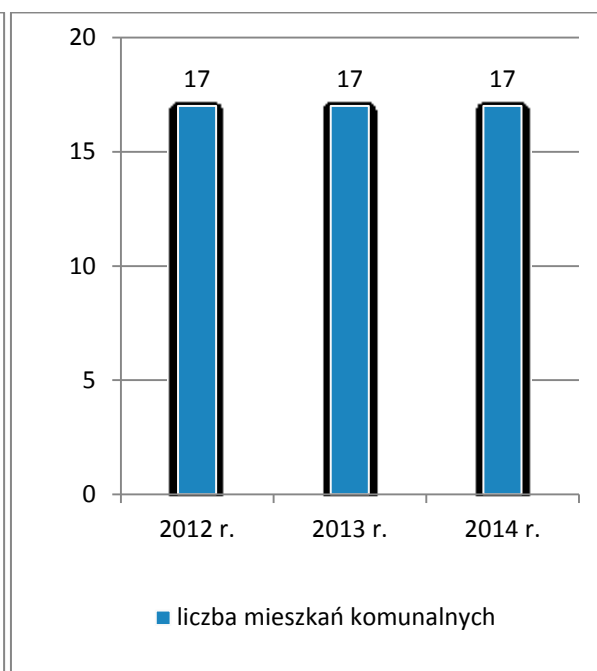
Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy podkreślić, iż przyjęty do badania trzyletni okres jest zbyt krótki, aby jednoznacznie zdefiniować charakter zachodzących zmian. Uwagę zwraca jednak zwiększająca się z roku na rok liczba mieszkańców, co bez wątpienia jest pozytywną tendencją. Niestety, mniej korzystnie wygląda udział poszczególnych grupach ekonomicznych w ogóle mieszkańców gminy – zmniejsza się odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, rośnie natomiast udział osób starszych, który od 2008 roku jest wyższy od udziału dzieci i młodzieży. Zmiany te powodują postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, co w niedługiej perspektywie będzie m.in. wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów.

Sytuacja demograficzna w gminie jest jednym z uwarunkowań lokalnej polityki mieszkaniowej. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2012-2014 liczba mieszkań w gminie Ożarówce zwiększała się z roku na rok (z 1.679 w 2012 r. do 1.717 w 2014 r.). Z kolei z danych Urzędu Gminy Ożarówce wynika, że w latach 2012-2014 liczba mieszkań będących w zasobach gminy pozostawała na tym samym poziomie (po 17 w każdym roku). Wśród nich nie było mieszkań socjalnych.

W 2012 roku złożono 2 wnioski na mieszkanie komunalne z zasobów gminy, rok później 4 wnioski, a w 2014 roku 1 wniosek. Jednocześnie w 2013 roku 1 osoba oczekiwała na mieszkanie socjalne i także 1 posiadała wyrok eksmisyjny bez wskazania lokalu socjalnego.

W 2012 roku oddano do użytkowania 17 nowych mieszkań w gminie, rok później 21, a w 2014 roku 19. Wśród nich nie było lokali poszerzających zasoby komunalne gminy.

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 6. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2012-2014**Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2012-2014**

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Urząd Gminy Ożarówce.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2014 roku większość mieszkań w gminie była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki i centralnego ogrzewania. Najlepiej wyglądała sytuacja z dostępem do sieci wodociągowej, do której podłączonych było 95,9% mieszkań. Ustęp spłukiwany i łazienkę posiadało odpowiednio 91,2% i 87,4% mieszkań, a do centralnego ogrzewania dostęp miało 79,7% mieszkań. Nieco gorzej wyglądała dostępność sieci gazowej; dostęp do niej miało 52,5% mieszkań.

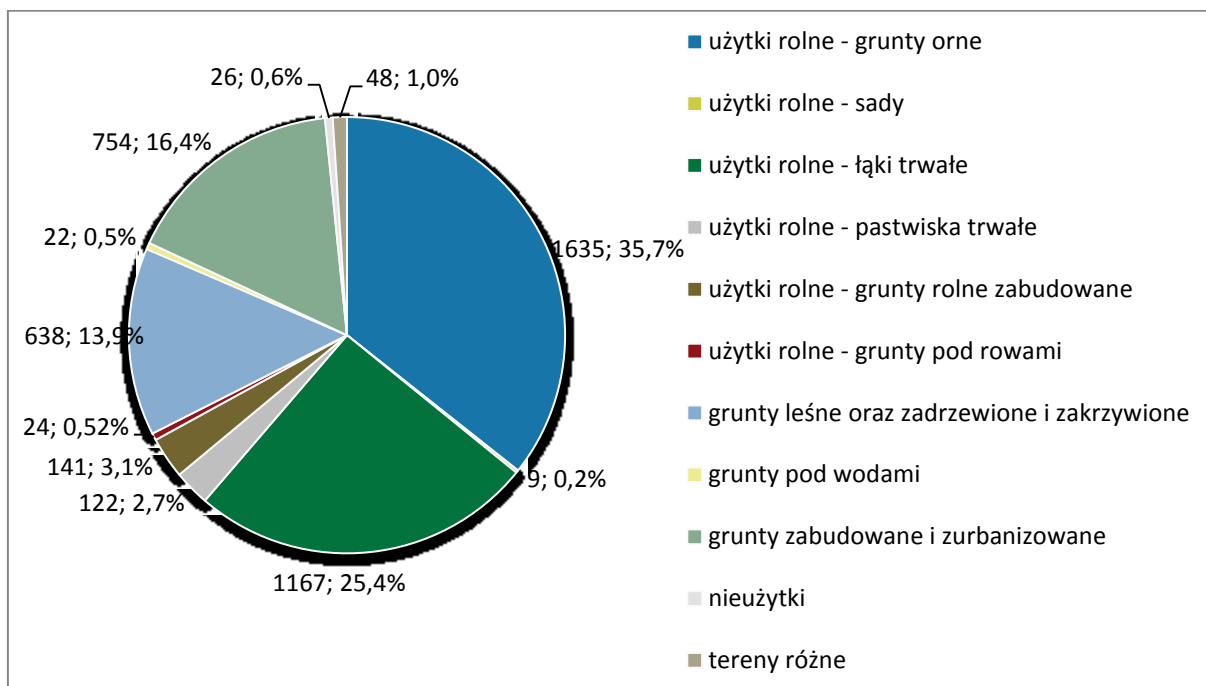
Warto dodać, że w latach 2012-2013 nikt nie korzystał w gminie ze wsparcia w formie dodatku mieszkaniowego, który, po spełnieniu określonych warunków, przysługuje osobom niemogącym pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania z uwagi na trudną sytuację materialną. Z kolei w 2014 roku świadczenie te otrzymało 1 gospodarstwo domowe na kwotę 365 zł. Jednocześnie w roku tym nie wypłacono w gminie żadnego dodatku energetycznego. Jest on przyznawany osobom, które otrzymały dodatek mieszkaniowy oraz które są stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkują w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

4. STRUKTURA GOSPODARCZA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Ożarówice są gminą o charakterze rolniczym, głównie z uwagi na znaczny areał użytków rolnych. Obecnie funkcje rolnicze gminy pozostają nieco w cieniu rozwijającego się coraz dynamicznej rynku usług, handlu oraz przemysłu.

Użytki rolne zajmują 67,5% powierzchni gminy, w tym 35,7% grunty orne, a 28,1% łąki i pastwiska. Tereny zabudowane i zurbanizowane zajmują 16,4% powierzchni gminy, a 13,9% przypada na lasy oraz grunty zadrzewione i zakrzewione. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie w 2014 roku



Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Obszar gminy Ożarówice charakteryzuje się stosunkowo niską jakością gleb, przeważają gleby bielcowe, co powoduje, że większość gleb rolniczych zalicza się do IV i niższych klas bonitacyjnych.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku w gminie funkcjonowało 778 gospodarstw rolnych, w tym 420 gospodarstw prowadzących działalność rolniczą. Wśród nich było 61 gospodarstw małych o powierzchni do 1 ha, 293 gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 ha, 52 gospodarstwa o powierzchni od 5 do 10 ha, 8 gospodarstw o powierzchni od 10 do 15 ha oraz 6 gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej.

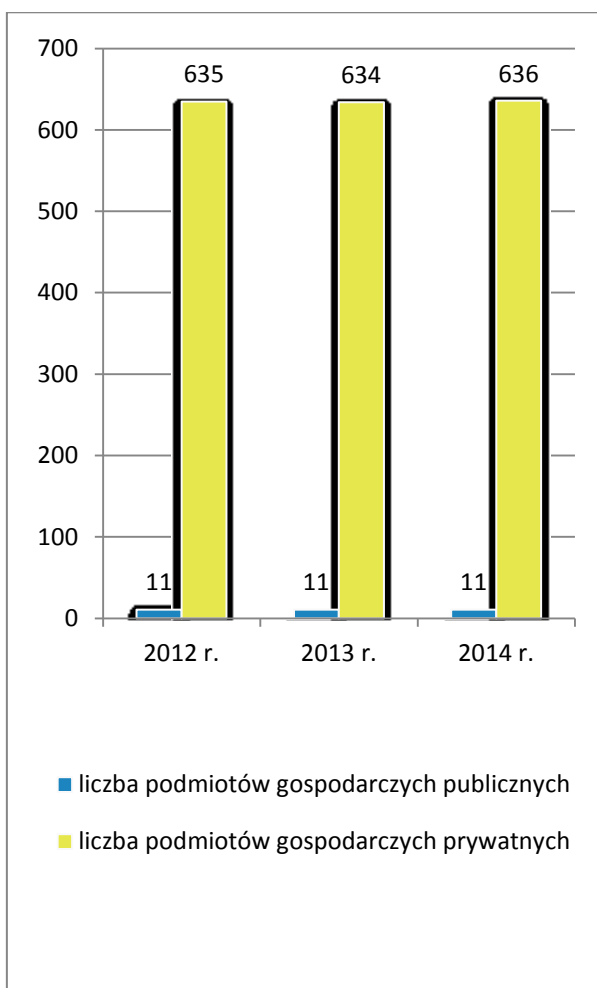
W strukturze upraw dominowały zboża (uprawą zbóż zajmowało się 238 gospodarstw rolnych spośród 266 trudniących się uprawą) i ziemniaki (107), natomiast podstawowy kierunek produkcji zwierzęcej stanowił chów bydła (hodowlą bydła zajmowało się 105 gospodarstw rolnych spośród 224 utrzymujących zwierzęta gospodarskie; pogłowie bydła liczyło 577 sztuk). Zajmowano się także hodowlą trzody chlewnej (13 gospodarstw; 120 sztuk). W większości gospodarstw utrzymujących zwierzęta gospodarskie (155) hodowano również drób (jego pogłowie liczyło łącznie 3.344 sztuki).

W latach 2012-2014 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie była na podobnym poziomie (646 w 2012 r., 645 w 2013 r., 647 w 2014 r.). Zdecydowana większość z nich znajdowała się w rękach prywatnych (635 w 2012 r., 634 w 2013 r., 636 w 2014 r.). W analizowanym okresie spadła liczba podmiotów gospodarczych trudniących się m.in. handlem i usługami w zakresie napraw (z 207 w 2012 r. do 191 w 2014 r.) oraz rolnictwem, łowiectwem i leśnictwem (z 12 w 2012 r. do 8 w 2014 r.), wzrosła z kolei liczba podmiotów zajmujących się transportem i gospodarką magazynową (ze 135 w 2012 r. do 144 w 2014 r.).

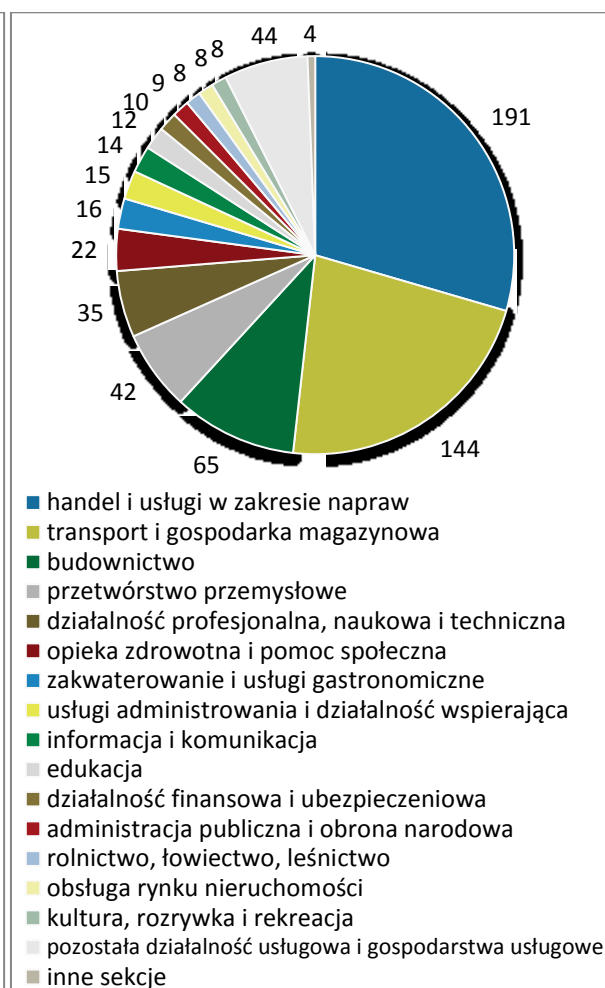
W 2014 roku dominującymi rodzajami działalności gospodarczej były handel i usługi w zakresie napraw (191 podmiotów), transport i gospodarka magazynowa (94) oraz budownictwo (65).

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2012-2014



Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2014 roku



Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Największym przedsiębiorstwem w gminie jest Górnośląskie Towarzystwo Lotnicze S.A. (GTL S.A.) zarządzające Międzynarodowym Portem Lotniczym Katowice – Pyrzowice. W Ożarówicach funkcjonuje również Hurtownia przyzakładowa Zakładów Mięsnych HAM, posiadających rozbudowaną sieć sprzedaży w województwie śląskim. Od 2012 roku w Pyrzowicach funkcjonuje firma Wichary Technologies Sp. z o.o. oferująca najnowsze technologie i urządzenia przeznaczone dla różnych branż przemysłu.

W 2005 roku na terenach po byłej jednostce wojskowej w Pyrzowicach utworzono strefę aktywności gospodarczej. W gminie istnieje dobrze rozwinięta sieć handlu detalicznego oraz drobna przedsiębiorczość, obejmująca przede wszystkim usługi transportowe. W związku z ograniczonymi zasobami portu lotniczego Katowice – Pyrzowice,

w Pyrzowicach nastąpił rozwój usług kierowanych do pasażerów (głównie parkingowych i hotelowych).

Sytuacja gospodarcza w gminie wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w 2014 roku liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Ożarówce wzrosła w porównaniu z latami 2012-2013 (2.646 w 2012 r., 2.559 w 2013 r., 2.773 w 2014 r.). Mimo iż dane te nie uwzględniają pełnej liczby osób zatrudnionych (nie obejmują one osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych, osób pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach oraz podmioty gospodarcze o liczbie pracujących do 9 osób), na uwagę zasługuje niższy w tym gronie udział kobiet (42,6% w 2013 r. oraz po 41% w 2012 i 2014 r.).

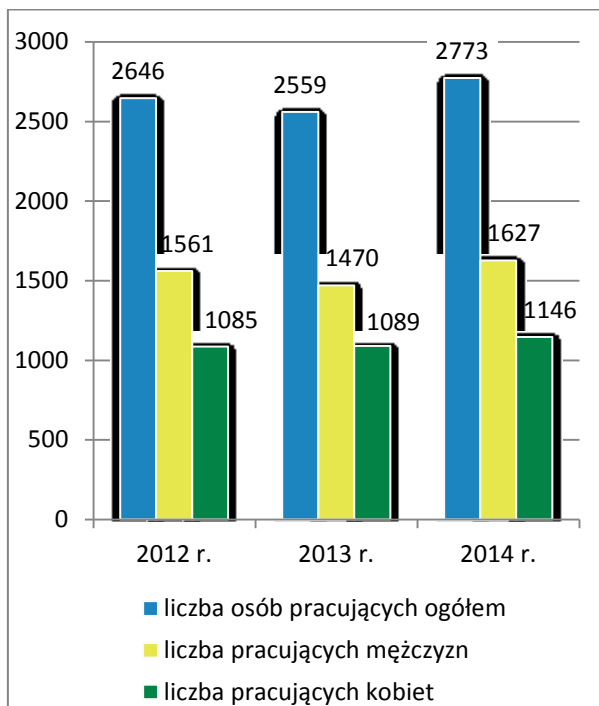
Z kolei z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowskich Górach wynika, że w analizowanym okresie liczba osób bezrobotnych w gminie nieznacznie, choć systematycznie spadała (z 197 w 2012 r. do 182 w 2014 r.). Wśród osób pozostających bez pracy większość stanowiły kobiety (56,9% w 2012 r., 52,1% w 2013 r., 54,9% w 2014 r.).

W latach 2012-2014 udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców gminy będących w wieku produkcyjnym był niewielki i zmniejszał się z rok na rok. W 2012 roku wyniósł on 5,5%, rok później 5,4%, a w 2014 roku spadł do 5,1%.

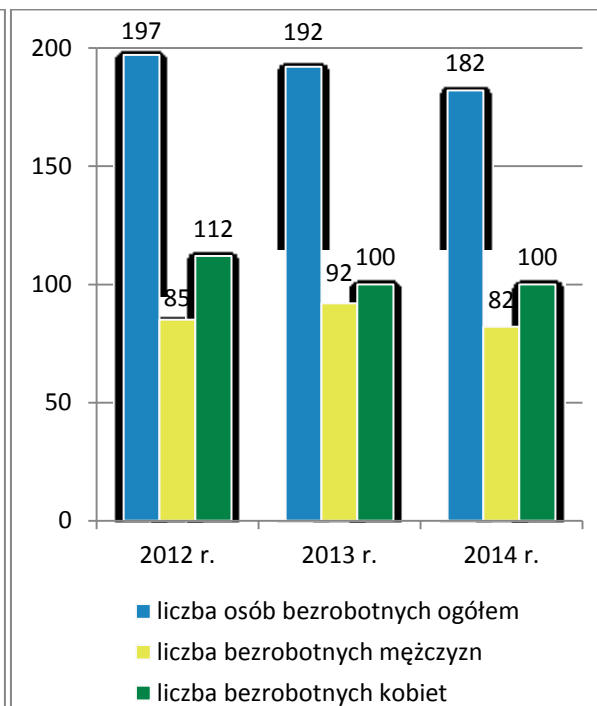
Na koniec 2014 roku 151 osób bezrobotnych w gminie (w tym 82 kobiety) znajdowało się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Wśród nich były 39 osób do 25. roku życia, 47 osób powyżej 50 lat, 57 osób bez kwalifikacji zawodowych, 42 osoby bez doświadczenia zawodowego, 76 osób bez wykształcenia średniego, 8 osób samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18. roku życia, 2 osoby, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia, oraz 8 osób niepełnosprawnych.

Dane szczegółowe na temat pracujących i bezrobotnych mieszkańców gminy przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2012-2014*



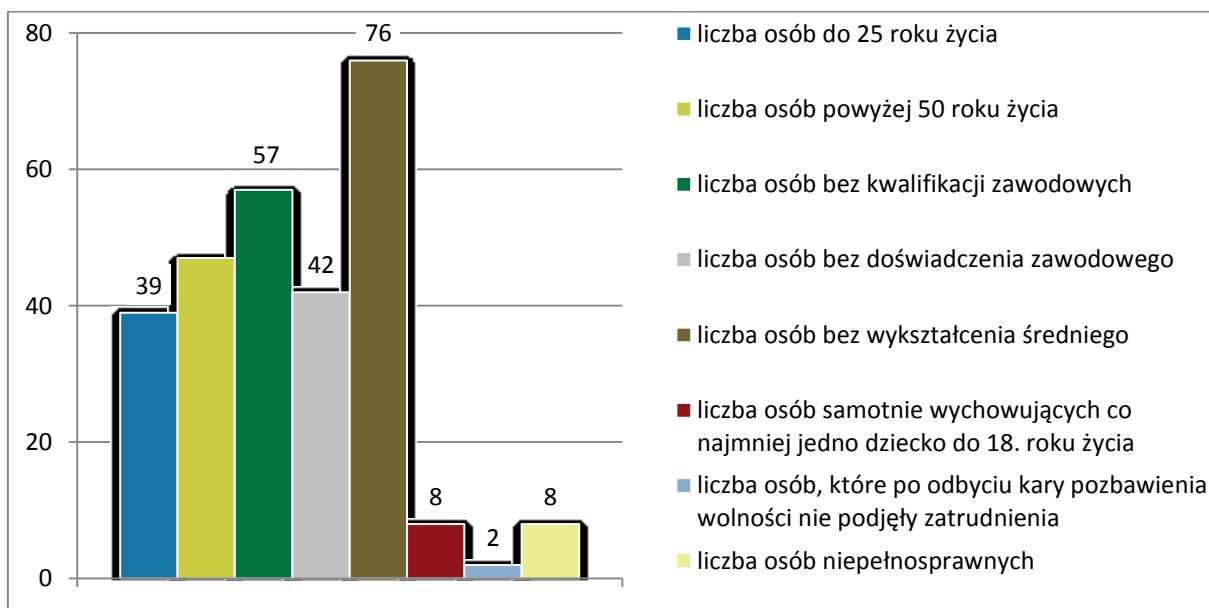
Wykres 12. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2012-2014



*bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny i Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowskich Górach.

Wykres 13. Bezrobotni w gminie będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2014 roku

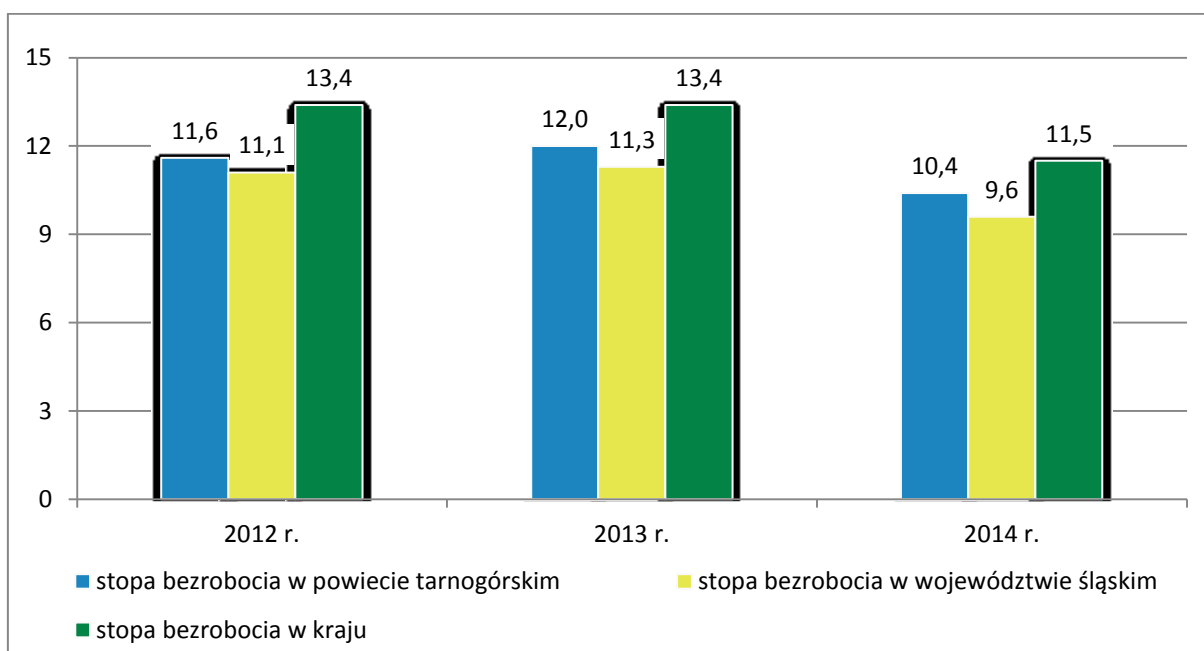


Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowskich Górach.

W latach 2012-2015 stopa bezrobocia w powiecie tarnogórskim była wyższa niż w województwie śląskim lecz niższa niż w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

W latach 2012-2014 stopa bezrobocia w powiecie tarnogórskim była wyższa niż w województwie śląskim i niższa niż w kraju. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 14. Stopa bezrobocia w powiecie tarnogórskim, w województwie śląskim i w kraju w latach 2012-2014 (w %)



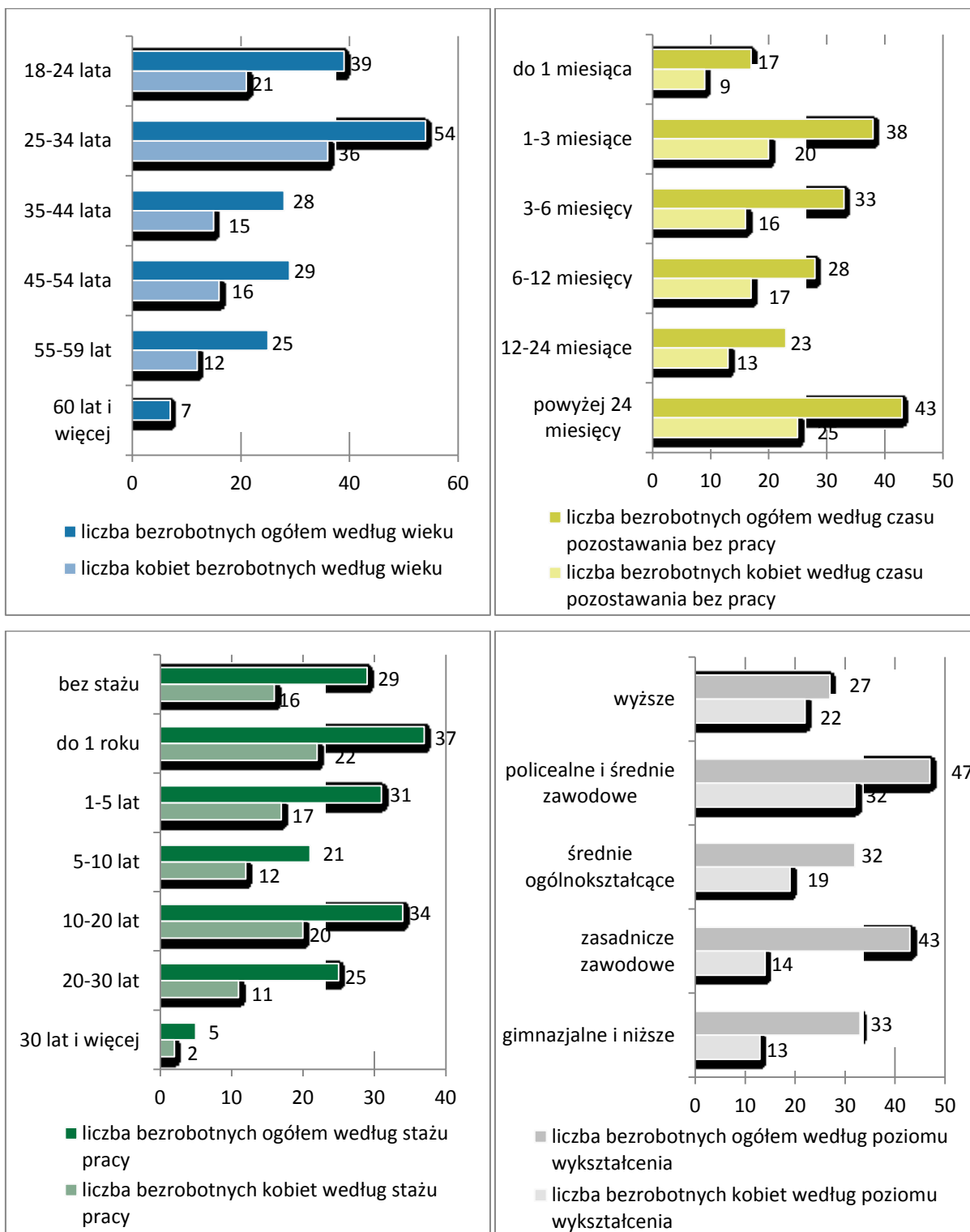
Źródło danych: Główny Urząd Statystyczny.

Na koniec 2014 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 25-34 lata (54 osoby) i 18-24 lata (39 osoby), osoby pozostające bez zatrudnienia długotrwale, tj. 12 miesięcy i więcej (w sumie 66 osób), osoby ze stażem pracy do 1 roku (37 osób) oraz od 10 do 20 lat (34 osoby), a także osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (47 osób) oraz zasadniczym zawodowym (43 osoby).

Największy odsetek kobiet wśród bezrobotnych odnotowano w gronie osób w wieku 25-34 lata (66,7%), pozostających bez pracy od 6 do 12 miesięcy (60,7%) oraz długotrwale, 12 miesięcy i więcej (57,6%), ze stażem pracy do roku (59,5%), od 10 do 20 lat (58,8%) i od 5 do 10 lat (57,1%), a także osób z wykształceniem wyższym (81,5%) oraz policealnym i średnim zawodowym (68,1%).

Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych w powiecie według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

Wykresy 15-18. Bezrobotni w gminie na koniec 2014 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia



Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowskich Górach.

Z uwagi na niezwykle korzystne położenie w układzie komunikacyjnym regionu (sieć dróg, lotnisko, sąsiedztwo aglomeracji śląskiej), gmina jest atrakcyjnym obszarem dla prowadzenia działalności gospodarczej, szczególnie w zakresie wszelkiego rodzaju usług i handlu. Obecnie na jej terenie funkcjonują firmy usługowe, przedsiębiorstwa oraz zakłady produkcyjne, w tym o znaczeniu ponadlokalnym. Do najistotniejszych elementów gospodarki gminy należy Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach, którego obecność stwarza wiele możliwości kreowania i rozwoju biznesu. Gmina należy także do Międzygminnej Strefy Aktywności Gospodarczej, której inicjatorem jest powiat tarnogórski. Jej celem strategicznym jest zwiększenie napływu inwestycji do województwa śląskiego, zapewnienie inwestorom i podmiotom regionalnym profesjonalnego wsparcia inwestycyjnego poprzez konsulting inwestycyjny oraz promocja gospodarcza regionu w kraju i za granicą.

Podsumowując sytuację na lokalnym rynku pracy, należy stwierdzić, iż mieszkańcy gminy mają wiele możliwości wykazania własnych umiejętności biznesowych i doskonałą przestrzeń do rozwoju przedsiębiorczości. Problemem dla rynku pracy może być jedynie duża konkurencja okolicznych ośrodków miejskich.

Rozważając położenie mieszkańców gminy pozostających bez zatrudnienia należy zwrócić uwagę na potrzebę usprawnienia procesu aktywizacji osób bezrobotnych (wśród nich osób młodych, bez stażu lub z krótkim stażem pracy, a także długotrwale pozostających bez zatrudnienia), m.in. poprzez zapewnienie dostępu do kursów i szkoleń, m.in. współfinansowanych ze środków unijnych, staży, organizowanie prac interwencyjnych i robót publicznych oraz popularyzację kształcenia ustawicznego.

Pewne korzyści mogłoby również przynieść zainicjowanie procesu tworzenia podmiotów ekonomii społecznej, np. spółdzielni socjalnych. Podmioty takie powstają z myślą o mających trudności w znalezieniu pracy osobach zagrożonych wykluczeniem społecznym i stanowią nie tylko instrument walki z bezrobociem, ale także aktywizacji zawodowej osób marginalizowanych.

5. EDUKACJA I WYCHOWANIE

W roku szkolnym 2014/2015 w gminie Ożarówice funkcjonowały 3 przedszkola, w tym 1 niepubliczne, 3 szkoły podstawowe, w tym 1 niepubliczna, oraz 1 gimnazjum. Na terenie gminy nie było natomiast żłobka, co powodowało, iż nie były zaspokajane potrzeby w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3.

Dane szczegółowe na temat placówek oświatowych działających w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2014/2015

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Przedszkole w Ożarówicach	ul. Tarnogórska 12a, 42-625 Ożarówice
2.	Przedszkole w Tąpkowicach	ul. Kopernika 2, 42-624 Tąpkowice
3.	Niepubliczne Przedszkole w Pyrzowicach	ul. Wolności 46, 42-625 Pyrzowice
4.	Szkoła Podstawowa im. Michała Okurzałego w Tąpkowicach	ul. Kopernika 2, 42-624 Tąpkowice
5.	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Zendku	ul. Główna 126, 42-625 Zendek
6.	Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Pyrzowicach	ul. Wolności 46, 42-625 Pyrzowice
7.	Gimnazjum w Ożarówicach	ul. Szkolna 10, 42-625 Ożarówice

Źródło danych: Urząd Gminy Ożarówice.

W analizowanym roku szkolnym do przedszkola uczęszczało 171 dzieci, do szkół podstawowych 360 uczniów, a w gimnazjum naukę pobierało 182 uczniów. Zatrudnienie na poszczególnych stopniach edukacji wyglądało następująco: w przedszkolu – 19 nauczycieli, w szkołach podstawowych – 49 nauczycieli, a w gimnazjum – 23 nauczycieli.

Placówki oświatowe w gminie wyposażone są w sprzęt komputerowy, a infrastruktura oświatowa jest remontowana i modernizowana w miarę posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Szkoły zapewniają dzieciom dostęp do świetlicy, biblioteki, stołówki i boisk sportowych oraz organizują zajęcia pozalekcyjne. Wśród tych ostatnich dominują koła zainteresowań – przedmiotowe, artystyczne i sportowe. Placówki oferują również zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze.

Szkoły uczestniczą w projektach i programach służących rozwijaniu zainteresowań i umiejętności uczniów, wyrównywaniu ich szans edukacyjnych i doskonaleniu nauczycieli.

I tak np. Szkoła Podstawowa im. Michała Okurzałego w Tąpkowicach uczestniczy w programie pn „eTwinning” – edukacyjnym przedsięwzięciu Unii Europejskiej polegającym na współpracy bliźniaczych szkół w Europie za pośrednictwem mediów elektronicznych. W latach 2012-2014 realizując projekty pn. „Homeland wonders” i „School scrapbook” uczniowie współpracowali z rówieśnikami m.in. z Francji, Bułgarii, Łotwy, Macedonii, Turcji i Rumunii.

W Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Zendku realizowany jest program pn. „Wiarygodna szkoła” – placówka posiada Certyfikat Wiarygodnej Szkoły, będący gwarancją, że posiada ciekawą bazą dydaktyczną oraz spełnia wysokie standardy edukacyjne.

Placówki oświatowe realizują również programy profilaktyczne mające na celu uwrażliwianie środowiska szkolnego i społecznego na problemy związane z uzależnieniami, bezpieczeństwem, agresją i przemocą oraz promowanie zdrowego stylu życia. W realizacji takich programów celuje Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Pyrzowicach. W placówce tej realizowane są m.in.: Ogólnopolski Program Edukacyjny pn. „Trzymaj formę”, dotyczący kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety; Śląski Program Edukacyjny pn. „Żywienie na wagę zdrowia”, którego celem jest wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej, oraz rządowe programy pn. „Mleko w szkole” oraz „Warzywa i owoce w szkole”. Szkoły gminne biorą także udział w ogólnopolskiej kampanii profilaktycznej ph. „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, której celem jest promowanie zdrowego stylu życia oraz atrakcyjnych dla dzieci i młodzieży zachowań prospołecznych jako alternatywy dla wielu patologii, szczególnie picia alkoholu, zażywania narkotyków oraz stosowania przemocy. Placówki oświatowe angażują się również w akcje społeczne; np. w Szkole Podstawowej w Zendku popularyzowane są ogólnopolskie akcje pn. „Szlachetna paczka” i „Góra grosza.”

6. ŻYCIE KULTURALNE I INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA

Główną instytucją prowadzącą działalność kulturalną w gminie jest Biblioteka i Ośrodek Kultury Gminy Ożarówce w Tąpkowicach. Placówka zajmuje się prowadzeniem wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby mieszkańców gminy w zakresie kultury. Ośrodek Kultury działający w ramach BiOK zajmuje się rozwijaniem czynnego uczestnictwa mieszkańców gminy w życiu kulturalnym, edukacją kulturalną, inspirowaniem i rozwijaniem zainteresowań amatorską twórczością artystyczną, otaczaniem opieką amatorskiego ruchu artystycznego i twórczości ludowej. Do jego zadań należy także organizowanie spektakli, koncertów, festynów, wystaw, wycieczek, konkursów, gier, zabaw tanecznych i dyskotek, wyjazdów do kina, teatru, opery, a także półkolonii letnich i zimowych, rozgrywek sportowych dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz imprez okolicznościowych. W Ośrodku prowadzone są kursy tańca i gry na instrumentach muzycznych, a także koła zainteresowań, m.in. teatralne i recytatorskie.

W 2014 roku w placówce zatrudnionych było 6 pracowników na umowę o pracę, 1 pracownik w ramach robót publicznych, 2 pracowników w ramach prac interwencyjnych oraz 16 pracowników na umowę zlecenie. Szacuje się, że w analizowanym roku oferta kulturalna Ośrodka dotarła do 5.600 osób.

Działająca w ramach BiOK Biblioteka Publiczna służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych mieszkańców gminy, wychowaniu oraz upowszechnianiu wiedzy. Do zakresu działania placówki należy w szczególności: gromadzenie, opracowanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem informacji dotyczących regionu, udostępnienie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie do domu oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych dla wszystkich czytelników, z uwzględnieniem szczególnych potrzeb dzieci i młodzieży a także osób niepełnosprawnych. W 2014 roku Biblioteka zatrudniała 5 pracowników na umowę o pracę i posiadała 771 zarejestrowanych czytelników.

Obok działalności podstawowej Biblioteka podejmuje inicjatywy promujące czytelnictwo i kulturę, np. organizując spotkania z ciekawymi ludźmi. W 2014 roku takie spotkania odbyły się m.in. z Renatą Piątkowską – laureatką Ogólnopolskiej Nagrody Literackiej im. Kornela Makuszyńskiego „Koziołek Matołek”, Arturem Nowickim

– ilustratorem książek dla dzieci oraz Andrzejem Markiem Grabowskim – autorem książek, scenarzystą filmów i programów telewizyjnych dla dzieci. Biblioteka jest również organizatorem lekcji bibliotecznych o różnej tematyce i konkursów, np. ph. „Wspomnienie z wakacji”, a także atrakcyjnych spotkań, występów i zabaw, np. w ramach „Tygodnia Bibliotek”.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela 2. Placówki kulturalne w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Biblioteka i Ośrodek Kultury Gminy Ożarówice w Tąpkowicach	ul. Zwycięstwa 17, 42-624 Tąpkowice
2.	Filia biblioteczna w Ożarówicach	ul. Sportowa 1, 42-625 Ożarówice
3.	Filia biblioteczna w Zendku	42-625 Zendek

Źródło danych: Urząd Gminy Ożarówice.

Ważny kierunek działalności BiOK w Ożarówicach zajmuje organizacja imprez rozrywkowych i kulturalnych dla mieszkańców gminy. Do tych o charakterze cyklicznym należą m.in.: Dożynki Gminne, Gminny Dzień Dziecka, Święto Konstytucji 3 Maja, Gminny Dzień Strażaka, Gala taneczna oraz Festiwal Piosenki Ekologicznej i Przyrodniczej, Konkurs potraw regionalnych „Nasze kulinarne dziedzictwo”. Placówka jest także organizatorem letniego i zimowego wypoczynku dzieci z gminy.

Wiele inicjatyw kulturalnych, sportowych i rozrywkowych w gminie odbywa się z inicjatywy działających na jej terenie jednostek i organizacji, np. Powiatowe Zawody Sportowo-Pożarnicze (współorganizują jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej), Dzień Seniora (organizuje Koło Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Ożarówicach), Piknik po żołniersku (organizuje Koło Związku Weteranów i Rezerwistów Wojska Polskiego w Ożarówicach), Mikołajki (z inicjatywy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach).

Na terenie gminy działają chóry i zespoły śpiewacze, a także orkiestry i grupy taneczne. Należą do nich: Chór „Niezdareczka”, Dziecięcy Zespół Śpiewaczy Gminy Ożarówice, Grupy taneczne „Diamenty I” i „Diamenty II, Grupa taneczna „Twist”, Grupa taneczna „Music”, Kapela Ludowa „Sami Swoi”, Młodzieżowa Orkiestra Dęta z Tąpkowic, Młodzieżowy

Zespół Wokalny „Bemol”, Ludowe Zespoły Śpiewaczy „Ożarówianki”, „Pyrzowianki” i „Zendkowanie”, Orkiestry Dęte Ochotniczej Straży Pożarnej w Ożarówicach i Tąpkowicach, Zespół Śpiewaczy „Weteran”, Zespół teatralno-kabaretowy „Bez chłopca” oraz Zespoły taneczno-wokalne „Bratki” i „Małe Bratki”

Działalność kulturalno-oświatową w gminie prowadzi także działający przy BLOK Uniwersytet Trzeciego Wieku w Tąpkowicach (do jego celów należy: upowszechnianie inicjatyw edukacyjnych, aktywizacja intelektualna, psychiczna, społeczna i fizyczna osób starszych, poszerzenie wiedzy i umiejętności słuchaczy, angażowanie słuchaczy w aktywność na rzecz otaczającego ich środowiska, podtrzymywanie więzi społecznych i komunikacji wśród słuchaczy), a także Koła Gospodyń Wiejskich w Ożarówicach, Ossach, Celinach, Niezdarze, Pyrzowicach, Tąpkowicach i Zendku.

Zakres działalności sportowej na terenie gminy wyznaczają kluby sportowe, do których należą: Ludowy Klub Sportowy „Piast” Ożarówice, Ludowy Klub Sportowy „Tęcza” Zendek i Uczniowski Klub Sportowy „Ożarówice”. Zajmują się one upowszechnianiem kultury fizycznej, organizowaniem zajęć, zawodów i imprez sportowo-rekreacyjnych oraz popularyzowaniem walorów rekreacji ruchowej.

Na infrastrukturę sportową i rekreacyjną gminy składają się: obiekty sportowe, w tym działające przy placówkach oświatowych, Hala sportowo-widowiskowo-dydaktyczna, boiska i sale sportowe, sale gimnastyczne, a także centrum aktywności rodzinnej, place zabaw i tereny rekreacyjno-sportowe. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa obiektu	adres obiektu
1.	Kompleks sportowy w Ożarówicach	ul. Sportowa, 42-625 Ożarówice
2.	Hala sportowo-widowiskowo-dydaktyczna z boiskami zewnętrznymi oraz salą do gry w tenisa stołowego przy Gimnazjum w Ożarówicach	ul. Szkolna, 42-625 Ożarówice
3.	Tereny rekreacyjno-sportowe w Ossach	ul. Strażacka, 42-624 Ossy
4.	Tereny rekreacyjno-sportowe w Zendku	ul. Jasionek, 42-625 Zendek
5.	Teren rekreacyjny Zendek – Strąków	Strąków, 42-625 Zendek
6.	Sala gimnastyczna wraz z kompleksem boisk zewnętrznych przy Szkole Podstawowej w Zendku	ul. Główna, 42-625 Zendek
7.	Centrum Aktywności Rodzinnej w Tąpkowicach	ul. Kopernika, 42-624 Tąpkowice
8.	Teren rekreacyjny w Celinach	ul. Męczenników, 42-625 Celiny

9.	Teren rekreacyjny w Pyrzowicach	ul. Wolności, 42-625 Pyrzowice
10.	Teren rekreacyjny w Niezdarze	pl. Św. Floriana, 42-624 Niezdara
11.	Plac zabaw w Ożarówicach	ul. Stawowa, 42-625 Ożarówce

Źródło danych: Urząd Gminy Ożarówce.

Na terenie gminy organizowane są imprezy sportowe, zarówno z inicjatywy klubów sportowych jak i BiOK w Tąpkowicach. Wśród nich wymienić należy m.in.: Młodzieżowy Turniej Tenisa Stołowego o Puchar Wójta Gminy Ożarówce, Grand Prix Tąpkowic w szachach szybkich, Integracyjny Turniej Szachowy o Puchar Wójta Gminy Ożarówce oraz Puchar Sedlaczka o mistrzostwo powiatu tarnogórskiego.

Gmina Ożarówce leży w ciekawym przyrodniczo terenie, w zlewni rzeki Brynicy, a przez jej teren, oprócz tej rzeki przepływają potoki Ożarówicki, Czeczówka i Trzonja. Tereny rekreacyjne znajdują się w sołectwie Zendek (jest to sołectwo o największym wskaźniku zalesienia w gminie) oraz na granicy sołectw Niezdara i Ossy przy zbiorniku zaporowym Kozłowa Góra. Walory turystyczne gminy wynikają głównie z bezpośredniego sąsiedztwa Międzynarodowego Portu Lotniczego, a także niewielkiej odległości od dużych aglomeracji śląskich. Na atrakcyjność gminy ma również wpływ jej dziedzictwo kulturowe, szczególnie zabytkowe obiekty sakralne.

Bazę hotelową i gastronomiczną w gminie stanowią: Zajazd „Fakir” w Tąpkowicach (ul. Zwycięstwa 6, 42-624 Tąpkowice); Gościniec „Pama” w Celinach (ul. Męczenników 25, 42-625 Celiny), Hotel „De Silva” w Pyrzowicach (ul. Równoległa 2, 42-625 Pyrzowice), Karczma „Dwa światy” w Tąpkowicach (ul. Zwycięstwa 3, 42-624 Tąpkowice), Karczma „Rzym” w Tąpkowicach (ul. Zwycięstwa 11, 42-624 Tąpkowice), Zajazd „Relax” w Ożarówicach (ul. Tarnogórska 32, 42-625 Ożarówce) oraz Atmosfera w Pyrzowicach (ul. Piłsudskiego 11, 42-625 Pyrzowice).

7. OPIEKA ZDROWOTNA I PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W 2014 roku w gminie funkcjonowały 2 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej oraz działały 1 apteka i 1 punkt apteczny. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie w 2014 roku

lp.	nazwa placówki	adres placówki
1.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Promed” w Tąpkowicach	ul. Zwycięstwa 15, 42-624 Tąpkowice
	w tym: Ośrodek Zdrowia w Tąpkowicach	ul. Zwycięstwa 15, 42-624 Tąpkowice
	Ośrodek Zdrowia w Mierzęcicach	ul. Wolności 137, 42-460 Mierzęcice (Gmina Mierzęcice)
	Ośrodek Rehabilitacji w Tąpkowicach	ul. Zwycięstwa 13, 42-624 Tąpkowice
	Punkt Lekarski Ożarówce	ul. Dworcowa 15, 42-625 Ożarówce
2.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Prywatna Opieka Stomatologiczno-Lekarska Katarzyna Latos w Tąpkowicach	ul. Zwycięstwa 89, 42-624 Tąpkowice
3.	Apteka w Tąpkowicach, Ewa Lubowiecka	ul. Zwycięstwa 17, 42-624 Tąpkowice
4.	Punkt apteczny „Hemavit” w Pyrzowicach	ul. Wolności 90, 42-625 Pyrzowice

Źródło danych: Urząd Gminy Ożarówce.

W 2014 roku w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Promed” w Tąpkowicach zatrudnionych było 12 lekarzy, w tym 1 lekarz rodzinny i 2 pediatrów, oraz 3 stomatologów, 13 pielęgniarek, w tym 5 pielęgniarek środowiskowych rodzinnych i 2 pielęgniarki środowiskowe nauczania i wychowania, i 3 położne. W ramach Ośrodka działały następujące jednostki: Poradnie – lekarza rodzinnego, ginekologiczna, stomatologiczna, rehabilitacyjna, okulistyczna, otolaryngologiczna, alergologiczna, ortopedyczna, reumatologiczna, neurologiczna, medycyny pracy, psychologiczna, chirurgiczna, kardiologiczna, diabetologiczna, gastrologiczna, Zespół rehabilitacji domowej, Ambulatorium ogólne, Punkt lekarski oraz Gabinety – fizjoterapii, diagnostyczno-zabiegowy, pielęgniarki i położnej środowiskowej, medycyny szkolnej w Szkołach Podstawowych w Tąpkowicach, Pyrzowicach i Zendku oraz w Gimnazjum w Ożarówicach. Z kolei w ramach Niepublicznego Zakładu Opieki

Zdrowotnej Prywatnej Opieki Stomatologiczno-Lekarskiej w Tąpkowicach działały Poradnia stomatologiczna oraz Pracownia RTG.

Świadczenia w zakresie nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej dla mieszkańców gminy świadczy Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Brudzowicach (ul. Szkolna 12, 42-470 Brudzowice). Pacjenci z nagłą, lżejszą dolegliwością mogą również zgłaszać się do Poradni „Bi-Med” w Tarnowskich Górach (u. Mickiewicza 8, 42-600 Tarnowskie Góry), Poradni przy KWK „Julian” w Piekarach Śląskich (ul. Gen. Ziętka 30, 41-949 Piekary Śląskie) oraz Poradni przy Szpitalu w Czeladzi (ul. Szpitalna 40 41-250 Czeladź).

Świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych dla mieszkańców gminy realizuje Wielospecjalistyczny Szpital Powiatowy S.A. im. dr B. Hagera w Tarnowskich Górach (ul. Pyskowska 47-51, 42-612 Tarnowskie Góry). Jest on największym szpitalem wielospecjalistycznym w powiecie tarnogórskim, dysponującym bardzo dobrą kadrą medyczną i nowoczesnym zapleczem diagnostycznym. Placówka posiada 13 oddziałów (Szpitalny Oddział Ratunkowy, Oddział Pediatriczny, Oddziały Chorób Wewnętrznych I i II, Oddział Neurologiczny, Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Oddział Okulistyczny, Oddział Otolaryngologiczny, Oddział Ginekologiczno-Położniczy, Oddział Neonatologiczny, Oddział Chirurgii Ogólnej z Pododdziałem Chemioterapii, Oddział Urologiczny i Oddział Psychiatryczny), zakłady diagnostyczne i lecznicze (Zakład diagnostyki laboratoryjnej, Zakład diagnostyki obrazowej, Zakład diagnostyki medycznej, Zakład rehabilitacji leczniczej, Zakład anatomopatologii, Centralna sterylizacja), szkołę rodzenia oraz zespół przyszpitalnych poradni specjalistycznych (Poradnia nefrologiczna, Poradnia neurologiczna, Poradnia neurologii dziecięcej, Poradnia neonatologiczna, Poradnia onkologiczna, Poradnia chirurgii ogólnej, Poradnia okulistyczna dla dorosłych, Poradnia okulistyczna dla dzieci, Poradnia otolaryngologiczna dla dorosłych, Poradnia leczenia bólu, Poradnia zdrowia psychicznego, Poradnia zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży, Poradnia endokrynologiczna, Poradnia kardiologiczna, Poradnia ginekologiczno-położnicza, Poradnia urologiczna i Poradnia profilaktyki chorób piersi) oraz zapewnia podstawową opiekę zdrowotną. Każdego roku z hospitalizacji korzysta ok 17 tysięcy pacjentów, a z usług poradni specjalistycznych ponad 40 tysięcy osób. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2014 roku szpital posiadał 1.128 łóżek.

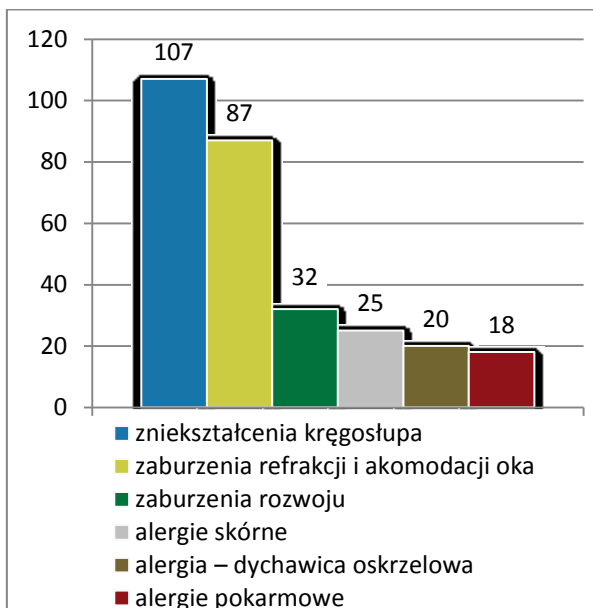
Z danych Głównego Urzędu Statystycznego, wynika, że w latach 2012-2014 liczba porad lekarskich udzielonych w gminie w ramach podstawowej opieki zdrowotnej ulegała nieznacznym wahaniom. W 2012 roku wyniosła 29.882, rok później 30.026, a w 2014 roku 28.714. Jednocześnie z roku na rok spadała liczba porad lekarskich udzielonych w gminie w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (39.776 w 2012 r., 35.244 w 2013 r., 32.290 w 2014 r.).

Informacji na temat stanu zdrowia mieszkańców gminy dostarczają dane przekazane przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Promed” w Tąpkowicach. Wynika z nich, że w 2014 roku z powodu chorób przewlekłych pod opieką czynną lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej pozostawało 283 dzieci i młodzieży oraz 787 osób dorosłych. Najczęściej stwierdzanymi u osób w wieku przedprodukcyjnym schorzeniami były: zniekształcenia kręgosłupa (107), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (87), zaburzenia rozwoju (32), alergie skórne (25), alergia – dychawica oskrzelowa (20), alergie pokarmowe (18), otyłość (15), wady rozwojowe układu krążenia (8), zaburzenia odżywiania (7) oraz upośledzenie umysłowe i padaczka (po 3). Z kolei u osób dorosłych najczęściej odnotowywano choroby układu krążenia (408 osób), cukrzycę (336), przewlekły nieżyt oskrzeli – dychawicę oskrzelową (70), choroby tarczycy (62), przewlekłe choroby układu trawiennego (57), choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (54), choroby obwodowego układu nerwowego (47), nowotwory (33) i niedokrwistość (19).

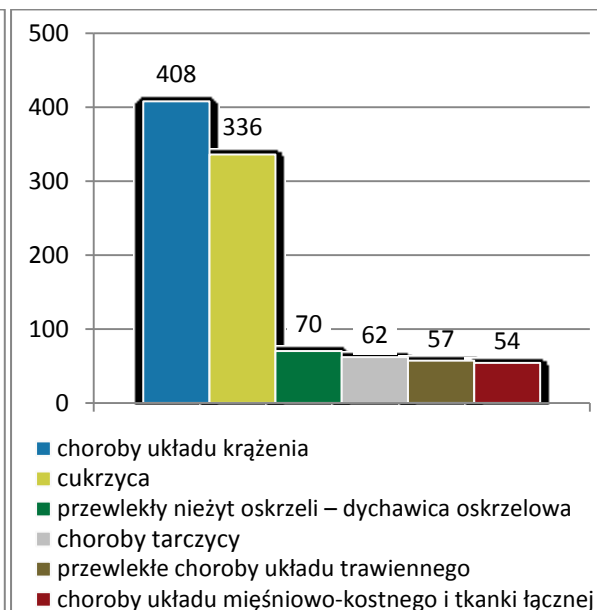
Na koniec 2014 roku łączna liczba osób zadeklarowanych do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej w ww. placówce wynosiła 11.297, w tym 9.195 dzieci i 2.102 osoby dorosłe.

Dane szczegółowe na temat schorzeń najczęściej stwierdzanych u dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 19. Schorzenia najczęściej stwierdzone u dzieci i młodzieży w 2014 roku



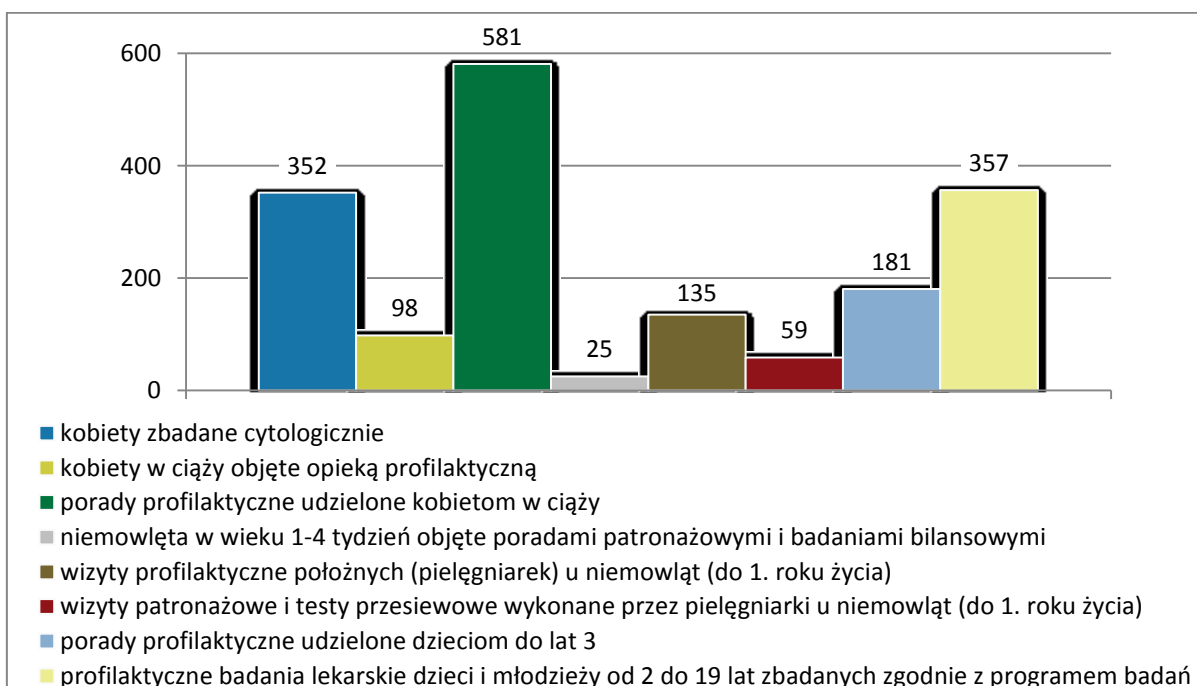
Wykres 20. Schorzenia najczęściej stwierdzone u osób dorosłych w 2014 roku



Źródło danych: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Promed” w Tąpkowicach.

W analizowanym roku Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Promed” w Tąpkowicach sprawował także opiekę profilaktyczną nad matką i dzieckiem. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 21. Opieka profilaktyczna nad matką i dzieckiem w 2014 roku



Źródło danych: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Promed” w Tąpkowicach.

W 2014 roku badaniom cytologicznym poddano 352 kobiety, a opieką profilaktyczną objęto 98 kobiet w ciąży, którym udzielono 581 porad. Poradom patronażowym i badaniom bilansowym (w tym przesiewowym) poddano 25 niemowląt od 1 do 4 tygodnia życia. Liczba wizyt profilaktycznych położnych (pielęgniarek) oraz wizyt patronażowych pielęgniarek i testów przesiewowych u niemowląt do 1. roku życia wyniosła odpowiednio 135 i 59. Z porad profilaktycznych korzystały również dzieci do lat 3 (udzielono 181 takich porad), natomiast profilaktycznym badaniom lekarskim poddano 357 dzieci i młodzieży w wieku od 2 do 19 lat.

Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dorosłej populacji są choroby układu krążenia. Obok schorzeń narządów ruchu i neurologicznych należą one do najczęstszych przyczyn niepełnosprawności, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Relatywnie rzadziej o obniżonej sprawności w codziennym życiu decydują uszkodzenia narządu wzroku i słuchu, choroba psychiczna oraz upośledzenie umysłowe.

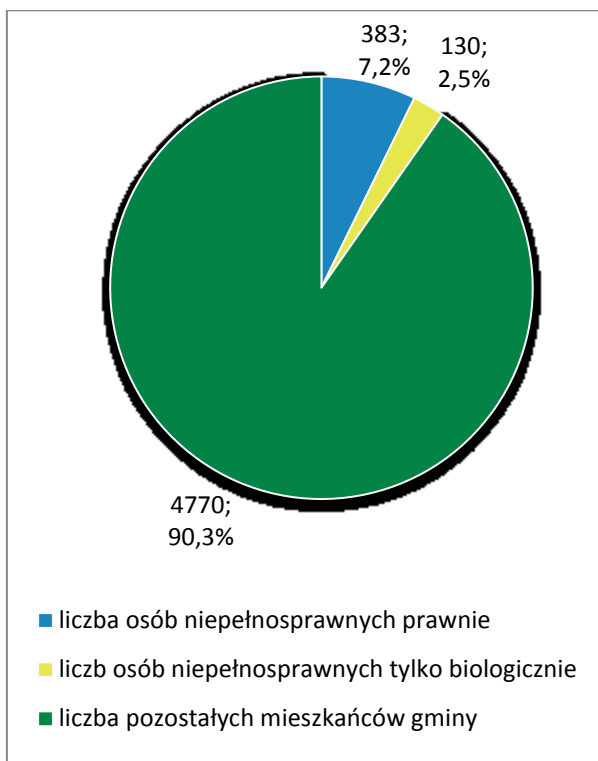
Mimo upływu ponad dziesięciu lat, jedynym, pełnym źródłem informacji, które na szczeblu gminnym pozwala ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz dokonać ich charakterystyki są dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku. Wyniki ostatniego, przeprowadzonego w 2011 roku Spisu nie zostały bowiem szczegółowo opracowane na szczeblu gminnym.

W 2002 roku w gminie Ożarówice mieszkało 513 osób niepełnosprawnych, w tym 270 mężczyzn i 243 kobiety. Wśród nich większość stanowiły osoby niepełnosprawne prawnie (383 osoby, tj. 74,7%), czyli takie, które w czasie badania posiadały aktualne orzeczenie ustalające niezdolność do pracy, stopień niepełnosprawności, celowość przekwalifikowania lub inwalidztwo (osoby w wieku 16 lat i więcej) lub dysponowały uprawnieniem do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego (dzieci poniżej 16 roku życia). Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, czyli takie, które nie posiadały orzeczenia, ale miały (odczuwały) całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych, stanowiły grupę 130 osób (25,3%).

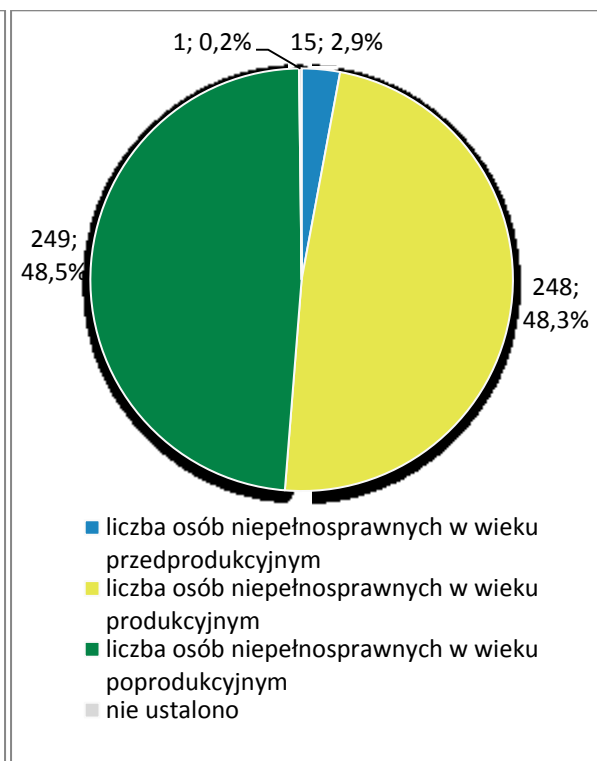
Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle mieszkańców gminy wynosił 9,7%, a w ich strukturze wiekowej dominowały osoby w wieku poprodukcyjnym (249 osób,

tj. 48,5%) i produkcyjnym (248 osób, tj. 48,3%). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 22. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku



Wykres 23. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku



Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

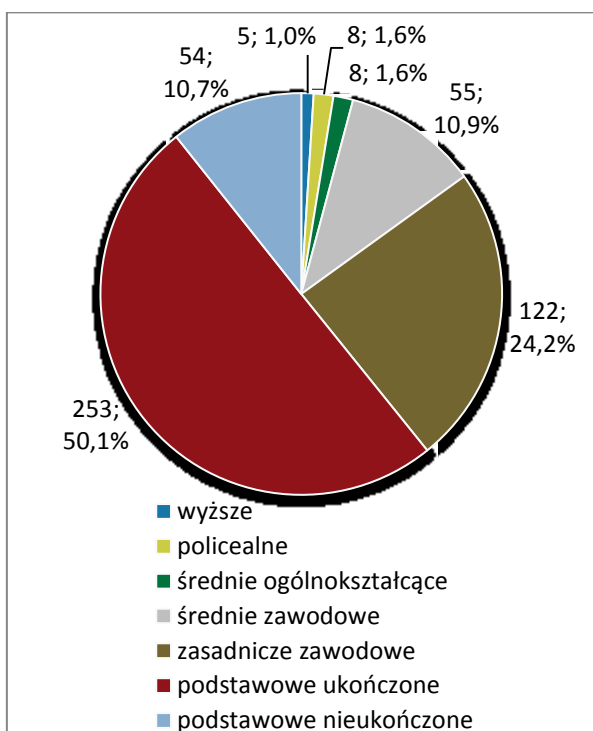
Osoby niepełnosprawne będące w wieku produkcyjnym stanowiły 7,7% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku w 2002 roku. Dużo większy był udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w gronie osób w wieku poprodukcyjnym, wynosił on bowiem 26,8%.

Na poziom uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym ma wpływ nie tylko rodzaj i stopień niepełnosprawności czy wiek, ale również posiadane wykształcenie, a co za tym idzie przygotowanie zawodowe. W 2002 roku wśród mieszkańców gminy w wieku 13 lat i więcej dotkniętych niepełnosprawnością największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (253 osoby, tj. 50,1%). Niski poziom wykształcenia w znaczący sposób utrudniał osobom niepełnosprawnym znalezienie i utrzymanie zatrudnienia. Potwierdzają to dane dotyczące poziomu ich aktywności

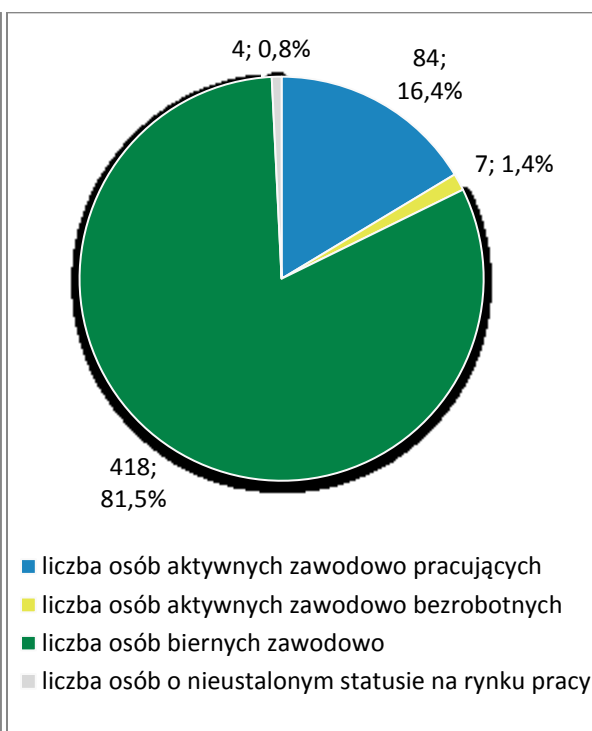
zawodowej, z których wynika, że zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością była bierna zawodowo (418 osób, tj. 81,5%).

Dane szczegółowe na temat poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych z gminy oraz ich aktywności ekonomicznej przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 24. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku



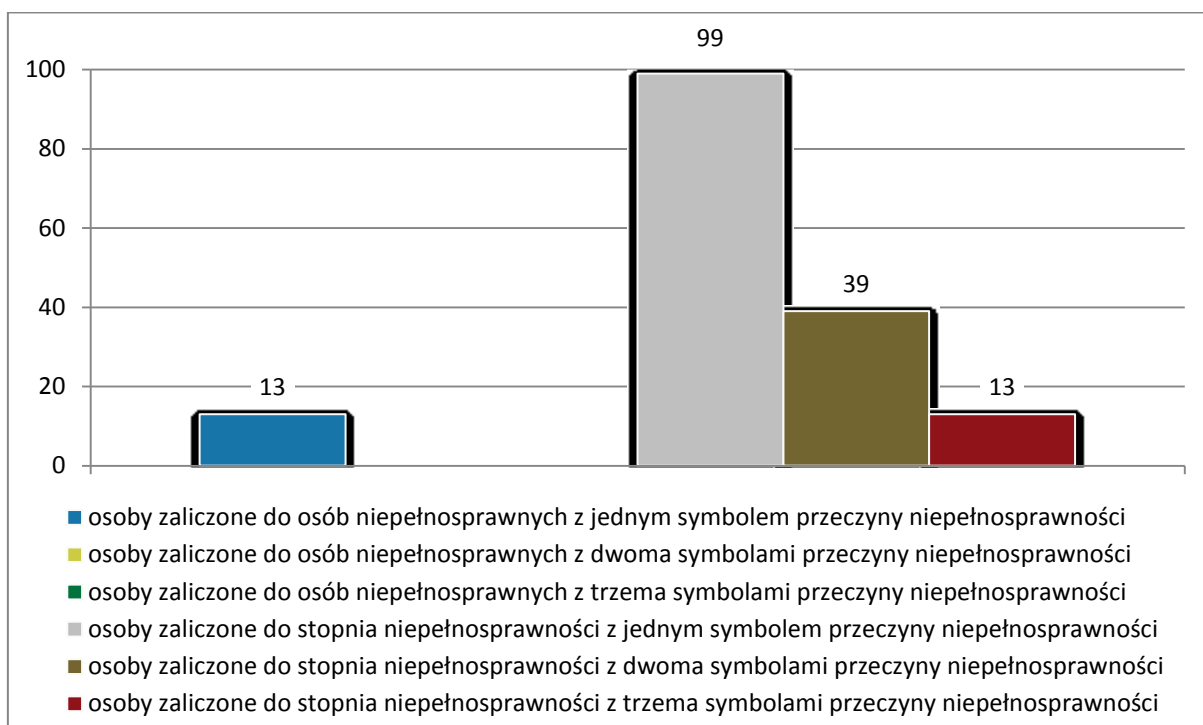
Wykres 25. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku



Źródło danych: Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002.

Orzecznictwem o niepełnosprawności w odniesieniu do mieszkańców gminy Ożarówice zajmuje się Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Tarnowskich Górach. Według jego danych, w latach 2012-2014 liczba wydanych mieszkańcom gminy orzeczeń o niepełnosprawności (dla dzieci do 16 roku życia) wyniosła 13, natomiast liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wyniosła 151. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

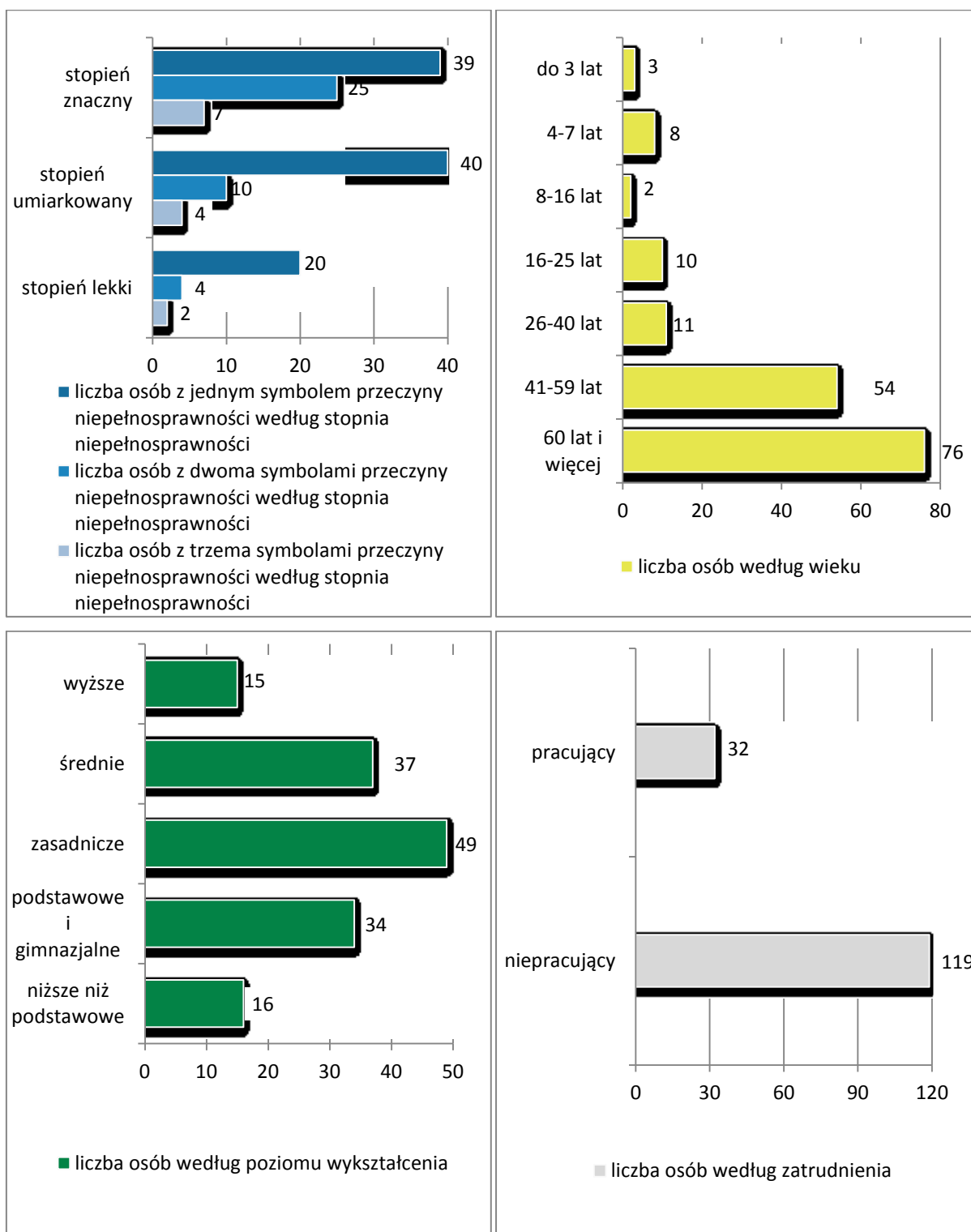
Wykres 26. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZOON w Tarnowskich Górach do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2012-2014



Źródło danych: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Tarnowskich Górach.

W latach 2012-2014 najliczniejsze grupy wśród mieszkańców gminy zaliczonych przez PZOON w Tarnowskich Górach do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności stanowiły osoby posiadające umiarkowany (40 osób) i znaczny (39 osób) stopień niepełnosprawności, będące w wieku 60 lat i więcej (76 osób) oraz w przedziale wiekowym 41-59 lat (54 osoby), mające wykształcenie zasadnicze (49 osób), średnie (37 osób) oraz podstawowe i gimnazjalne (34 osoby), a także niepracujące (119 osób). Dane szczegółowe w tym zakresie obrazują poniższe wykresy.

Wykresy 27-30. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZOON w Tarnowskich Górach do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2012-2014 według stopnia niepełnosprawności, wieku, poziomu wykształcenia i zatrudnienia



Źródło danych: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Tarnowskich Górach.

8. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie, a także zdolność do konkurencji na rynku pracy.

Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych i utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności życia codziennego, rozładowanie stresu i konfliktów. Przemoc w rodzinie jest z kolei problemem mającym często swoje źródło w uzależnieniach i ubóstwie. Jej ofiarami są niejednokrotnie osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne od sprawcy. Na ogół są to kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Trudno jest ustalić liczbę osób zmagających się z problemami alkoholowymi, które niejednokrotnie są przyczyną wystąpienia przemocy w rodzinie. Dane szacunkowe w tym zakresie przygotowała Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zawiera je poniższa tabela.

Tabela 5. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób

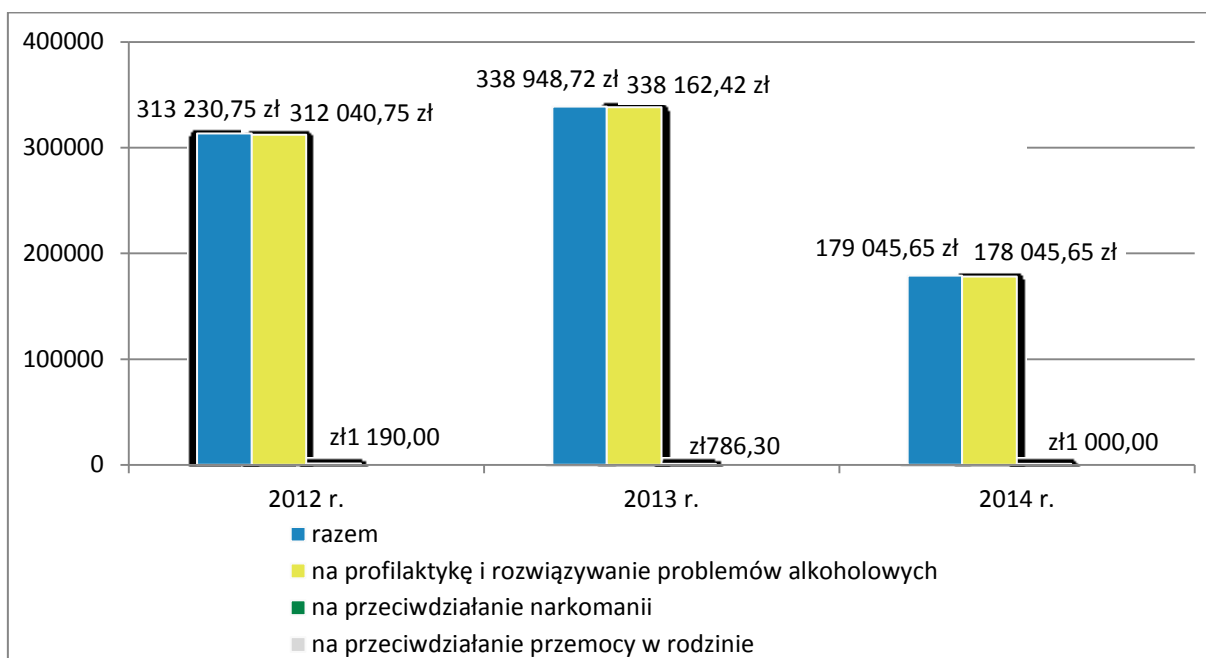
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci
---	--	--	------------------------------------	------------------------------------	----------------------------------

Źródło danych szacunkowych: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Dane zamieszczone w powyższym zestawieniu pozwalają określić szacunkową liczbę mieszkańców gminy Ożarówce dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie. Z wyliczeń wynika, że na jej terenie żyje 113 osób uzależnionych od alkoholu (2% populacji), 226 osób współuzależnionych (4% populacji), 283-396 osób pijących szkodliwie alkohol (5-7% populacji), 226 dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym (4% populacji) oraz 301 ofiar przemocy domowej w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym. Analizując powyższe dane należy mieć świadomość, iż nie odzwierciedlają one w pełni rzeczywistej skali problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie.

Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy. Działania te podejmowane są w oparciu o gminne programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz przy wykorzystaniu zaplanowanych w ich ramach środków finansowych.

Poniższy wykres przedstawia wysokość środków finansowych wydatkowanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i przemocy w rodzinie w gminie Ożarówce w latach 2012-2014.

Wykres 31. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2012-2014

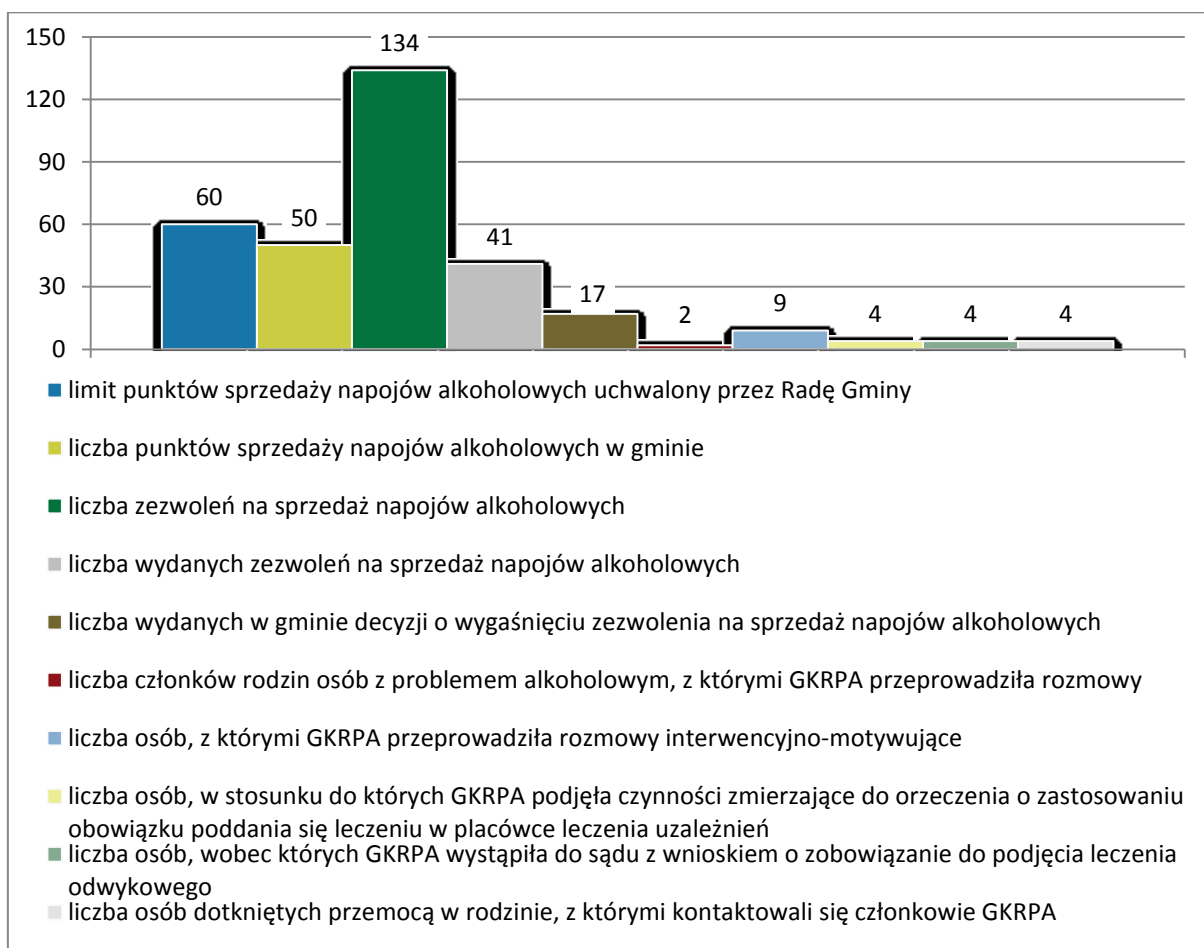
Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ożarówicach.

W 2014 roku wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień była znacznie niższa niż w latach 2012-2013 (313.230,75 zł w 2012 r., 338.948,72 zł w 2013 r., 179.045,65 zł w 2014 r.). Wpływ na to miała dużo mniejsza pula środków finansowych przeznaczonych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych. Należy dodać, że w analizowanym okresie nie uwzględniano w budżecie osobnych środków na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz integracją społeczną osób uzależnionych w gminie Ożarówice zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do jej zadań należy m.in.: opracowanie projektu gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wydawanie postanowień w sprawie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, podejmowanie interwencji w związku z łamaniem ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz prowadzenie działań wobec osób nadużywających alkoholu i pijących w sposób szkodliwy, zmierzających do zmotywowania bądź sądowego zmotywowania tych osób do leczenia.

Wybrane dane dotyczące działań podejmowanych przez Komisję, a także lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższy wykres.

Wykres 32. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w 2014 roku



Źródło danych: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ożarówicach.

W 2014 roku w gminie funkcjonowało 50 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, a uchwalony przez Radę Gminy limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych wynosił 60. Liczba obowiązujących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wynosiła 134, liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych – 41, a liczba podjętych decyzji o wygaśnięciu zezwolenia – 17. W analizowanym roku GKRPA nie przeprowadzała kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

W 2014 roku członkowie GKRPA przeprowadzili rozmowy z 2 członkami rodzin osób z problemem alkoholowym, 9 rozmów interwencyjno-motywuujących w związku

z nadużywaniem alkoholu oraz kontaktowali się z 4 osobami dotkniętymi problemem przemocy w rodzinie.

W analizowanym roku GKRPA zabiegała także o zobowiązanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia odwykowego. W tym celu podejmowała kroki zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień (w stosunku do 4 osób) oraz występowała do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (także wobec 4 osób).

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy ogrywają: w Ożarówicach – Punkt Psychologiczno-Prawny, Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a także Punkt Konsultacyjny w Tąpkowicach, Komisariat Policji w Pyrzowicach, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Tarnogórski Ośrodek Terapii Uzależnień, Profilaktyki i Pomocy Psychologicznej „To Tu” oraz Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Tarnowskich Górach, Wojewódzki Ośrodek Lecznictwa Odwykowego i Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Gorzycach – Ośrodek Terapii Uzależnień, Wojewódzki Szpital Neuropsychiatryczny im. dr Emila Cyrana w Lublińcu oraz Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu.

Dane szczegółowe na temat podmiotów mogących wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie

nazwa jednostki	adres jednostki
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ożarówicach	ul. Dworcowa 15, 42-625 Ożarówice
Punkt Prawno-Psychologiczny w Ożarówicach	ul. Dworcowa 15, 42-625 Ożarówice
Punkt Konsultacyjny w Tąpkowicach	ul. Zwycięstwa 15, 42-624 Tąpkowice
Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach	ul. Dworcowa 15, 42-625 Ożarówice
Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie Gminy Ożarówice	ul. Dworcowa 15, 42-625 Ożarówice

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Tarnogórski Ośrodek Terapii Uzależnień, Profilaktyki i Pomocy Psychologicznej „To Tu” w Tarnowskich Górach	ul. Karłuszowiec 11, 42-600 Tarnowskie Góry
Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Tarnowskich Górach	ul. Piłsudskiego 16, 42-600 Tarnowskie Góry
Wojewódzki Ośrodek Lecznictwa Odwykowego i Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Gorzycach – Ośrodek Terapii Uzależnień	ul. Zamkowa 8, 44-350 Gorzyce
Wojewódzki Szpital Neuropsychiatryczny im. dr Emila Cyrana w Lublińcu	ul. Grunwaldzka 48, 42-700 Lubliniec
Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu	ul. Tarnogórska 3, 41-902 Bytom
Komisariat Policji w Pyrzowicach	ul. Wolności 90, 42-625 Pyrzowice

Źródło danych: Urząd Gminy Ożarówice.

Punkt Prawno-Psychologiczny w Ożarówicach oferuje bezpłatną pomoc psychologiczną, terapeutyczną i prawną. W 2014 roku udzielono w nim 24 konsultacji psychologicznych, 22 porad terapeutycznych oraz 15 porad prawnych. Z kolei w Punkcie Konsultacyjnym w Tąpkowicach z indywidualnych konsultacji udzielanych przez psychologa skorzystało 8 osób (odbyło się 13 spotkań).

W 2014 roku mieszkańcy gminy skorzystali również z 54 sesji indywidualnych i 1 sesji grupowej w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Tarnogórskim Ośrodku Terapii Uzależnień, Profilaktyki i Pomocy Psychologicznej „To Tu” w Tarnowskich Górach (48 sesji indywidualnych – Program dla osób pijących szkodliwie, 5 sesji indywidualnych – Program dla osób z syndromem DDA, 1 sesja indywidualna i 1 sesja grupowa – Program dla osób uwikłanych we współuzależnienie i przemoc).

W analizowanym roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach objął wsparciem z powodu alkoholizmu – 10 rodzin liczących 25 osób, a z powodu przemocy w rodzinie 3 rodziny liczące 12 osób (w roku tym narkomania nie była powodem udzielenia pomocy społecznej). W celu poprawy funkcjonowania osób i rodzin zmagających się z problemem alkoholowym pracownicy socjalni Ośrodka prowadzili pracę socjalną z 24 rodzinami, która obejmowała m.in.: kierowanie na zajęcia profilaktyczno-edukacyjne, udzielanie pomocy w uzyskaniu dostępu do grup wsparcia oraz programów dla uzależnionych oraz członków ich rodzin, a także monitorowanie procesu leczenia oraz utrzymania abstynencji. Z kolei w ramach udzielania wsparcia 13 osobom dotkniętych problemem przemocy w rodzinie,

pracownicy socjalni wszczynali procedurę „Niebieskie Karty”, informowali o obowiązujących przepisach prawnych oraz możliwościach uzyskania wsparcia (w tym pomocy społecznej, psychologicznej i prawnej) i sposobach radzenia sobie z problemem, a także przeprowadzali cykliczne wizyty w środowisku.

Ośrodek zajmował się także obsługą organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a także delegował do niego swoich pracowników. W 2014 roku do Zespołu wpłynęło 11 „Niebieskich Kart” wypełnionych przez Policję oraz powołano 9 grup roboczych, do podejmowania działań na rzecz rodzin, w których sporządzono „Niebieską kartę”. Grupy te odbyły łącznie 50 spotkań.

W 2014 roku funkcjonariusze Posterunku Policji w Pyrzowicach przeprowadzili na terenie gminy odpowiednio 56 i 51 interwencji domowych i publicznych w związku z nadużywaniem alkoholu (15 interwencji domowych i 14 interwencji publicznych zakończyło się doprowadzeniem osoby nietrzeźwej do Izby Wytrzeźwień, a w przypadku kolejnych 9 interwencji publicznych osobę w stanie nietrzeźwości doprowadzono do miejsca zamieszkania). Ponadto odnotowali 4 przypadki znęcania się nad rodziną, wszczynając procedurę „Niebieskie Karty” (sprawcami czynów były osoby po spożyciu alkoholu), zatrzymali odpowiednio 24 i 12 nietrzeźwych kierujących samochodem i rowerem, nałożyli 90 mandatów karnych za spożywanie alkoholu w miejscu publicznym, a także wydali 147 pouczeń dotyczących zakazu spożywania alkoholu w miejscu publicznym. Warto dodać, że w analizowanym roku do Izby Wytrzeźwień w Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu doprowadzono 19 mieszkańców gminy (25 pobyty).

Działalność profilaktyczna podejmowana w gminie w 2014 roku obejmowała m.in.:

- udział w ogólnopolskiej kampanii profilaktycznej ph. „Zachowaj trzeźwy umysł”, w ramach której w gminnych placówkach oświatowych organizowano zajęcia i akcje profilaktyczne (rozpowszechniano materiały promujące kampanię, zorganizowano turniej piłki nożnej i zawody biegowe, spotkania uczniów i nauczycieli – wyjazdy plenerowe klas do Parku w Świerklańcu, dyskusje na temat profilaktyki uzależnień na lekcjach wychowawczych, integracyjne pikniki rodzinne wraz z rozgrywkami sportowymi i konkurencjami rodzinnymi, konkursy ph. „Hop na narty” i „Mój czas”, konkursy

o tematyce prozdrowotnej, zabawy integracyjne ph. „Wspólny czas”, zajęcia z cyklu „Bez tajemnic” dotyczące relacji dziecko – rodzic, profilaktyczne spotkania klasowe z rodzicami ph. „Poznaj świat swojego dziecka” oraz badania ankietowe pt. „Młodzi i substancje psychoaktywne”),

- zorganizowanie kampanii profilaktycznej ph. „Postaw na rodzinę”, w ramach której w Niezdarze, Ossach, Celinach i Pyrzowicach odbyły się pikniki i festyny integrujące rodziny, a we wszystkich sołectwach mikołajkowe imprezy integracyjne,
- dofinansowanie wyjazdów dzieci z grupy ryzyka na zimowisko w Zakopanem i kolonie letnie do Ustronia Morskiego i Gdyni,
- zorganizowanie cyklu zajęć psychoedukacyjnych dla osób uzależnionych od alkoholu ph. „Pierwszy krok”, w których uczestniczyły osoby z problemami wynikającymi z nadużywania alkoholu,
- rozpowszechnianie informacji o podmiotach udzielających wsparcia,
- zorganizowanie na lekcjach wychowawczych zajęć poświęconych niebezpieczeństwom zażywania środków odurzających,
- zorganizowanie w gminnych placówkach oświatowych spotkań z funkcjonariuszami Straży Granicznej w Pyrzowicach, w trakcie których poruszono tematy szkodliwości środków odurzających (w tym dopalaczy) i niebezpieczeństw z tym związanych, odpowiedzialności prawnej osób mających kontakt z narkotykami oraz dotyczące specyfiki służby,
- zorganizowano konkurs plastyczny na plakat promujący alternatywne formy spędzania czasu wolnego,
- zorganizowano zajęcia pozalekcyjne (sportowe, plastyczne, muzyczne, teatralne) promujące alternatywne formy spędzania czasu wolnego.

9. PROBLEM BEZDOMNOŚCI

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

Zapobieganie bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

W gminie Ożarówice bezdomność nie urasta do rangi problemu, póki co ma charakter jednostkowy. Pomoc osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach. W latach 2013-2014 z powodu bezdomności objął on wsparciem 2 osoby, a rok później 1 osobę, opłacając ich pobyt i posiłki w noclegowni. W 2013 roku na ten cel Ośrodek wydatkował 3.025 zł, a rok później 6.408 zł.

Na terenie gminy nie funkcjonują żadne placówki zapewniające osobom bezdomnym schronienie. W razie potrzeby są one kierowane do noclegowni i schronisk funkcjonujących w powiecie i województwie, m.in. do Domu dla Bezdomnych Mężczyzn w Tarnowskich Górach (ul. Sienkiewicza 48, 42-600 Tarnowskie Góry).

10. PRZESTĘPCZOŚĆ

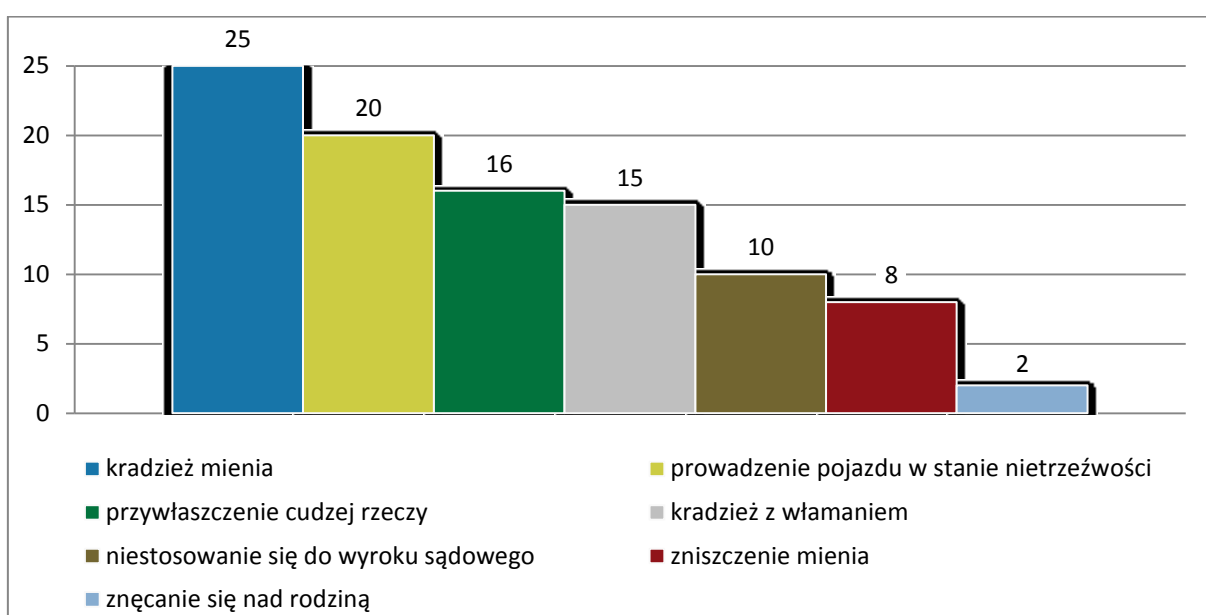
Przestępczość jest dynamicznym, podlegającym rozwojowi zjawiskiem społecznym, które stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego. W zależności od swej intensywności i częstotliwości wpływa na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciska piętno na jej funkcjonowaniu.

Zapobieganie przestępczości wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, przedstawicieli społeczności lokalnych oraz środków masowego przekazu. Ważną rolę w zakresie inicjowania i organizowania tej działalności odgrywa policja.

Według danych Komisariatu Policji w Pyrzowicach, w 2014 roku na terenie gminy Ożarówce ujawniono 96 przestępstw. Najwięcej z nich dotyczyło kradzieży mienia (25 czynów), prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości (20), przywłaszczenia mienia (16) i kradzieży z włamaniem (15). Najniższą wykrywalność odnotowano w przypadku kradzieży z włamaniem (13,3%) i kradzieży mienia (32%).

Dane szczegółowe na temat przestępczości w gminie w 2014 roku przedstawia poniższy wykres.

Wykres 33. Przestępstwa popełnione w gminie w 2014 roku

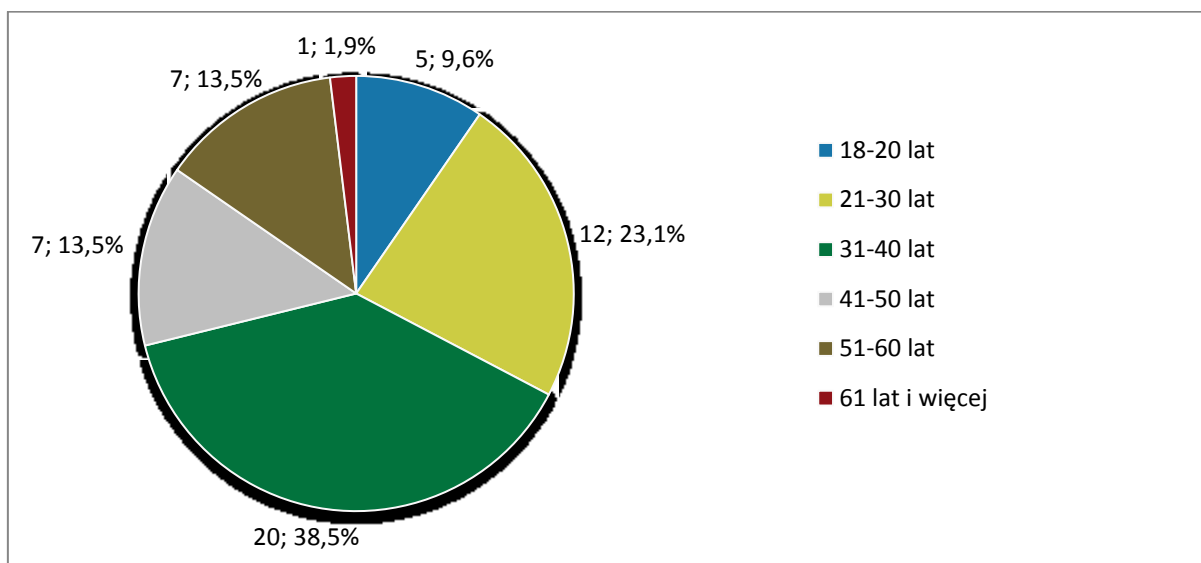


Źródło danych: Komisariat Policji w Pyrzowicach.

W 2014 roku w odniesieniu do 96 przestępstw ujawniono 52 sprawców. Największe grupy wśród nich stanowiły osoby w wieku 31-40 lat (20 osób) i 21-30 lat (12 osób). Najmłodsi sprawcy mieli 18 i 19 lat (osoby te dopuściły się kradzieży mienia), a najstarsi sprawcy 63 i 56 lat (osoby te kierowały pojazdami w stanie nietrzeźwości).

Dane szczegółowe na temat struktury wiekowej sprawców przestępstw przedstawia poniższy wykres.

Wykres 34. Struktura wiekowa sprawców przestępstw w gminie w 2014 roku



Źródło danych: Komisariat Policji w Pyrzowicach.

11. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 2 pkt 1 i art. 3 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej).

Zadania pomocy społecznej w gminie Ożarówce wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o Karcie Dużej Rodziny, ustawa o dodatkach mieszkaniowych oraz ustawa – Prawo energetyczne, a także rozporządzeń wykonawczych do ustaw oraz statutu Ośrodka.

W 2014 roku kadre Ośrodka stanowiło 5 osób, w tym kierownik, 3 pracowników socjalnych oraz księgowa. W analizowanym roku Ośrodek spełniał wynikający z art. 110 ust.

11-12 ustawy o pomocy społecznej obowiązku zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, bowiem na 1 pracownika socjalnego przypadało 1.885 mieszkańców gminy.

Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w OPS-ie oraz kwalifikacji pracujących w nim osób przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Kadra OPS-u i jej kwalifikacje w 2014 roku

	liczba osób
kadra kierownicza	1
wykształcenie wyższe	1
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	1
pracownicy socjalni	3
Wykształcenie wyższe	1
wykształcenie średnie	2
specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	1
specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	0
specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	0
pozostali pracownicy	1
wykształcenie wyższe	1
wolontariusze	0
pracownicy zatrudnieni w ramach zatrudnienia subsydiowanego	0
staże	0

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

Ze wsparcia udzielanego przez OPS mogą korzystać osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 634 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 514 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 674 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 764 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

W 2014 roku wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie zmniejszyły się w stosunku do lat poprzednich (1.769.559 zł w 2012 r., 1.883.478 zł w 2013 r., 1.635.769 zł w 2014 r.). Wpływ na to miał m.in. spadek środków finansowych przeznaczonych na przeciwdziałanie alkoholizmowi, zasiłki i pomoc w naturze, a także pozostałą działalność, w tym realizację programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2012-2014

rozdziały	wysokość wydatków (w zł)		
	w 2012 r.	w 2013 r.	w 2014 r.
ochrona zdrowia			
przeciwdziałanie narkomanii	3.100	786	1.000
przeciwdziałanie alkoholizmowi	308.941	338.162	175.589
pomoc społeczna			
przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	1.000	1.000	1.000
świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	779.581	830.768	825.009
składki na ubezpieczenia zdrowotne	4.764	4.078	4.212
zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	129.316	145.102	112.930
dodatki mieszkaniowe	0	0	365
zasiłki stałe	22.563	22.235	30.702
Ośrodek Pomocy Społecznej	380.634	385.396	419.823
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0
pozostała działalność, w tym program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i zasiłek dla opiekuna	129.901	139.159	50.021
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej			
pomoc materialna dla uczniów	9.759	16.792	15.118
ogółem	1.769.559	1.883.478	1.635.769
w tym w budżecie OPS-u	1.442.651	1.521.317	1.437.614

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

W latach 2013-2014 liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w gminie, była na zbliżonym poziomie (220 w 2013 r. i 227 w 2014 r.), natomiast w latach 2012-2014 liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie, ulegała wahaniom (212 w 2012 r., 233 w 2013 r., 180 w 2014 r.).

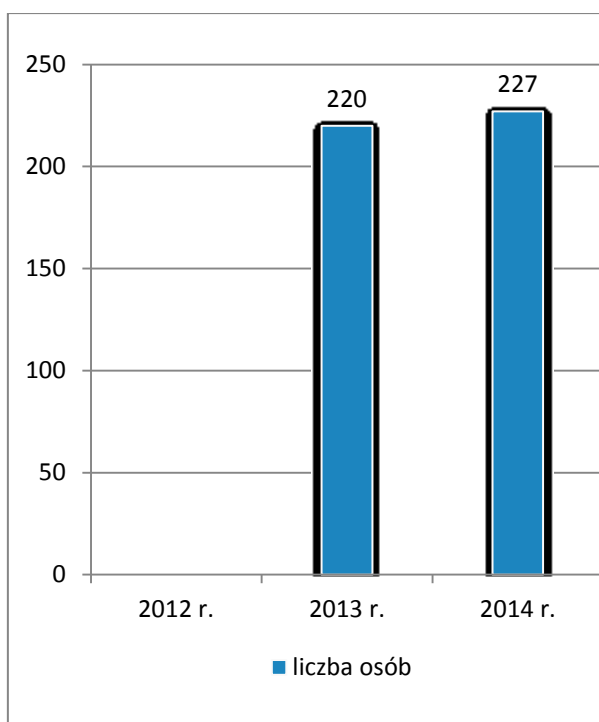
Uwagę zwracał znaczny odsetek osób długotrwale korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (60 w 2012 r., 57 w 2013 r., 58 w 2014 r.). Ich udział w ogóle odbiorców pomocy społecznej, którym przyznano świadczenie, oscylował pomiędzy 46 a 54% (51,3% w 2012 r., 45,6% w 2013 r., 54,2% w 2014 r.).

W analizowanym okresie udział osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie, w ogóle mieszkańców gminy był niewielki i ulegał nieznacznym wahaniom. W 2012 roku wyniósł on 3,8%, rok później 4,1%, a w 2014 roku spadł do 3,2%.

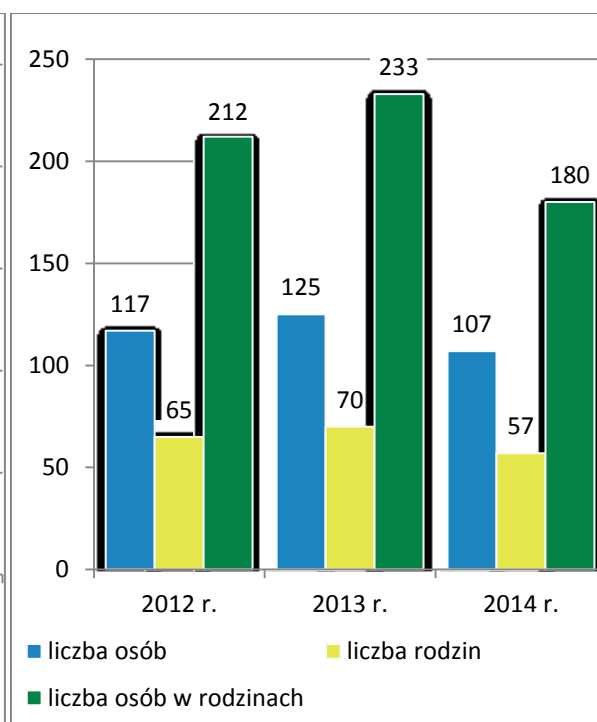
W latach 2012-2014 liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie pieniężne, ulegała wahaniom (179 w 2012 r., 199 w 2013 r., 149 w 2014 r.), natomiast liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie niepieniężne w 2014 roku, spadała w porównaniu z latami poprzednimi (134 w latach 2012-2013, 116 w 2014 r.).

Poniższe wykresy przedstawiają dane szczegółowe na temat korzystających z pomocy społecznej w gminie.

Wykres 35. Osoby w gminie, którym w latach 2012-2014 udzielono pomocy i wsparcia

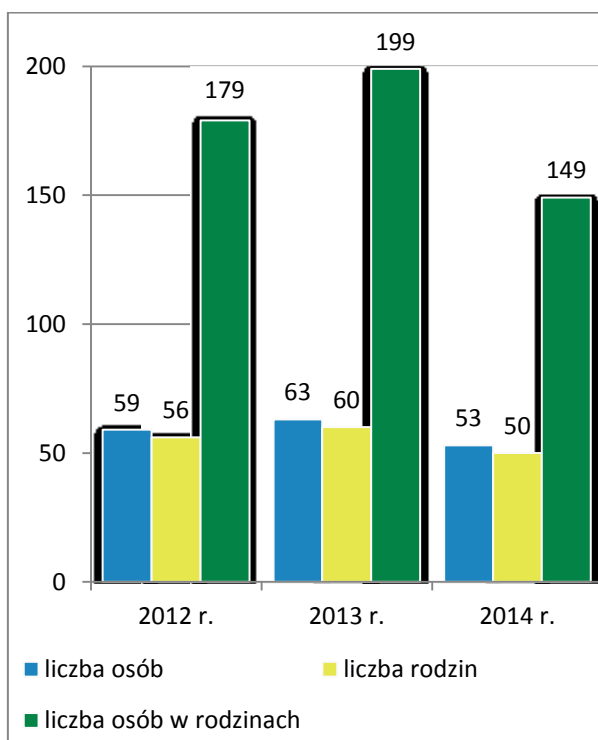


Wykres 36. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie

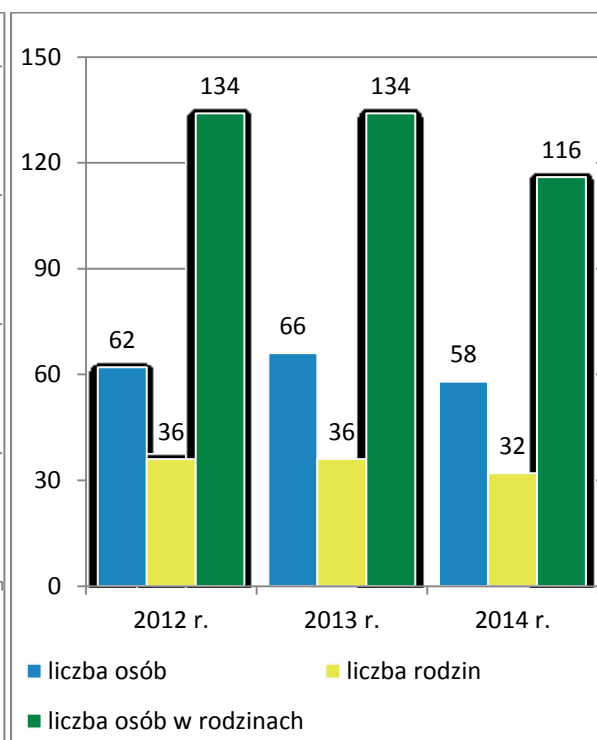


Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

Wykres 37. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie pieniężne



Wykres 38. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie niepieniężne

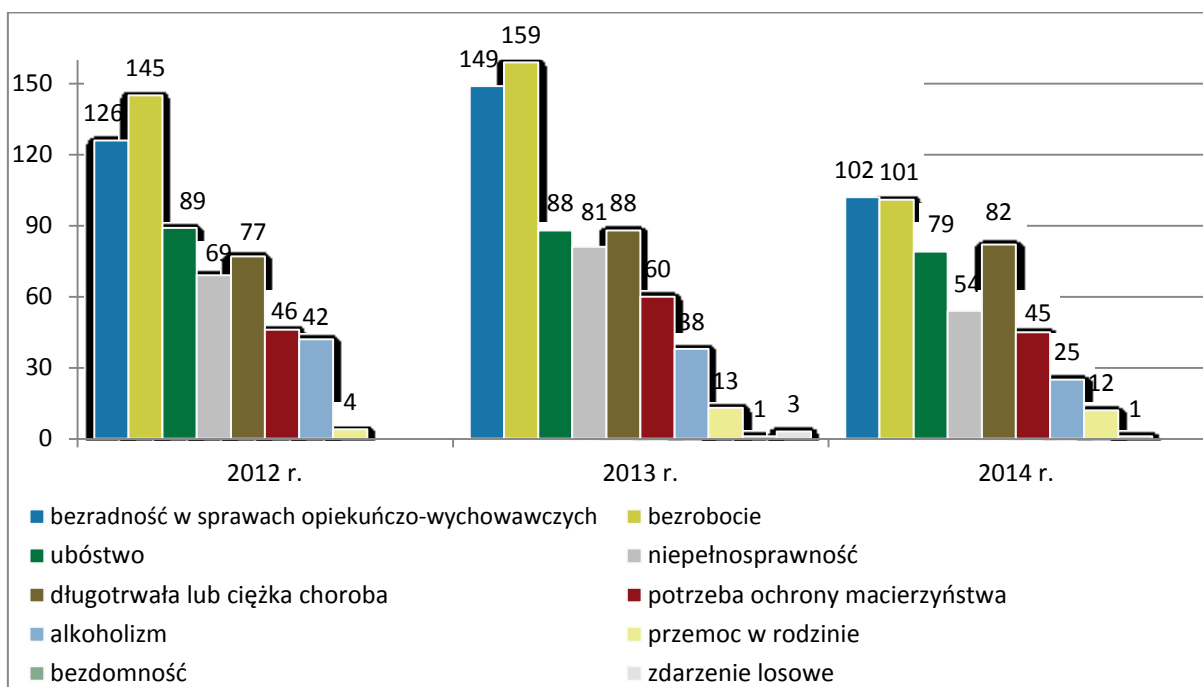


Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

W analizowanym okresie nieznacznym wahaniom ulegała liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy (67 w 2012 r., 74 w 2013 r., 68 w 2014 r.), podobnie jak liczba osób przebywających w tych rodzinach (228 w 2012 r., 253 w 2013 r., 224 w 2014 r.).

Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia OPS-u w latach 2012-2014 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny zmagające się z bezrobociem i bezradnością w sprawach opiekuńczo wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Dość liczne grono stanowiły również rodziny dotknięte ubóstwem, niepełnosprawnością oraz długotrwałą lub ciężką chorobą. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 39. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014 (liczba osób w rodzinach)



Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

W 2013 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrosła, a w kolejnym roku spadła liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia OPS-u z najważniejszych powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie – bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego (126 w 2012 r., 149 w 2013 r., 102 w 2014) oraz bezrobocia (145 osób w 2012 r., 159 w 2013 r., 101 w 2014 r.). Warto podkreślić, iż w 2014 roku liczba beneficjentów Ośrodka zmagających się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi przewyższyła liczbę osób w rodzinach dotkniętych bezrobociem.

Wzrost w 2013 roku, a następnie spadek w 2014 roku miał również miejsce w przypadku odbiorców pomocy społecznej zmagających się z niepełnosprawnością (69 w 2012 r., 81 w 2013 r., 54 w 2014 r.), długotrwałą lub ciężką chorobą (77 w 2012 r., 88 w 2013 r., 82 w 2014 r.) oraz wymagających ochrony macierzyństwa (46 w 2012 r., 60 w 2013 r., 45 w 2014 r.). Jednocześnie z roku na rok spadała liczba osób w rodzinach dotkniętych alkoholizmem (z 42 w 2012 r. do 25 w 2014 r.), a w 2014 roku, w porównaniu z latami poprzednimi, spadła liczba beneficjentów Ośrodka zmagających się z ubóstwem (89 w 2012 r., 88 w 2013 r., 75 w 2014 r.).

Warto dodać, że rok 2015 przyniósł dalszy spadek liczby osób w rodzinach korzystających ze wsparcia OPS-u w związku z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego (do 97), bezrobociem (do 94), potrzebą ochrony macierzyństwa (do 39) oraz alkoholizmem (do 21). Jednocześnie wzrosła liczba beneficjentów Ośrodka dotkniętych bezdomnością (do 4), niepełnosprawnością (do 57), ubóstwem (do 91) oraz długotrwałą lub ciężką chorobą (do 99). Ten ostatni problem stał się najważniejszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez OPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2012-2014 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2012-2014

formy świadczeń		liczba osób			liczba świadczeń		
		2012 r.	2013 r.	2014 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
pieniężne	zasiłek stały	7	4	6	50	48	64
	zasiłek okresowy	9	8	9	36	30	33
	zasiłek celowy	56	62	47	X	X	X
	w tym: zasiłek celowy przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	23	11	21	33	19	33
niepieniężne	posiłek	54	58	51	6.976	8.037	6.426
	w tym: posiłek przyznany w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	54	58	51	6.976	8.037	6.426
	schronienie	0	2	1	0	169	358
	ubranie	0	0	0	0	0	0
	sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0	0
	odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	2	2	2	24	24	24
usługi	usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0
	specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0
	poradnictwo specjalistyczne	28*	38*	43*	X	X	X
	praca socjalna	129*	120*	128*	X	X	X
	interwencja kryzysowa	0	0	0	X	X	X
	kontrakt socjalny	9	14	13	X	X	X

indywidualne programy pomocy	indywidualny program wychodzenia z bezdomności	0	0	0	X	X	X
	indywidualny program zatrudnienia socjalnego (CIS)	0	0	0	X	X	X
wspieranie rodziny i piecza zastępcza	wspieranie rodziny przez asystenta rodziny (liczba asystentów rodziny)	0* (0)	0* (0)	0* (0)	X	X	X
	odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	0	0	0	X	X	X

*liczba rodzin

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

Spośród świadczeń pieniężnych najczęściej udzielaną formą pomocy w latach 2012-2014 był zasiłek celowy. Jest on przyznawany na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, opłat za gaz, energię, wodę i czynsz, a także kosztów pogrzebu. Liczba osób nim objętych ulegała wahaniom (56 w 2012 r., 62 w 2013 r., 47 w 2014 r.).

Dominujący rodzaj pomocy niepieniężnej stanowił z kolei posiłek, który był wsparciem udzielanym głównie dzieciom w ramach wieloletniego programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (obowiązywał on do końca 2013 roku; na lata 2014-2020 Rada Ministrów przyjęła wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”). Celem tego Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. W latach 2012-2014 liczba osób objętych posiłkiem utrzymywała się na zbliżonym poziomie (54 w 2012 r., 58 w 2013 r., 51 w 2014 r.).

Warto dodać, iż w lutym 2014 roku Rada Gminy Ożarówce podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia wieloletniego programu ośłonowego pn. „Pomoc gminy w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Program ten jest elementem polityki społecznej gminy w zakresie poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach, poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży oraz kształtowania właściwych nawyków żywieniowych.

Ważną formą wsparcia niepieniężnego było również pokrywanie kosztów pobytu mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej dla osób starszych, samotnych i schorowanych wymagających całodobowej opieki. W latach 2012-2014 OPS pokrywał koszt pobytu w domach pomocy społecznej za 2 osoby w każdym roku, a także wносił opłatę zastępczą za 1 osobę. Wydatki z tego tytułu wyniosły: 44.315,56 zł w 2012 roku, 48.003,10 zł w 2013 roku i 49 350,99 zł w 2014 roku.

Ośrodek pokrywał również koszt pobytu i wyżywienia w schroniskach za osoby bezdomne, dla których ostatnim miejscem zameldowania był teren gminy. W roku 2013 tą formą pomocy objęto 2 osoby przez okres 169 dni, a łączny koszt ich pobytu i wyżywienia w schronisku wyniósł 4.035,72 zł. Z kolei w 2014 roku z pobytu i wyżywienia w noclegowni korzystała 1 osoba przez okres 358 dni, na co wydatkowano 8.520,20 zł.

Wśród usług najistotniejszą rolę odgrywała praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Była ona prowadzona m.in. w oparciu o zawarte kontrakty socjalne, których liczba w latach 2013-2014 była nieznacznie wyższa niż w 2012 roku (9 w 2012 r., 14 w 2013 r., 13 w 2014 r.). Kontrakty miały na celu podniesienie skuteczności działań socjalnych, określały zobowiązania i uprawnienia w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji. W latach 2012-2014 liczba rodzin, które objęto pracą socjalną, utrzymywała się na zbliżonym poziomie (129 w 2012 r., 120 w 2013 r., 128 w 2014 r.).

W ramach pracy socjalnej, przy współpracy z przedstawicielami innych instytucji (np. placówek oświatowych, poradni rodzinnych, placówek ochrony zdrowia, Policji, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, organizacji pozarządowych, kuratorami), podejmowane były wobec odbiorców pomocy społecznej działania, które służyły przezwyciężaniu ich trudnej sytuacji życiowej i usamodzielnieniu. Obejmowały one m.in. udzielenie wsparcia w załatwieniu spraw urzędowych, np. pomocy w kompletowaniu dokumentów w celu uzyskania świadczeń emerytalno-rentowych czy w ustaleniu stopnia niepełnosprawności, a także świadczenie poradnictwa. Praca socjalna polegała także na podejmowaniu działań w celu zapewnienia beneficjentom godziwych warunków mieszkaniowych, rozwiązania

problemu bezrobocia, poprawy stanu zdrowia, zapewnienia opieki osobom starszym i niepełnosprawnym oraz zapewnienia właściwego rozwoju dzieciom i młodzieży.

W 2014 roku pracownicy socjalni udzielali wsparcia w formie porad, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych oraz utrzymaniu kontaktu z otoczeniem, przekazywali informacje dotyczące podmiotów, do których można się zwrócić po pomoc, motywowali do korzystania z działającego na terenie gminy punktu prawnopsychologicznego. Działania te miały na celu stymulowanie aktywności własnej podopiecznych oraz inspirowanie ich do zmian.

W analizowanym roku w ramach pracy socjalnej 44 rodzinom udzielono pomocy w uzyskaniu świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych, emerytalno-rentowych, pomocy materialnej i rzeczowej, w organizowaniu domowego budżetu, 21 rodzin wsparto w utrzymaniu godziwych warunków mieszkaniowych (pomoc w uzyskaniu mieszkania, spłacie zadłużenia, poradnictwo w zakresie oszczędnego gospodarowania mediami), 45 rodzin otrzymało pomoc w rozwiązaniu problemu bezrobocia (m.in. poprzez kierowanie do Powiatowego Urzędu Pracy i prac subsydiowanych, pomoc w dotarciu do pracodawców), 43 rodzinom udzielono wsparcia w zakresie poprawy stanu zdrowia (m.in. poprzez pomoc w uzyskaniu świadczeń zdrowotnych, pomoc w realizacji recept, zorganizowanie wizyty lekarza w domu, edukowanie w zakresie profilaktyki i higieny zdrowotnej w rodzinie), 42 rodzinom pomagano w zapewnieniu opieki osobom starszym i niepełnosprawnym (pomoc pielęgniarstwa środowiskowego, działania interwencyjne w sytuacji osób zaniedbanych), 29 rodzin uzyskało pomoc w ustaleniu stopnia niepełnosprawności i świadczeń z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, 40 rodzin objęto pracą socjalną w celu zapewnienia właściwego rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży (m.in. poprzez rozmowy i porady w obszarze opiekowania się i wychowywania dzieci, pomoc w docieraniu do instytucji w celu diagnozy rozwoju, współpraca ze szkołą w zakresie realizacji obowiązku szkolnego, pomoc w organizowaniu wypoczynku dla dzieci, współpraca z kuratorem w celu poprawy funkcjonowania rodziny), a 36 rodzinom udzielono pomocy w funkcjonowaniu (pomoc w rozwiązywaniu konfliktów, problemu przemocy, w dostępie do poradnictwa rodzinnego, w prowadzeniu gospodarstwa domowego).

Pracą socjalną objęto również 19 rodzin, których członkami były osoby zaburzone psychicznie (pomoc w uzyskaniu postanowienia sądu o umieszczeniu w szpitalu

psychiatrycznym lub domu pomocy społecznej, monitorowanie procesu leczenia i działania prawnego opiekuna osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej), 24 rodziny z problemem alkoholowym (m.in.: kierowanie na zajęcia profilaktyczno-edukacyjne, pomoc w dostępie do grup wsparcia i programów dla uzależnionych, monitorowanie utrzymania abstynencji).

W analizowanym okresie OPS realizował także zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, będąc odpowiedzialnym za obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz delegując do niego swoich przedstawicieli. W latach 2012-2013 członkowie Zespołu brali udział w szkoleniach pn. „Procedura Niebieskiej Karty – jak działać skutecznie krok po kroku”, „Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy” i „Symulacja prac grup roboczych”.

W latach 2012-2014 odbyły się 4 posiedzenia Zespołu w każdym roku. W 2012 roku wpłynęło do niego 6 Niebieskich Kart, w tym 5 wypełnionych przez Policję i 1 przez OPS, rok później 8 Niebieskich Kart, w tym 6 sporządzonych przez Policję i 2 sporządzone przez OPS, a w 2014 roku 11 Niebieskich Kart wypełnionych przez Policję. Na koniec kolejnych lat w przypadku odpowiednio 2, 6 i 9 rodzin zakończono procedurę „Niebieskie Karty” z powodu ustania przemocy. W 2013 roku kontynuowano działania 4 grup roboczych z 2012 roku, a w 2014 roku 5 grup roboczych z 2013 roku.

W 2014 roku w ramach podejmowanych działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie monitorowano sprawców przemocy z problemem alkoholowym (zajmowała się tym GKRPA), pracownicy socjalni i dzielnicowi monitorowali 12 rodzin dotkniętych problemem przemocy, 4 rodziny skierowano do Punktu Prawno-Psychologicznego w Ożarówicach, złożono 1 zawiadomienie do Prokuratury Rejonowej w Tarnowskich Górach, 4 osoby skierowano do udziału w prowadzonym przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie, a 4 rodziny OPS objął pomocą finansową.

Od 2014 roku w gminie realizowany jest również rządowy program pomocy dla rodzin wielodzietnych. Koordynacją jego realizacji zajmuje się OPS, który w analizowanym roku wydał 15 Kart Dużej Rodziny.

W analizowanym okresie w gminie wypłacano również stypendia szkolne i zasiłki szkolne. Najczęściej wsparcie te kierowane jest do dzieci pochodzących z rodzin ubogich lub

zagrożonych wykluczeniem społecznym, np. dotkniętych bezrobociem, i służy zmniejszeniu różnic w dostępie do edukacji. Liczba osób nim objętych wyniosła: 28 w 2012 roku, 22 w 2013 roku i 27 w 2014 roku, a kwota udzielonych świadczeń 9.759 zł w 2012 roku, 16.792 zł w 2013 roku i 15.118 zł w 2014 roku.

W analizowanym okresie Ośrodek, współpracując z Powiatowym Urzędem Pracy w Tarnowskich Górach, był również organizatorem prac społecznie użytecznych. W 2012 roku z tej formy wsparcia skorzystało 5 osób, rok później 7 osób, a w 2014 roku 5 osób. Kwota wydatkowana na ten cel z budżetu gminy wyniosła: 5.108 zł w 2012 roku, 6.421 zł w 2013 roku i 6.448 zł w 2014 roku.

W latach 2012-2013 Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach kontynuował także realizację współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego projektu systemowego pn. „Efektywny rozwój aktywnej integracji w Gminie Ożarówice” (jego realizację rozpoczęto w 2008 r.). Jego celem było zmniejszenie zagrożenia wykluczeniem społecznym i zawodowym odbiorców pomocy społecznej. Beneficjenci projektu uczestniczyli m.in. w: warsztatach aktywizacyjno-psychologicznych, treningu budowania samooceny, treningu motywacji i aktywności, konsultacjach specjalistycznych, doradczych i psychologicznych z wypracowaniem Indywidualnego Planu Działania i Diagnozy Doradczej dla każdego uczestnika, szkoleniu z zakresu wizerunku osobistego, a także w kursach i szkoleniach zawodowych. Od 2008 roku projektem objęto łącznie 53 osoby, w tym po 9 w latach 2012-2013. W 2012 roku jego uczestnicy brali udział w kursach zawodowych, m.in. w kursie komputerowym, operatora wózka widłowego, stylizacji paznokci, kursie gastronomicznym, kursie artystycznego szycia firan, opiekuna dla dzieci, kursie krawieckim – kroju i szycia. Z kolei w 2013 roku uczestnikom projektu zaoferowano dodatkowe kursy zawodowe, m.in. ochrony osób i mienia, kursy językowe (języka angielskiego i niemieckiego), prawa jazdy kategorii B, C i D oraz obsługi koparko-ładowarki i masażu klasycznego. Kwota dofinansowania z Europejskiego Funduszu Społecznego wyniosła: 95.748 zł w 2012 roku i 95.748 zł w 2013 roku.

W ramach prowadzonej działalności OPS współpracując z GKRPA zajmował się także organizowaniem wypoczynku letniego dla dzieci z rodzin niezamożnych. W latach 2012-2014 po 16 dzieci z rodzin z problemem alkoholowym wyjeżdżało każdego roku na kolonie (w 2012 r. do Pucka, w 2013 r. do Ełku, a w 2014 r. do Gdyni). Ośrodek organizował również

miejsca kolonijne dla dzieci z rodzin o niskich dochodach za pośrednictwem Kuratorium Oświaty i Wychowania w Tarnowskich Górach. Dzięki tym staraniom w 2012 roku dzieci wyjechały do Ustki, rok później do Darłowa, a w 2014 roku do Pogorzeli. Ponadto rodziny te otrzymywały wsparcie finansowe z przeznaczeniem na wyposażenie dziecka na wyjazd.

Pracownicy Ośrodka organizowali również zbiórki odzieży używanej, którą rozdysponowywano wśród osób najbardziej potrzebujących, a także, wspólnie z GKRPA, „Mikołajki” dla dzieci (każdego roku ponad 80 dzieci z gminy otrzymało paczki). Dodatkowo w 2014 roku OPS podpisał umowę z Bankiem Żywności w Częstochowie, kwalifikując rodziny z gminy do pomocy żywnościowej udzielanej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020, wdrażanego w oparciu o Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym („FEAD”).

W ramach realizowanych zadań Ośrodek przyznawał również świadczenia rodzinne. W latach 2012-2014 ogólna liczba udzielonych świadczeń ulegała wahaniom (4.321 w 2012 r., 4.539 w 2013 r., 4.108 w 2014 r.), a liczba rodzin je pobierających była na zbliżonym poziomie (po 174 w latach 2012-2013, 177 w 2014 r.).

W analizowanym okresie systematycznie zwiększała się liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych (z 1.008 w 2012 r. do 1.161 w 2014 r.), natomiast z roku na rok spadała liczba przyznanych świadczeń pielęgnacyjnych (ze 199 w 2012 r. do 116 w 2014 r.). Spadek tych ostatnich był spowodowany zmianą ustawy o świadczeniach rodzinnych; od 1 lipca 2013 roku wygasły wszystkie decyzje dotyczące świadczeń pielęgnacyjnych i wprowadzono nowe warunki otrzymania świadczeń, które spełniało znacznie mniej osób.

Dane szczegółowe na temat przyznanych w gminie świadczeń rodzinnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych			
liczba świadczeń	3.062	3.125	2.790
zasiłek pielęgnacyjny			
liczba świadczeń	1.008	1.143	1.161
świadczenia pielęgnacyjne			
liczba świadczeń	199	176	116

dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego			
liczba świadczeń	X	62	0
specjalny zasiłek opiekuńczy			
liczba świadczeń	X	0	0
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka			
liczba świadczeń	52	33	41
ogółem			
liczba świadczeń	4.321	4.539	4.108
liczba rodzin	174	174	177
zasiłek dla opiekunów			
liczba świadczeń	X	X	106

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

Od 2014 roku Ośrodek przyznaje zasiłek dla opiekunów osób niepełnosprawnych. Przysługuje on osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 roku w związku z wygaśnięciem z mocy prawa (na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2012 r., poz. 1548) decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. W analizowanym roku OPS przyznał 106 takich zasiłków na kwotę 54.617 zł.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy (od 2013 roku) OPS opłacał składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne. Liczba tych składek i ich wartość zwiększały się z roku na rok (194 na kwotę 24.239 zł w 2012 r., 237 na kwotę 30.943 zł w 2013 r., 135 na kwotę 24.696 zł w 2014 r.).

Kolejną formę pomocy udzielanej przez Ośrodek stanowiły świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które służą wsparciu osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych. W latach 2012-2014 liczba rodzin, którym przyznano tę pomoc, nieznacznie zwiększała się z roku na rok (z 12 w 2012 r. do 16 w 2014 r.), a liczba wypłaconych świadczeń ulegała wahaniom (253 w 2012 r., 308 w 2013 r., 269 w 2014 r.). W latach 2012-2014 liczba dłużników alimentacyjnych w gminie była na zbliżonym poziomie (13 w 2012 r., po 11 w latach 2013-2014), z kolei liczba dłużników alimentacyjnych przebywających poza gminą w latach 2013-2014 była wyższa niż w 2012 roku (12 w 2012 r., 19 w 2013 r., 18 w 2014 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2012-2014

	2012 r.	2013 r.	2014 r.
liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	12	15	16
liczba dłużników alimentacyjnych w gminie	13	11	11
liczba dłużników alimentacyjnych przebywających poza gminą	12	19	18
liczba wypłaconych świadczeń	253	308	269
łączna kwota wypłaconych świadczeń (w zł)	99.000	119.520	111.316

Źródło danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach.

Pomoc społeczna polega również na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Obejmuje ona zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Ożarówice, poza Ośrodkiem Pomocy Społecznej, nie funkcjonują żadne placówki wsparcia. Mieszkańcy gminy mają natomiast możliwość korzystania z oferty instytucji działających poza gminą. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Instytucje wsparcia spoza gminy, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy

nazwa i adres instytucji	zakres oferowanych usług oraz kategoria klienta
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach, ul. Sienkiewicza 16, 42-600 Tarnowskie Góry.	Zakres oferowanych usług: realizacja zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej, rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, rehabilitacji społecznej oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Kategoria klienta: mieszkańcy powiatu.
Dom Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach, ul. Gliwicka 22, 42-600 Tarnowskie Góry.	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: przewlekłe psychicznie chore kobiety.
Dom Pomocy Społecznej „Przyjaźń” w Tarnowskich Górach, ul. Włoska 24, 42-612 Tarnowskie Góry.	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby przewlekłe somatycznie chore.
Dom Pomocy Społecznej w Nakle Śląskim, ul. Główna 8, 42-620 Nakło Śląskie.	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby dorosłe niepełnosprawne intelektualnie oraz dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie.

Dom Pomocy Społecznej w Zbrosławicach , ul. Wolności 34, 42-674 Zbrosławice.	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: dorośli niepełnosprawni mężczyźni.
Dom Pomocy Społecznej w Miedarach , ul. Zamkowa 7, 42-676 Miedary.	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: dorośli niepełnosprawni mężczyźni.
Dom Pomocy Społecznej w Łubiu , ul. Pyskowska 34, 42-674 Łubie.	Zakres oferowanych usług: całodobowa opieka zgodnie ze standardem określonym dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby jego mieszkańców. Kategoria klienta: osoby przewlekle psychicznie chore.
Środowiskowy Dom Samopomocy w Tarnowskich Górach , ul. Wyszyńskiego 135, 42-612 Tarnowskie Góry.	Zakres oferowanych usług: kompleksowe wsparcie w zaspakajaniu potrzeb i w rozwiązywaniu problemów oraz dążenie do samorealizacji uczestników. Kategoria klienta: osoby przewlekle psychicznie chore, upośledzone umysłowo oraz osoby wykazujące inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych (typ łączony ABC).
Warsztat Terapii Zajęciowej przy Salezjańskim Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. św. Jana Bosko w Tarnowskich Górach , ul. Śniadeckiego 1, 42-604 Tarnowskie Góry.	Zakres oferowanych usług: terapia zajęciowa. Kategoria klienta: osoby niepełnosprawne.
Warsztat Terapii Zajęciowej w Kaletach-Drutarni , ul. Szkolna 8, 42-660 Kalety-Drutarnia.	Zakres oferowanych usług: terapia zajęciowa. Kategoria klienta: osoby niepełnosprawne.
Dom dla Bezdomnych Mężczyzn w Tarnowskich Górach , ul. Sienkiewicza 48, 42-600 Tarnowskie Góry.	Zakres oferowanych usług: schronienie, opieka całodobowa. Kategoria klienta: osoby bezdomne.
Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tarnowskich Górach , ul. Sienkiewicza 8, 42-600 Tarnowskie Góry.	Zakres oferowanych usług: pomoc psychologiczna, pedagogiczna i logopedyczna. Kategoria klienta: dzieci i młodzież, ich rodzice, nauczyciele i wychowawcy.

Źródło danych: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Starostwo Powiatowe w Tarnowskich Górach.

12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności. Pełnią istotną rolę nie tylko w konsolidacji społeczności lokalnej, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, lecz również umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W gminie Ożarówice funkcjonuje ponad 20 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy posiada „Program współpracy Gminy Ożarówice z Organizacjami Pozarządowymi i innymi organizacjami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”, w oparciu o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy w następujących formach:

- powierzenie lub wspieranie wykonania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na sfinansowanie lub dofinansowanie ich realizacji,
- informowanie o zadaniach publicznych, które będą realizowane w danym roku wraz z podaniem wysokości środków przeznaczonych z budżetu gminy na realizację tych zadań,
- tworzenie wspólnych zespołów o charakterze inicjatywnym i doradczym,
- podejmowanie inicjatyw integrujących organizacje pozarządowe wokół zadań ważnych dla lokalnego środowiska,
- inicjowanie lub współorganizowanie spotkań podnoszących jakość pracy organizacji pozarządowych w sferze zadań publicznych,
- doradztwo i udzielanie przez gminę pomocy merytorycznej przy realizacji zadań gminy przez organizacje pozarządowe.

Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego w gminie.

Tabela 13. Organizacje pozarządowe w gminie

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania
1.	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Gminy Ożarówce , ul. Szkolna 10, 42-625 Ożarówce.	Działalność na rzecz poprawy warunków życia społeczności gminy Ożarówce oraz jej rozwoju; wykonywanie zadań w zakresie pomocy społecznej, działalności charytatywnej, promocji i organizacji wolontariatu; szerzenie oświaty, organizacja kursów, szkoleń, aktywizacji ludności wiejskiej, wspieranie działań społeczno-zawodowych kobiet; działanie na rzecz integracji europejskiej.
2.	Stowarzyszenie Braci Górniczej Gminy Ożarówce , ul. Kościuszki 1, 42-625 Ożarówce.	Rozwijanie i upowszechnianie tradycji, historii, kultury i dorobku społeczności lokalnych; integracja środowiska górniczego w gminie Ożarówce; wspomaganie rozwoju społeczności lokalnych w gminie Ożarówce.
3.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Pyrzowice , ul. Wolności 46, 42-625 Pyrzowice.	Działalność kulturalna na rzecz zachowania i rozwoju lokalnej tożsamości, tradycji, obyczajów; prowadzenie wiejskiej szkoły; współpraca z Ośrodkiem Pomocy Społecznej.
4.	Lokalna Grupa Działania „Brynica To Nie Granica” , ul. Centralna 5, 42-625 Pyrzowice.	Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem: zasobów historyczno-kulturowych, zastosowania nowych technologii oraz popularyzacji produktów lokalnych.
5.	Stowarzyszenie „Straków” na Rzecz Globalnego Rozwoju Osiedla Zendek-Straków , Straków 3, 42-625 Zendek.	Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.
6.	Fundacja Międzynarodowego Towarzystwa Laryngektomowanych – Federacja Europejskich Laryngektomowanych , Przysieki 4, 42-625 Ożarówce.	Pomoc osobom po usunięciu krtani w rehabilitacji i usuwanie barier w komunikowaniu się; pomoc psychologiczna pacjentom przed i po operacji; organizowanie spotkań integracyjnych.
7.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Lokalnego „Zendek” , ul. Główna 118, 42-625 Zendek.	Działalność na rzecz poprawy jakości życia na terenie sołectwa Zendek; uczestniczenie w rozwoju miejscowości, aktywizacja jej mieszkańców oraz budowanie w nich poczucia przynależności do wspólnoty mającej własną historię, tradycję, obyczaje i tożsamość.
8.	Stowarzyszenie Zwyczajnej Ochrony Dziedzictwa Gminy Ożarówce „Solidarni Razem” , ul. Gen. A. Zawadzkiego 30a, 42-624 Niezdara.	
9.	Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Młodzieży „Uskrzydłamy” , ul. Świerczewskiego 49, 42-624 Niezdara.	Aktywizacja środowiska dzieci i młodzieży; organizacja zajęć muzycznych, teatralnych i językowych, realizacja inicjatyw lokalnych; pomoc przy organizacji imprez, projektów, wypoczynku.

10.	Piekarskie Stowarzyszenie Przyrodników , ul. Świerczewskiego 41, 42-624 Niezdara.	
11.	Stowarzyszenie Właścicieli Nieruchomości Nadmorskich Karwieńskie Błota, Dębki , ul. Wolności 18, 42-625 Pyrzowice.	
12.	Ludowy Klub Sportowy „Piast” Ożarówce , ul. Sportowa, 42-625 Ożarówce.	Krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych oraz wychowanie dzieci i młodzieży przez kulturę fizyczną i sport.
13.	Ludowy Zespół Sportowy „Tęcza” Zendek , Jesionek 8, 42-625 Zendek.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu; krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych oraz wychowanie dzieci i młodzieży przez kulturę fizyczną i sport.
14.	Uczniowski Klub Sportowy „Ożarówce” , ul. Szkolna 10, 42-625 Ożarówce.	Krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży.
15.	Stowarzyszenie Lotniskowych Służb Ratowniczo-Gaśniczych , ul. Wolności 90, 42-625 Pyrzowice.	Poprawa bezpieczeństwa pożarowego i poziomu ratownictwa lotniskowego w portach lotniczych; prowadzenie działalności zapewniającej jak najwyższy poziom bezpieczeństwa pasażerom w przypadku zagrożenia; pomoc pracownikom lotniskowych służb ratowniczo-gaśniczych, którzy utracili zdolność do wykonywania zawodu w wymiarze materialnym, prawnym i społecznym; podnoszenie kwalifikacji i etyki zawodowej pracowników lotniskowych służb ratowniczo-gaśniczych.
16.	Ochotnicza Straż Pożarna Ożarówce , ul. Dworcowa 15, 42-625 Ożarówce.	- organizowanie zespołów do prowadzenia kontroli stanu ochrony przeciwpożarowej, - przedstawianie organom władzy samorządowej i administracji rządowej wniosków w sprawach ochrony przeciwpożarowej, - prowadzenie podstawowych szkoleń pożarniczych OSP i współdziałanie z Państwową Strażą Pożarną w organizowaniu szkoleń funkcyjnych OSP, - organizowanie młodzieżowych i kobiecych drużyn pożarniczych, - organizowanie zespołów świetlicowych, bibliotek, orkiestr, chórów, sekcji sportowych i innych form pracy społeczno-wychowawczej i kulturalno-oświatowej, - organizowanie zawodów i imprez propagujących kulturę fizyczną,
17.	Ochotnicza Straż Pożarna Celiny , ul. Męczenników 24a, 42-625 Celiny.	
18.	Ochotnicza Straż Pożarna Niezdara , Pl. Floriana 10, 42-624 Niezdara.	
19.	Ochotnicza Straż Pożarna Ossy , ul. Strażacka 2, 42-624 Ossy.	
20.	Ochotnicza Straż Pożarna Pyrzowice , ul. Wolności 74, 42-625 Pyrzowice.	
21.	Ochotnicza Straż Pożarna Tąpkowice , ul. Zwycięstwa 17, 42-624 Tąpkowice.	

22.	Ochotnicza Straż Pożarna Zendek , ul. Główna 118, 42-625 Zendek.	prorowadzenie innych form działalności mających na celu wykonanie zadań wynikających z ustawy o ochronie przeciwpożarowej.
23.	Desantowa Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza , Przysieki 4, 42-625 Ożarówice.	

Źródło danych: Urząd Gminy Ożarówice oraz www.bazy.ngo.pl

13. WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU

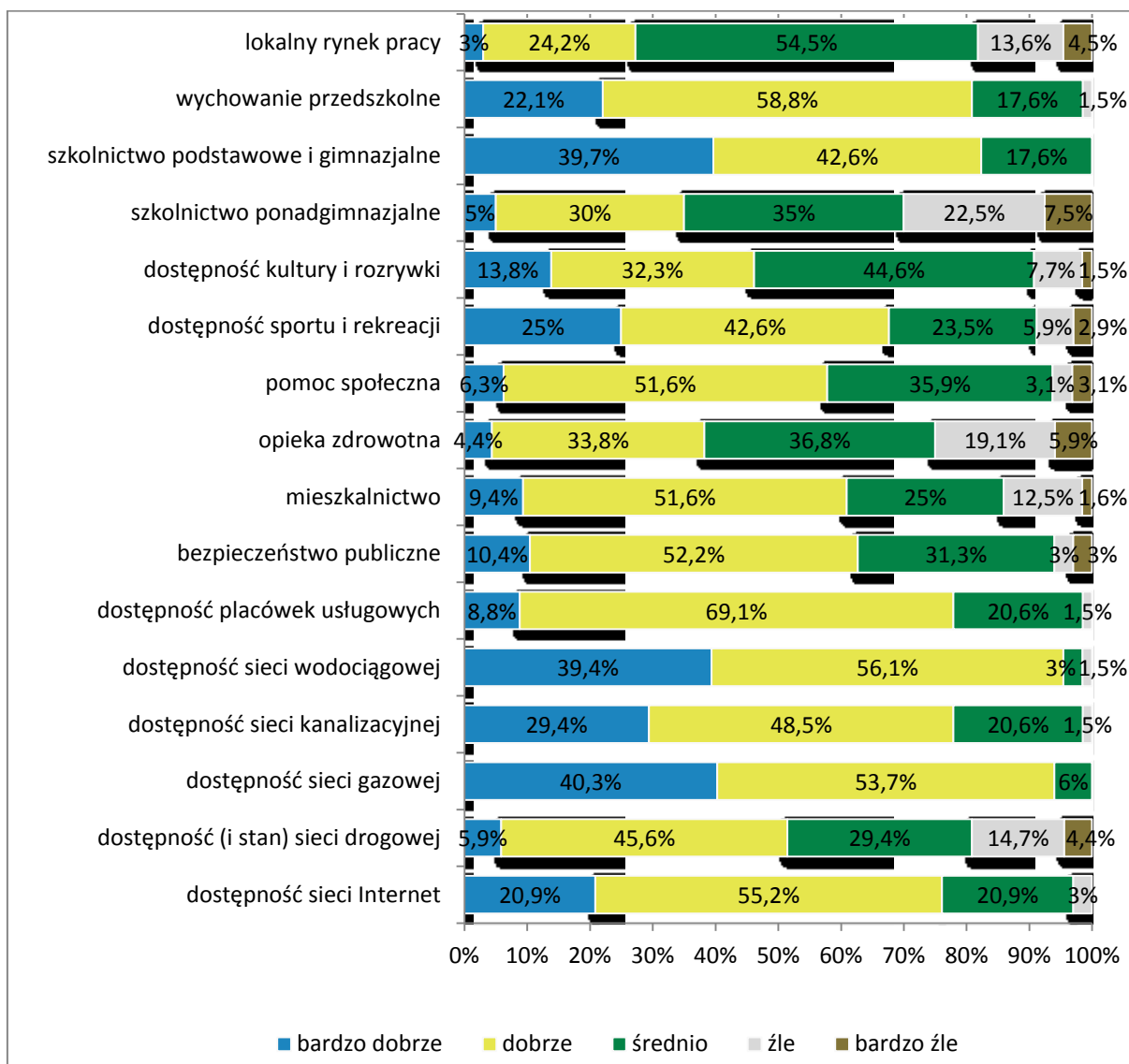
LOKALNYM”

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w gminie Ożarówice posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków.

Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet, które zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – Wójta Gminy, Sekretarza Gminy, Skarbnika Gminy, radnych, sołtysów, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych i kościoła. W sumie do analizy przedłożono 68 wypełnionych anonimowo ankiet.

W pierwszym pytaniu poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę warunków życia w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 40. Warunki życia w gminie



Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

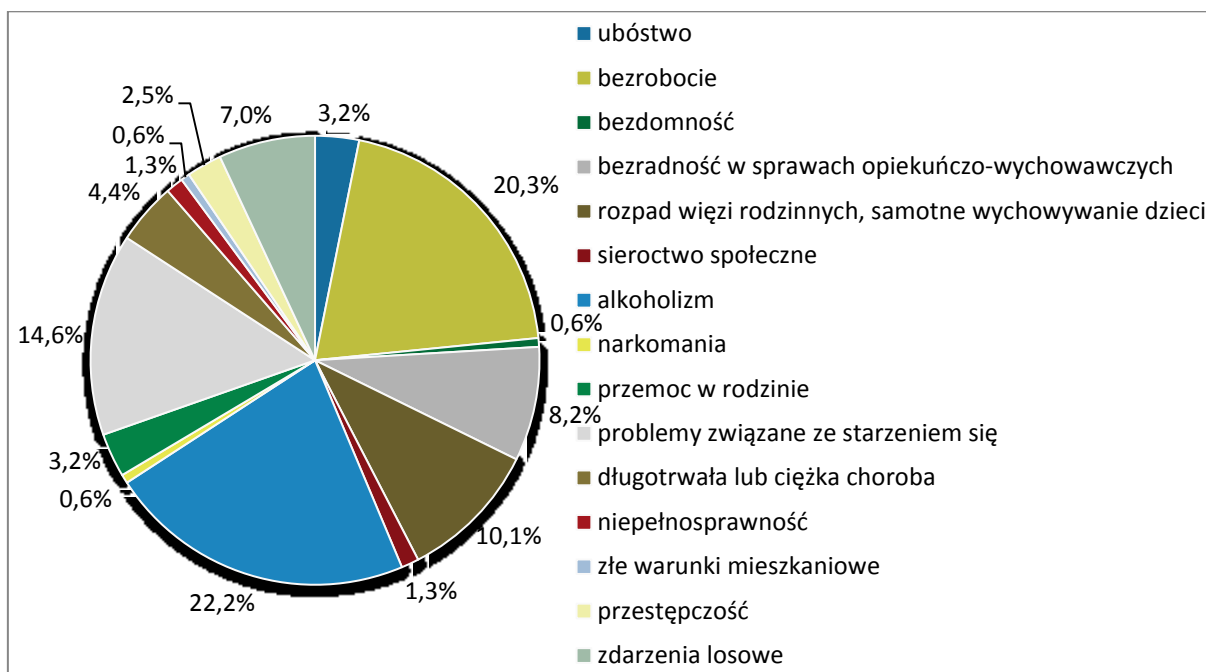
Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najwyżej ocenili dostęp do sieci wodociągowej (łącznie 95,5% ocen dobrych i bardzo dobrych) i gazowej (w sumie 94% ocen dobrych i bardzo dobrych), szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego (łącznie 82,3% ocen dobrych i bardzo dobrych), wychowania przedszkolnego (w sumie 80,9% ocen dobrych i bardzo dobrych), placówek usługowych, sieci kanalizacyjnej (łącznie po 77,9% ocen dobrych i bardzo dobrych) oraz sieci Internet (w sumie 76,1% ocen dobrych i bardzo dobrych).

Najniżej ankietowani ocenili dostępność szkolnictwa ponadgimnazjalnego (łącznie 30% ocen złych i bardzo złych), opieki zdrowotnej (w sumie 25% ocen złych i bardzo złych),

dostępność (i stan) sieci drogowej (łącznie 19,1% ocen złych i bardzo złych) oraz lokalny rynek pracy (w sumie 18,1% ocen złych i bardzo złych).

W kolejnym pytaniu zapytano badanych o problemy, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 41. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

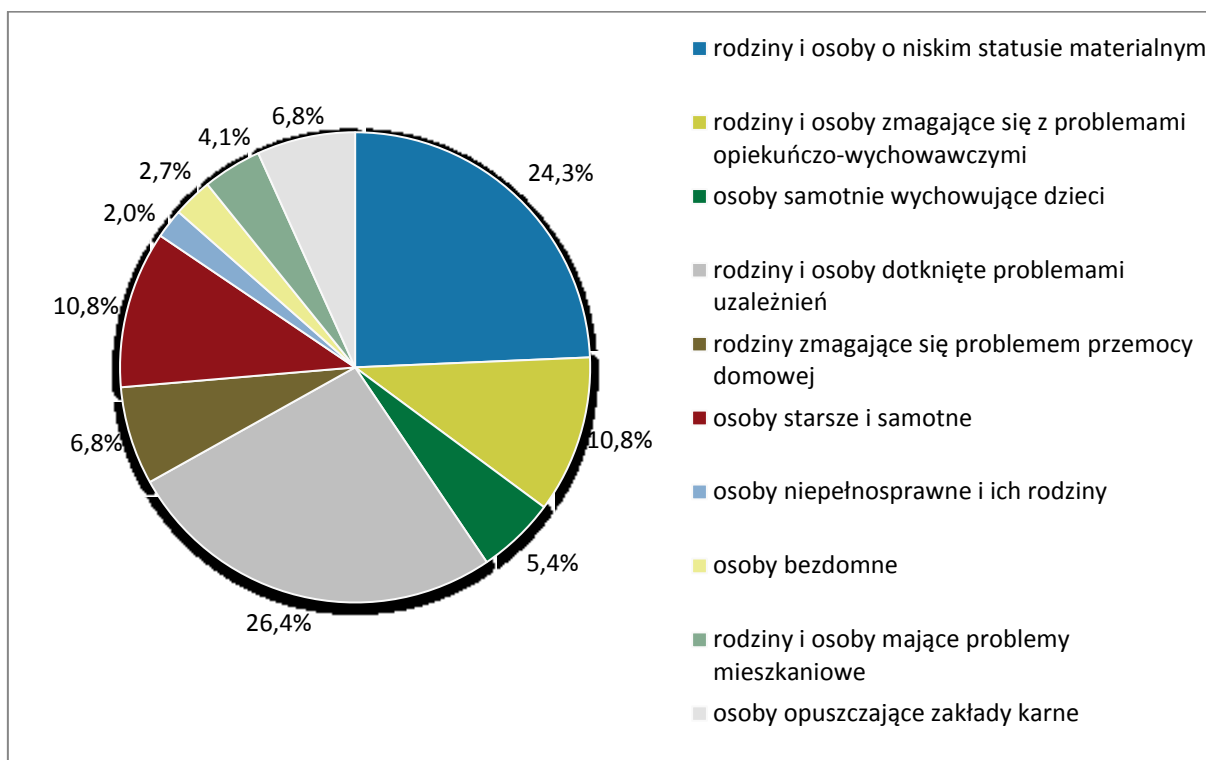


Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli alkoholizm (22,2%) i bezrobocie (20,3%), a następnie problemy związane ze starzeniem się (14,6%), rozpad więzi rodzinnych i samotne wychowywanie dzieci (10,1%) oraz bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci (8,2%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali identyfikowali grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 42. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie

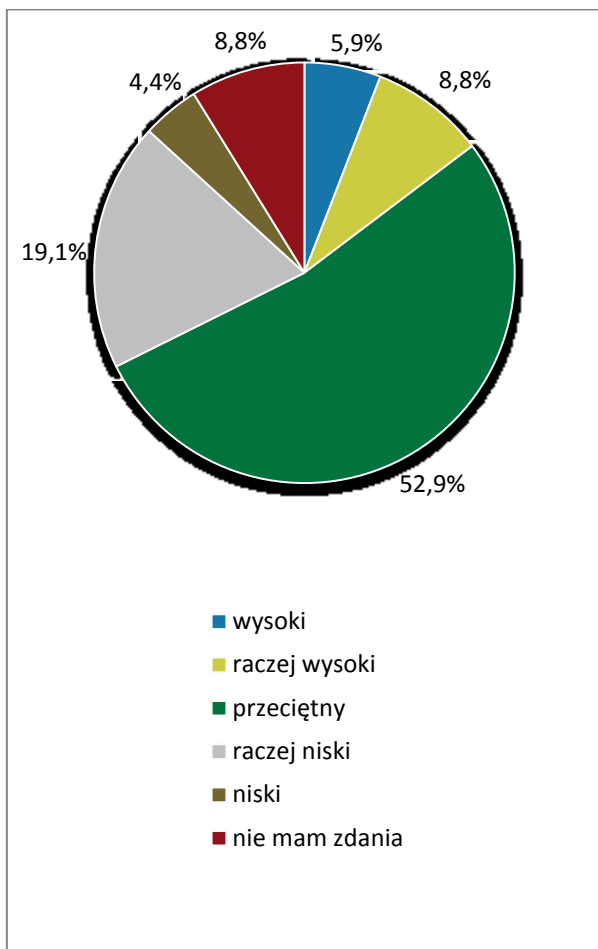


Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

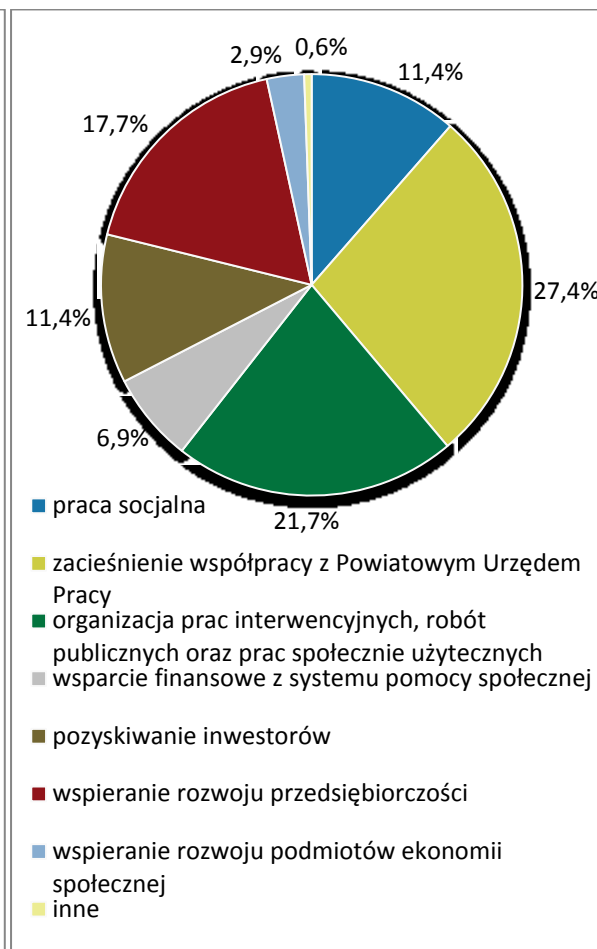
Najwięcej badanych stwierdziło, że najbardziej zagrożone wykluczeniem społecznym są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (26,4%) oraz o niskim statusie materialnym (24,3%). Zdaniem respondentów wykluczeniem społecznym zagrożone są także rodziny i osoby zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, w tym rodziny wielodzietne i niepełne, oraz osoby starsze i samotne (po 10,8%).

W kolejnych pytaniach poproszono badanych o opinię na temat poziomu bezrobocia w gminie oraz wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób nim dotkniętych. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 43. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?



Wykres 44. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych?



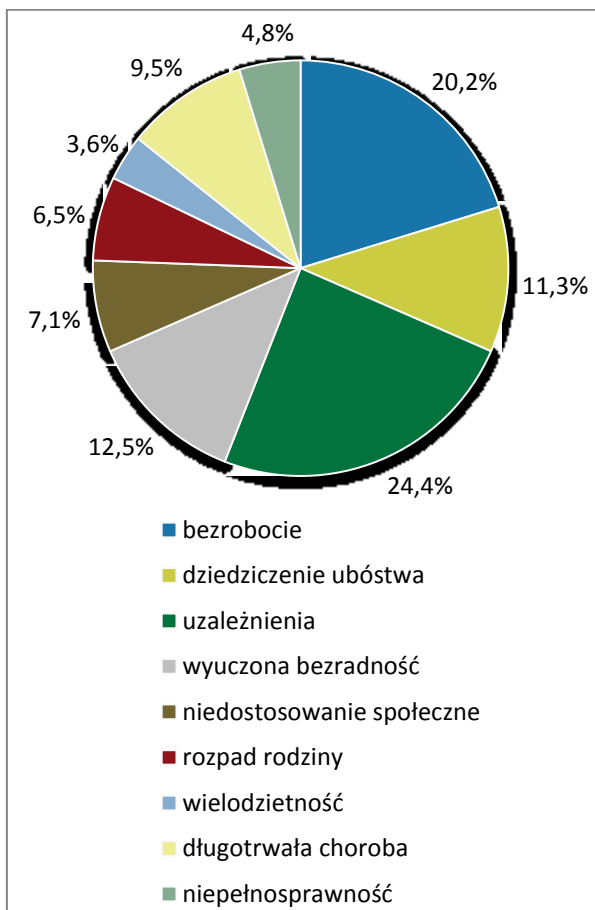
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii ponad połowy ankietowanych (52,9%) poziom bezrobocia w gminie jest przeciętny, a zdaniem łącznie 23,5% badanych jest on raczej niski lub niski.

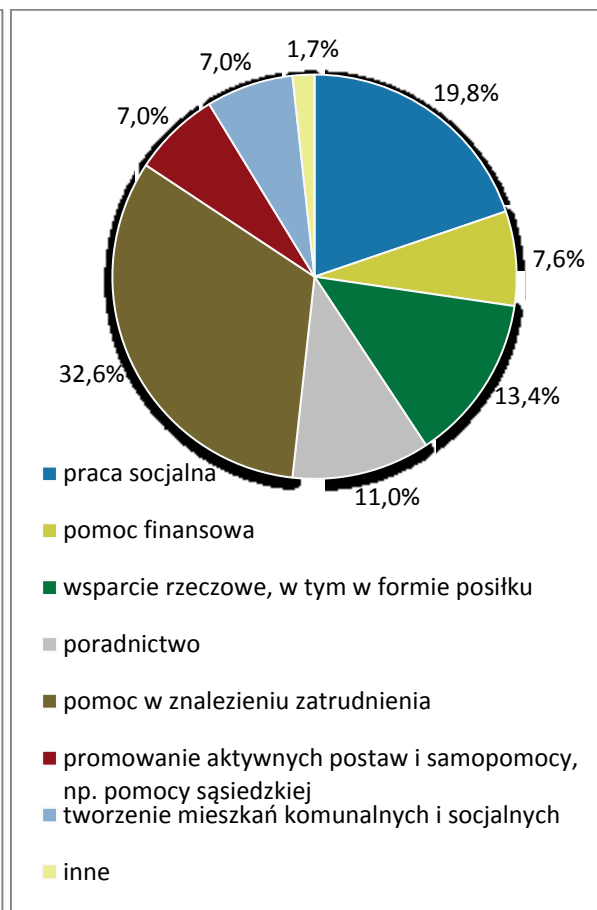
Wśród działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób pozostających bez pracy, respondenci najczęściej wymieniali: zacieśnianie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w celu umożliwienia osobom bezrobotnym (poprzez świadczenie poradnictwa oraz organizowanie stażu, kursów i szkoleń) zdobycia doświadczenia zawodowego oraz podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (27,4%), organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych (21,7%), wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (17,7%) oraz prowadzenie pracy socjalnej i pozyskiwanie inwestorów (po 11,4%).

W odpowiedzi na następne pytania ankietowani wskazali przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy oraz przedstawili propozycje działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób nim dotkniętych. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 45. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?



Wykres 46. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?



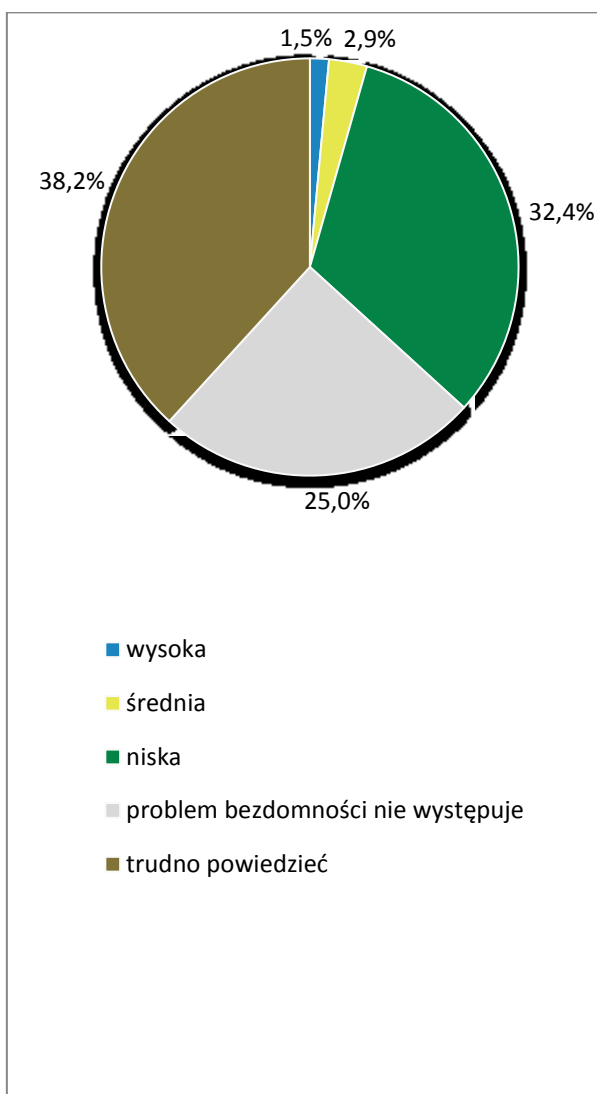
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wśród przyczyn popadania mieszkańców gminy w ubóstwo, ankietowani najczęściej wskazywali uzależnienia (24,4%) i bezrobocie (20,2%). Do ważnych powodów ubożenia ludności badani zaliczyli także wyuczoną bezradność (12,5%), dziedziczenie ubóstwa (11,3%) oraz długotrwałą chorobę (9,5%).

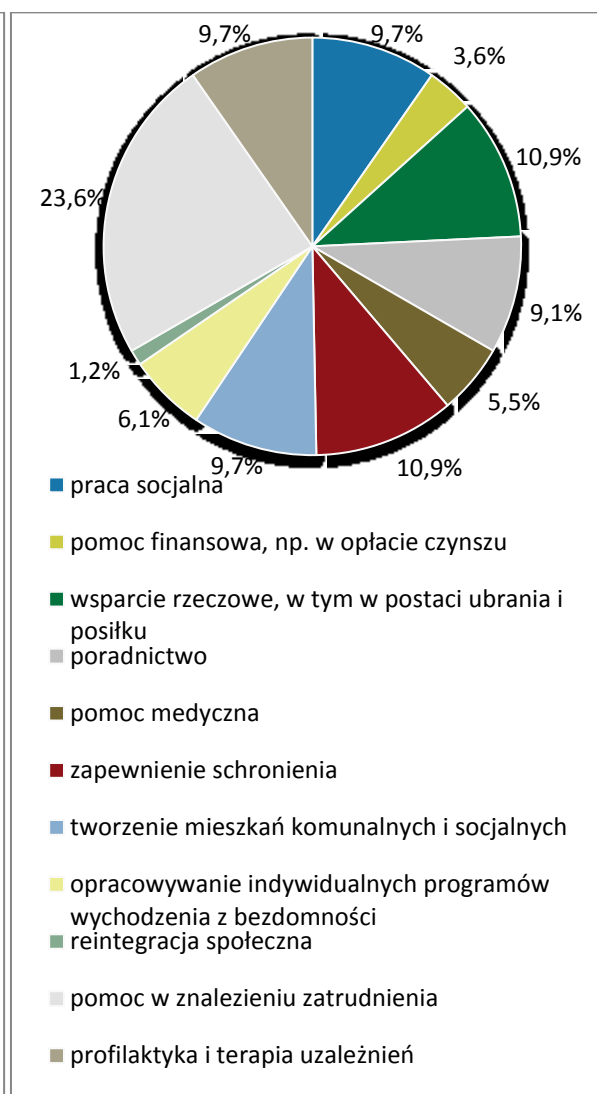
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać problemowi ubóstwa należałoby przede wszystkim udzielać pomocy w znalezieniu zatrudnienia (32,6%). Duże znaczenie przywiązywali również do prowadzenia pracy socjalnej (19,8%), wsparcia rzeczowego, w tym w formie posiłku (13,4%), oraz poradnictwa (11%).

W kolejnych pytaniach została podjęta kwestia bezdomności – poproszono badanych o opinię na temat skali tego problemu w gminie oraz wskazanie działań, które przyniosłyby największą skuteczność w jego zapobieganiu i rozwiązywaniu. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 47. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?



Wykres 48. Jakie działania byłby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?



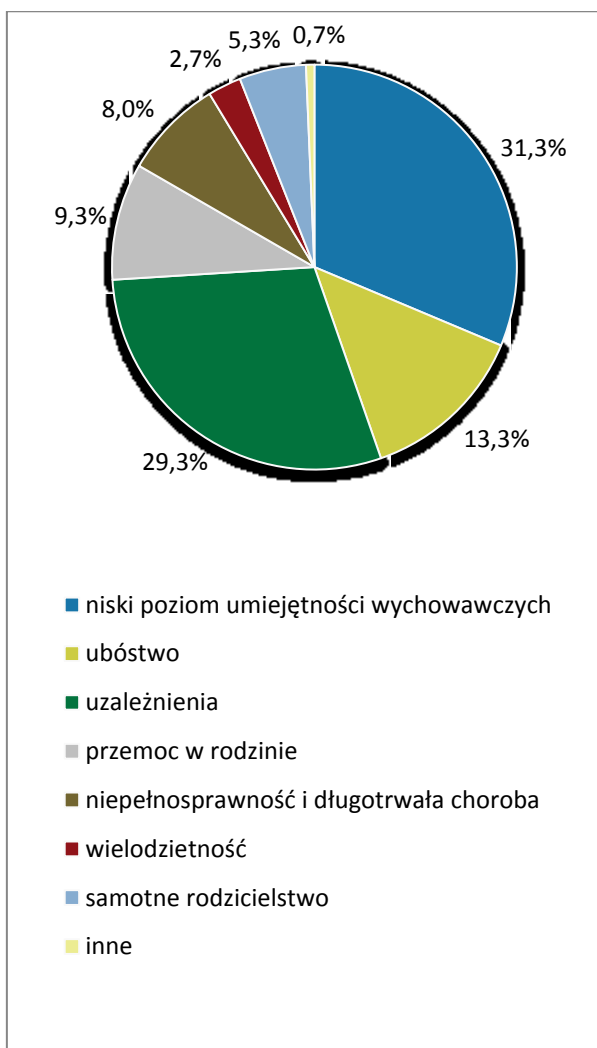
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Najwięcej respondentów (38,2%) nie potrafiło określić skali bezdomności w gminie. Wśród pozostałych największą grupę (32,4%) stanowili ci, którzy stwierdzili, że skala tego zjawiska w gminie jest niska. Jednocześnie 25% badanych odpowiedziało, że bezdomność w gminie nie występuje.

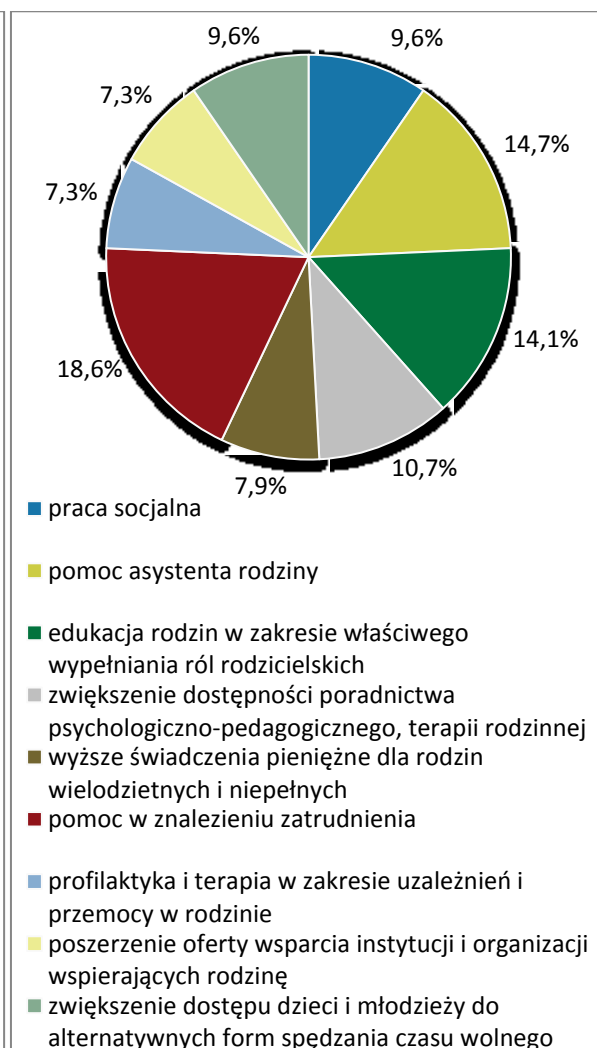
W opinii ankietowanych największe efekty w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności może przynieść udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (23,6%). Badani zwrócili również uwagę na potrzebę świadczenia wsparcia rzeczowego, w tym w postaci ubrania i posiłku, zapewnienia schronienia (po 10,9%), prowadzenia pracy socjalnej, tworzenia mieszkań komunalnych i socjalnych oraz prowadzenia profilaktyki i terapii uzależnień (po 9,7%), a także poradnictwa (9,1%).

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające poznać opinie respondentów na temat przyczyn bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 49. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie



Wykres 50. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?



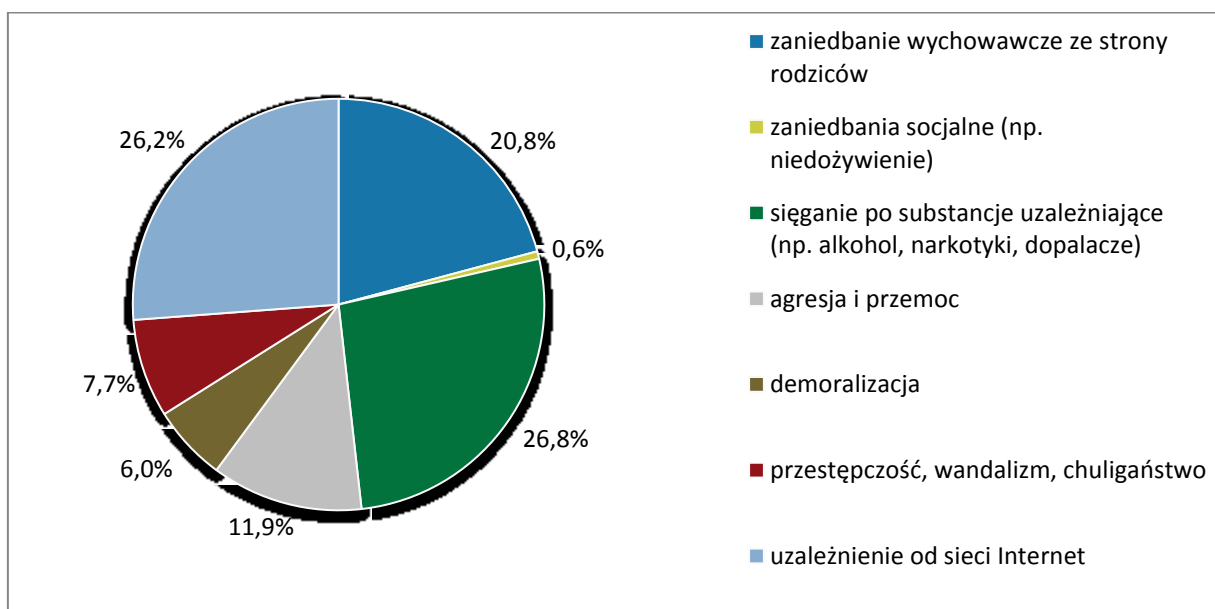
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii badanych głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie są niski poziom umiejętności wychowawczych (31,3%) i uzależnienia (29,3%). Zdaniem respondentów duży wpływ na występowanie tego problemu mają również: ubóstwo (13,3%), przemoc w rodzinie (9,3%) oraz niepełnosprawność i długotrwała choroba (8%).

Wśród działań, których podjęcie mogłoby poprawić sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo, ankietowani najczęściej wskazywali udzielenie pomocy w znalezieniu zatrudnienia (18,6%), zapewnienie pomocy ze strony asystenta rodziny (14,7%), edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich (14,1%), a także zwiększenie dostępności poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego i terapii rodzinnej (10,7%), prowadzenie pracy socjalnej oraz zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (po 9,6%).

W uzupełnieniu odpowiedzi na poprzednie pytania, ankietowani wskazali negatywne zjawiska, na jakie najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 51. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?



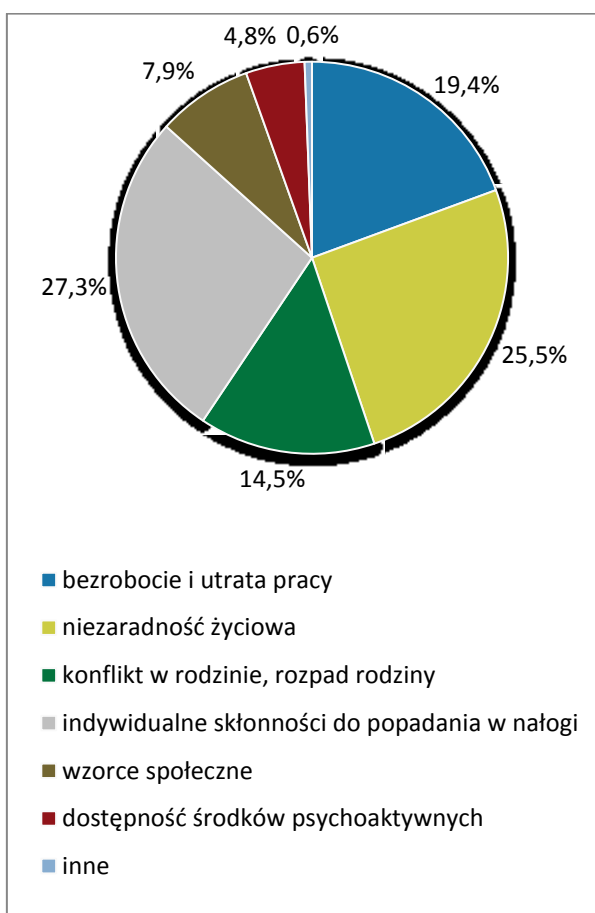
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych, do negatywnych zjawisk społecznych, na które najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy, należą: sięganie po substancje uzależniające,

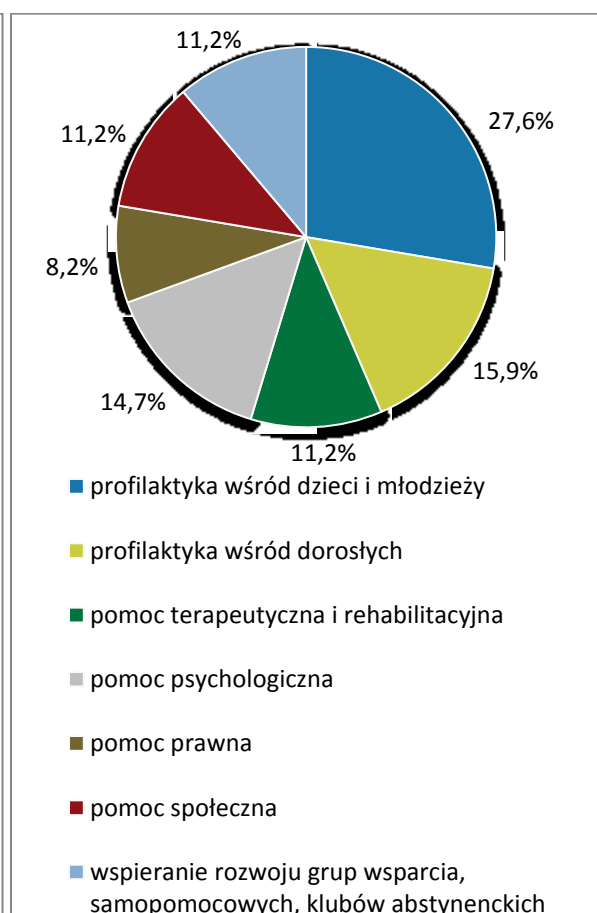
np. alkohol, narkotyki i dopalacze (26,8%), uzależnienie od sieci Internet (26,2%), zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców (20,8%), a także agresja i przemoc (11,9%).

W następnych pytaniach poproszono respondentów o podanie przyczyn występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy oraz wskazanie działań, jakie powinny być podejmowane na rzecz osób i rodzin nim dotkniętych. Odpowiedzi w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 52. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy



Wykres 53. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?



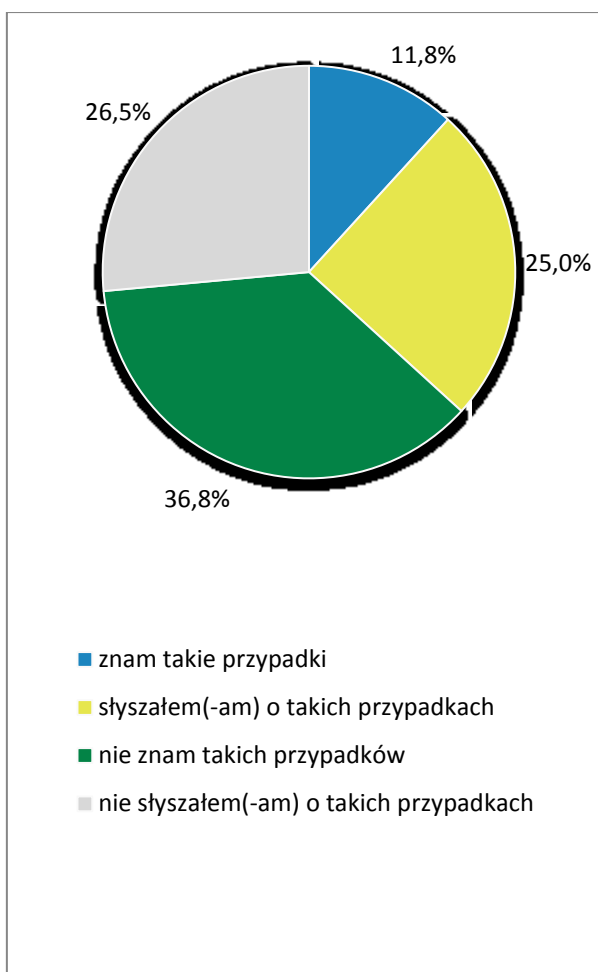
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Do zasadniczych powodów występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy badani zaliczyli indywidualne skłonności do popadania w nałogi (27,3%), niezaradność życiową (25,5%), bezrobocie i utratę pracy (19,4%) oraz konflikt w rodzinie i rozpad rodziny (14,5%).

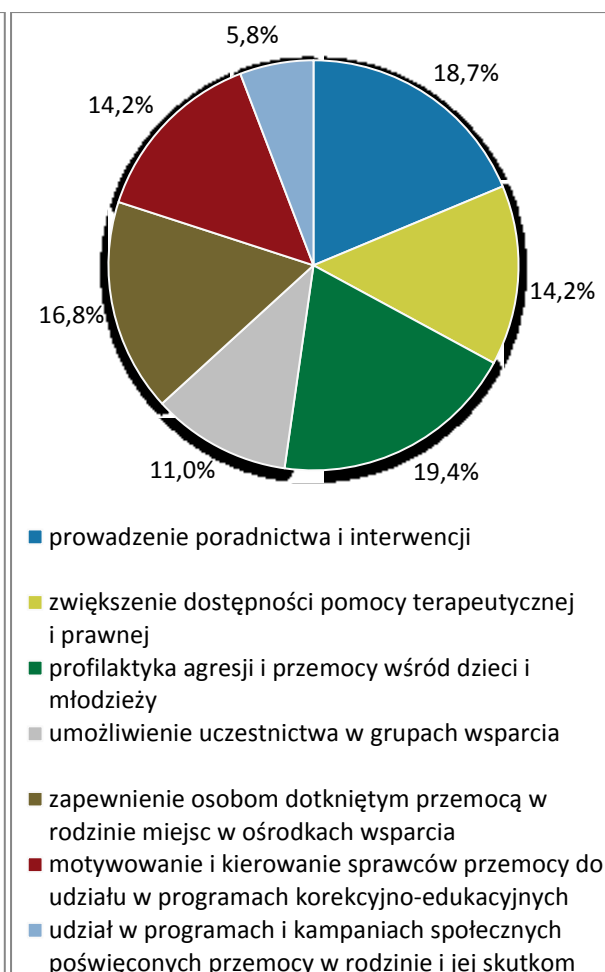
Zdaniem respondentów, podejmując działania na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, należy przede wszystkim skupić się na prowadzeniu profilaktyki wśród dzieci i młodzieży (27,6%) oraz dorosłych (15,9%), zapewnieniu dostępu do pomocy psychologicznej (14,7%), a także zwiększeniu dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej (13,3%), pomocy społecznej oraz wspieraniu rozwoju grup wsparcia, samopomocowych (np. AA, Al-Anon) i klubów abstynenckich (po 11,2%).

Następnie zapytano badanych o znajomość przypadków występowania problemu, który niejednokrotnie ma swoje źródło w uzależnieniach, tj. przemocy w rodzinie, oraz poproszono o przedstawienie działań, które byłyby najskuteczniejsze w walce z tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 54. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie



Wykres 55. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?



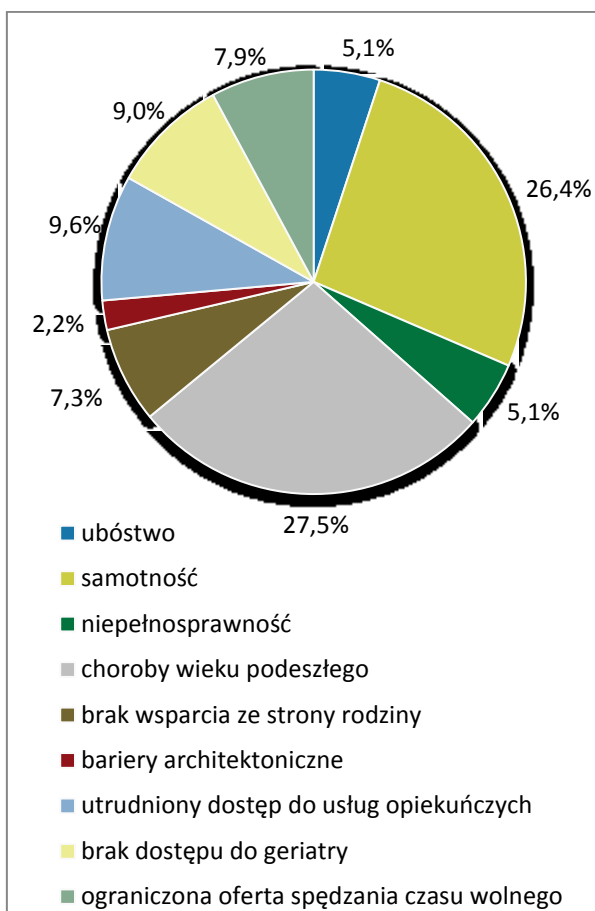
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych (łącznie 63,3%) stwierdziła, że nie zna przypadków występowania przemocy w rodzinie w gminie bądź o nich nie słyszała. Odmiennego zdania było w sumie 36,8% badanych.

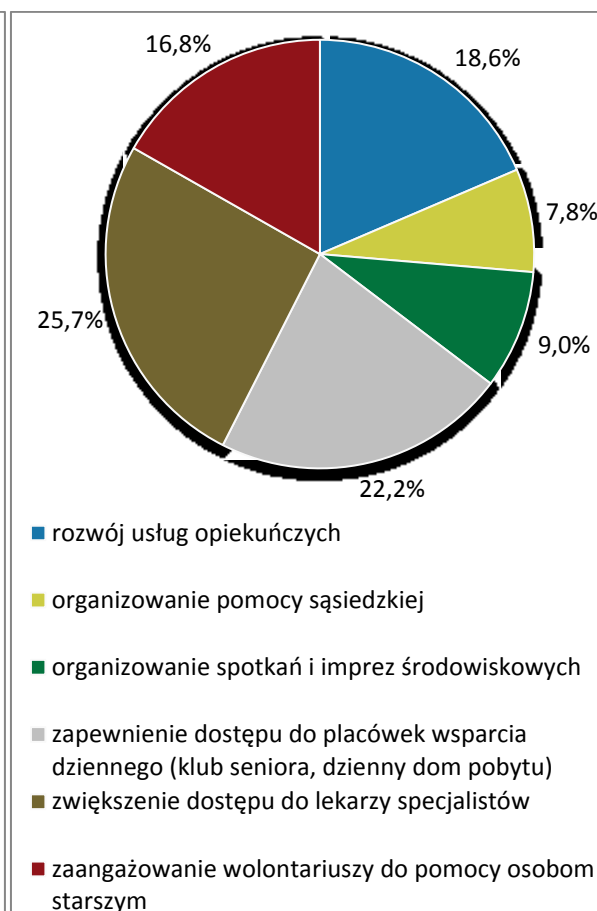
Zdaniem respondentów, by skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy przede wszystkim prowadzić profilaktykę agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży (19,4%), prowadzić poradnictwo i podejmować interwencje (18,7%), zapewnić osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsca w ośrodkach wsparcia (16,8%), zwiększyć dostępność pomocy terapeutycznej i prawnej oraz motywować i kierować sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (po 14,2%).

Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w gminie, oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Wykres 56. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy



Wykres 57. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?



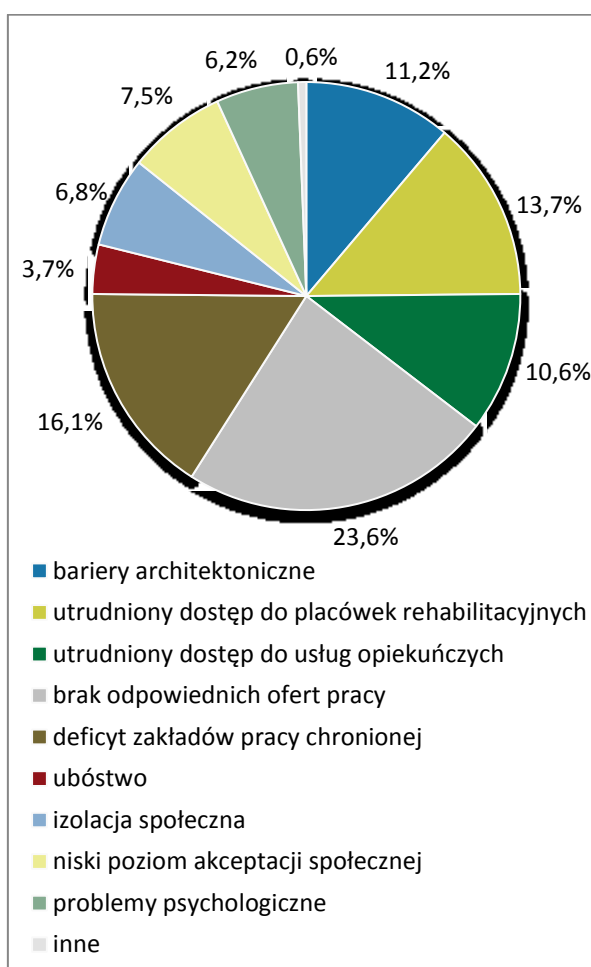
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W opinii osób ankietowanych, problemami, które najczęściej dotyczą seniorów w gminie, są choroby wieku podeszłego (27,5%) i samotność (26,4%).

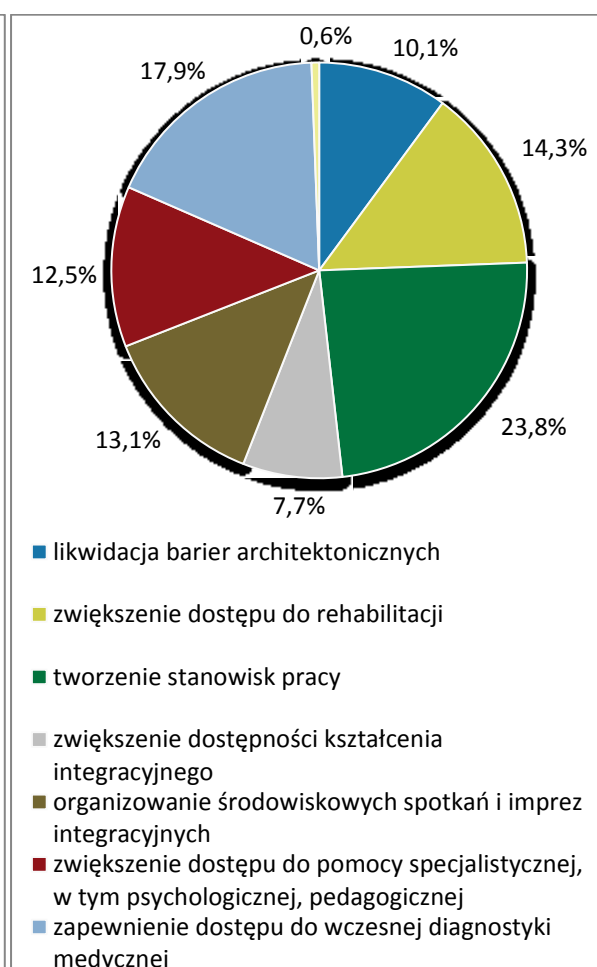
Do działań, których realizacja mogłaby się przyczynić do poprawy sytuacji seniorów w gminie, respondenci najczęściej zaliczali: zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów (25,7%), zapewnienie szerszego dostępu do placówek wsparcia dziennego (klub seniora, dzienny dom pobytu; 22,2%), rozwijanie usług opiekuńczych (18,6%) oraz zaangażowanie wolontariuszy do pomocy osobom starszym (16,8%).

W odpowiedzi na kolejne pytania ankietowani identyfikowali problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w gminie, oraz wskazywali działania, których podjęcie pozwoliłoby na pełniejszy ich udział w życiu społecznym. Szczegóły w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 58. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy



Wykres 59. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?



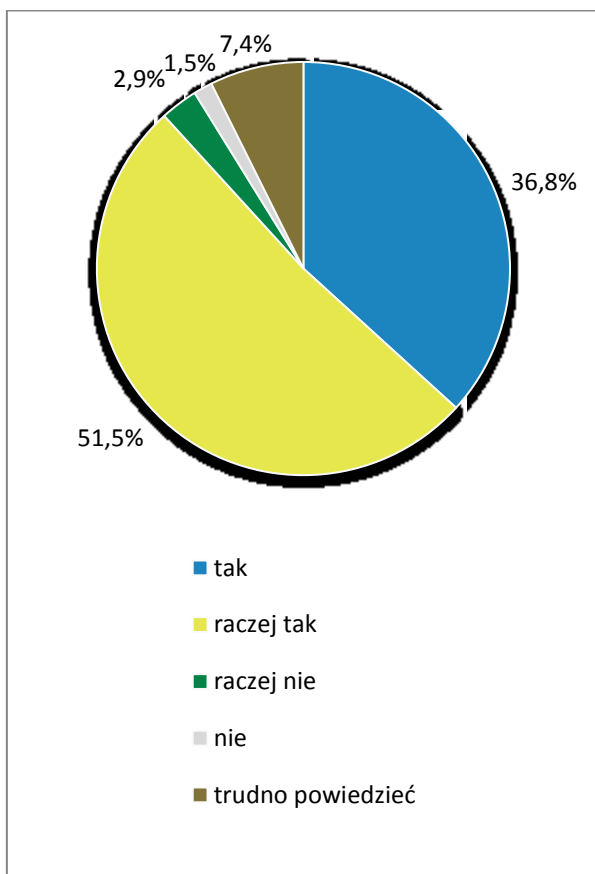
Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według badanych problemami, z którymi najczęściej zmagają się osoby dotknięte niepełnosprawnością z gminy, są: brak odpowiednich ofert pracy (23,6%), deficyt zakładów pracy chronionej (16,1%), utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (13,7%), bariery architektoniczne (11,2%) oraz utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (10,6%).

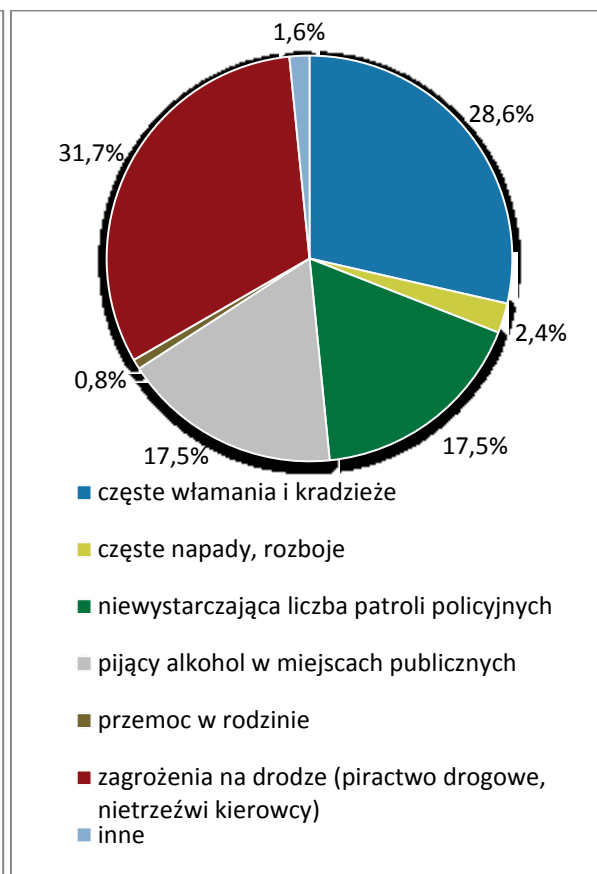
W opinii ankietowanych, działania, które umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym, powinny skupiać się na tworzeniu stanowisk pracy (23,8%), zapewnieniu dostępu do wczesnej diagnostyki medycznej (17,9%), zwiększeniu dostępu do rehabilitacji (14,3%), organizowaniu środowiskowych spotkań i imprez integracyjnych (13,1%) oraz zwiększeniu dostępu do pomocy specjalistycznej, w tym psychologicznej i pedagogicznej (12,5%).

W ostatnich pytaniach podjęto temat stanu bezpieczeństwa w gminie – poczucia bezpieczeństwa, przyczyn jego braku oraz działań, które wpłynęłyby na jego zwiększenie. Szczegóły w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

Wykres 60. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?

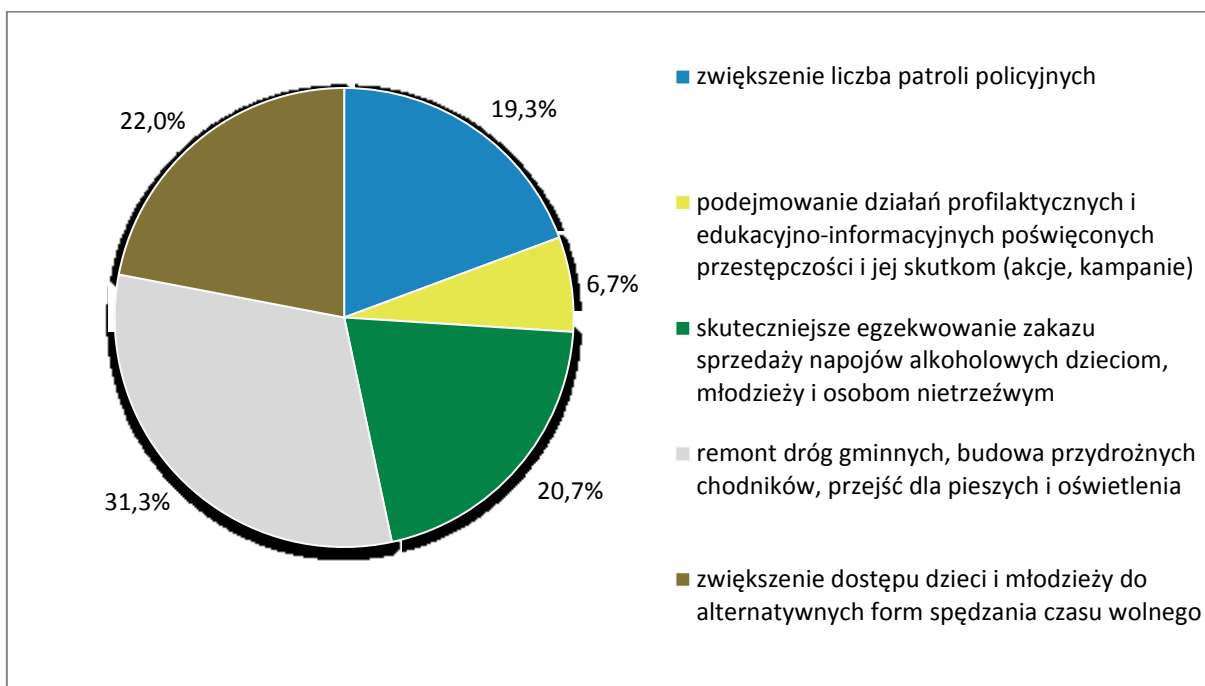


Wykres 61. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie



Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Wykres 62. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?



Źródło danych: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Łącznie 88,3% badanych stwierdziło, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmiennego zdania było w sumie 4,4% ankietowanych.

Wśród przyczyn braku bezpieczeństwa respondenci najczęściej wskazywali zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy; 31,7%), częste włamania i kradzieże (28,6%), niewystarczającą liczbę patroli policyjnych oraz osoby pijące alkohol w miejscach publicznych (po 17,5%).

Zdaniem ankietowanych na poprawę bezpieczeństwa publicznego w gminie w największym stopniu wpłynęłby remont dróg gminnych, budowa przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia (31,3%), a także zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (22%), skuteczniejsze egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych dzieciom, młodzieży i osobom nietrzeźwym (20,7%) oraz zwiększenie liczby patroli policyjnych (19,3%).

14. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną służącą uporządkowaniu posiadanych informacji. W przypadku strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Na potrzeby niniejszego dokumentu analiza została przeprowadzona w następujących obszarach: 1. Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność, 2. Rodzina, dzieci i młodzież, 3. Uzależnienia i przemoc w rodzinie, 4. Starość i niepełnosprawność, 5. Kapitał społeczny i aktywność obywatelska.

Obszar: Bezrobocie, ubóstwo i bezdomność

Mocne strony	Słabe strony
- niska liczba osób bezrobotnych w gminie - upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach - przynależność gminy do międzygminnej strefy aktywności gospodarczej - podejmowanie działań zachęcających inwestorów do tworzenia w gminie nowych miejsc pracy - lokalizacja na terenie gminy Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice-Pyrzowice - pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) - bardzo korzystny układ komunikacyjny gminy (autostrada A-1, droga ekspresowa S1, droga krajowa nr 78, droga wojewódzka nr 913)	- duży wśród bezrobotnych odsetek osób z niskimi kwalifikacjami zawodowymi oraz długotrwale pozostających bez pracy - niewystarczające zasoby mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie - deficyt podmiotów ekonomii społecznej w gminie - brak noclegowni w gminie oraz standaryzowanych usług dla osób bezdomnych - brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych i bezdomnych

▪ diagnozowanie problemu bezdomności w gminie, informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy ▪ zapewnianie wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności	
Szanse	Zagrożenia
▪ bliskość aglomeracji śląskiej ▪ duży potencjał inwestorów w regionie ▪ dalszy rozwój Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice-Pyrzowice oraz infrastruktury około lotniskowej ▪ rozwój inwestycji w ramach międzygminnej strefy aktywności gospodarczej ▪ dalszy rozwój sektora handlu i usług ▪ dostępność środków zewnętrznych na finansowanie inwestycji ▪ dostępność środków unijnych dla przedsiębiorców ▪ możliwość pozyskiwania środków finansowych na przeciwdziałanie bezrobociu z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) ▪ dostęp do europejskich rynków pracy ▪ możliwość znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież ▪ niewielka skala migracji zarobkowej ▪ rosnący poziom wykształcenia i coraz wyższe kwalifikacje zawodowe młodego pokolenia mieszkańców gminy	▪ występowanie w gminie zjawiska dziedziczenia bezrobocia ▪ niska opłacalność produkcji rolnej ▪ niechęć i brak motywacji osób długotrwale bezrobotnych do zmiany swojej sytuacji ▪ rosnąca liczba osób zagrożonych bezdomnością oraz bezdomnych wymagających schronienia ▪ niski poziom społecznej akceptacji osób bezdomnych ▪ problem uzależnień wśród osób bezrobotnych i bezdomnych ▪ niewielki potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie na rzecz osób bezrobotnych i bezdomnych

Obszar: Rodzina, dzieci i młodzież

Mocne strony	Słabe strony
▪ zapewnianie rodzinom wystarczającego dostępu do poradnictwa specjalistycznego; funkcjonowanie w gminie Punktów Prawno-Psychologicznego i Konsultacyjnego ▪ dostateczny dostęp do opieki przedszkolnej w gminie ▪ odpowiednia dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie ▪ funkcjonowanie Biblioteki i Ośrodka Kultury Gminy Ożarówce z filiami bibliotecznymi oraz klubów i zespołów sportowych ▪ dobrze rozwinięta w gminie infrastruktura kulturalna i sportowo-rekreacyjna oraz ciekawa oferta organizowanych przedsięwzięć kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych ▪ istnienie warunków do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ▪ skoordynowane działania instytucji i organizacji wspierających rodziny, dzieci i młodzież ▪ istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży i podejmowanie z nimi współpracy (np. Stowarzyszenia na rzecz Dzieci i Młodzieży „Uskrzydłamy” oraz klubów i zespołów sportowych)	▪ brak w gminie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci ▪ brak asystenta rodziny ▪ brak w gminie opieki nad dziećmi do lat 3. ▪ nieodpowiedni dostęp do placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w gminie ▪ brak możliwości kontynuowania w gminie nauki na poziomie ponadgimnazjalnym ▪ nieodpowiednia do potrzeb oferta spędzania czasu wolnego dla młodzieży ponadgimnazjalnej ▪ brak wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży ▪ nieodpowiednia dostępność opieki medycznej w gminie, w tym specjalistycznej ▪ brak monitoringu we wszystkich sołectwach gminy

Szanse	Zagrożenia
▪ silne więzi rodzinne i rodziny wielopokoleniowe w gminie ▪ zapewnienie wsparcia ze strony asystenta rodziny ▪ rozwijanie sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ▪ zwiększenie dostępności oferty spędzania czasu wolnego ▪ udział w programach i projektach skierowanych do rodzin, dzieci i młodzieży; możliwość pozyskania na nie środków zewnętrznych ▪ zwiększenie dostępności opieki medycznej w gminie, w tym specjalistycznej	▪ utrzymująca się wysoka liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi ▪ rozluźnienie więzi społecznych – brak bezinteresowności ze strony mieszkańców gminy oraz zamykanie się na problemy innych ▪ upadek wartości moralnych i autorytetów ▪ zbyt małe zainteresowanie młodzieży kulturą i sportem ▪ rosnąca skala zjawiska rozpadu rodzin wśród ludzi młodych ▪ nieustająca agresja i przemoc wśród dzieci i młodzieży ▪ ograniczony potencjał organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży w regionie

Obszar: Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Mocne strony	Słabe strony
▪ zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie odpowiedniego dostępu do wsparcia psychospołecznego i prawnego ▪ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ realizowanie wśród rodziców i nauczycieli działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie ▪ wdrażanie wśród dzieci i młodzieży działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie	▪ niewystarczający dostęp rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej ▪ brak w gminie grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz ofiar przemocy w rodzinie ▪ ograniczona współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie

- funkcjonowanie w gminie Punktów Prawno-Psychologicznego i Konsultacyjnego - podejmowanie działań w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie	
Szanse	Zagrożenia
- zwiększająca się świadomość społeczna, w tym dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli, na temat problemów uzależnień i przemocy w rodzinie - funkcjonowanie placówek leczenia uzależnień w Tarnowskich Górach, Gorzycach i Lublińcu - dość silna kontrola społeczna - niezwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia oraz objęcia działaniami korekcyjno-edukacyjnymi	- relatywnie niska liczba osób wyleczonych z uzależnień w gminie - słaby dostęp do usług oferowanych poza gminą - obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej - rosnąca skala problemu spożywania alkoholu, w tym przez młodzież - utrwalone stereotypy picia alkoholu - przyzwolenie na picie ze strony środowiska lokalnego - utrzymująca się liczba rodzin wymagających interwencji z powodu przemocy w rodzinie oraz podjęcia działań interdyscyplinarnych - niewielki potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie

Obszar: Starość i niepełnosprawność

Mocne strony	Słabe strony
- informowanie osób starszych i niepełnosprawnych o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy - organizowanie w gminie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych	- brak w gminie klubu seniora i domu dziennego pobytu - brak dostępu osób starszych do opieki geriatrycznej w gminie - niewielka skala działań prozdrowotnych wśród osób starszych

usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi - funkcjonowanie w gminie podmiotów działających na rzecz osób starszych, w tym Uniwersytetu III Wieku, Koła Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Kół Gospodyń Wiejskich - ciekawa oferta kulturalna dla seniorów - upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy - podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	- utrudniony dostęp do rehabilitacji w gminie - istnienie w gminie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie - ograniczone możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej - brak dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie - deficyt w gminie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu
Szanse	Zagrożenia
- możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny - zadowalający poziom życia seniorów - dobra dostępność domów pomocy społecznej w powiecie (w Zbrosławicach, Tarnowskich Górach, Nakle Śląskim, Miedarach i Łubiu) - funkcjonowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej w Tarnowskich Górach i Kaletach-Drutarni oraz Środowiskowego Domu Samopomocy w Tarnowskich Górach - zawarcie międzygminnego porozumienia w obszarze wspierania osób starszych i niepełnosprawnych - wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych - rozwój wolontariatu	- zwiększająca się liczba osób starszych i niepełnosprawnych w gminie - wydłużony wiek emerytalny ograniczający możliwości opieki nad rodzicami przez dzieci - konieczność zapewnienia odpowiedniej infrastruktury technicznej i społecznej coraz większej liczbie starszych mieszkańców gminy - występowanie zjawiska migracji osób młodych do większych jednostek administracyjnych - skromny potencjał organizacji pozarządowych działających w regionie na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych

Obszar: Kapitał społeczny i aktywność obywatelska

Mocne strony	Słabe strony
▪ dobrze wykwalifikowana, stale podnosząca kwalifikacje, kadra zatrudniona w OPS-ie ▪ dysponowanie odpowiednią liczbą pracowników socjalnych ▪ duża otwartość i empatia pracowników pomocy społecznej ▪ dobra znajomość środowiska lokalnego oraz posiadanie wiedzy na temat występujących w gminie problemów społecznych ▪ informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia ▪ odpowiednia jakość obsługi klienta systemu pomocy społecznej ▪ pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej ▪ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej spoza gminy oraz z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych ▪ duża liczba organizacji pozarządowych działających w gminie w zakresie krzewienia kultury ▪ prężna działalność w gminie kół gospodyń wiejskich, jednostek ochotniczej straży pożarnej oraz klubów i zespołów sportowych	▪ brak asystenta rodziny ▪ niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej w gminie ▪ brak wsparcia w ramach tzw. pomocy sąsiedzkiej ▪ nieodpowiednie warunki lokalowe OPS-u ▪ niewielka liczba organizacji pozarządowych działających w gminie w obszarze polityki społecznej ▪ ograniczona współpraca z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych ▪ brak wolontariatu w gminie

Szanse	Zagrożenia
▪ dostępność szkoleń i doskonalenia zawodowego dla kadry OPS-u ▪ niezwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego ▪ mała liczba mieszkańców wymagających specjalistycznego wsparcia, w tym umieszczenia w domu pomocy społecznej ▪ możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych, w tym unijnych, na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu ▪ rozwijanie i wspieranie w gminie sektora pozarządowego działającego w obszarze polityki społecznej oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego organizacjami	▪ przeciążenie pracowników socjalnych różnorodnymi zadaniami oraz nadmierna biurokracja ▪ popadanie pracowników pomocy społecznej w rutynę i doznawanie przez nich syndromu wypalenia zawodowego ▪ niewłaściwie finansowany system pomocy społecznej ▪ rozwój patologii społecznych i wykluczenia społecznego ▪ ukrywanie problemów w zaciszu domowym ▪ brak bezinteresowności ze strony mieszkańców gminy oraz zamykanie się na problemy innych ▪ zbyt niska świadomość władz gminy w zakresie roli i potrzeb sektora pomocy społecznej ▪ brak skutecznej polityki społecznej na poziomie centralnym ▪ wciąż niekorzystny wizerunek pomocy społecznej ▪ niewielkie zaangażowanie mieszkańców gminy, w tym przedstawicieli biznesu oraz kościołów i związków wyznaniowych, w rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych

15. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Ożarówice, pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- wysoka liczba rodzin zmagających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Rodziny te wymagają udzielenia odpowiedniej pomocy w wychowaniu i opiece, m.in. poprzez dalsze ich edukowanie w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, poszerzenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego i opieki przedszkolnej, zapewnienie wsparcia ze strony asystenta rodziny i opieki nad dziećmi do lat 3. oraz zwiększenie dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego oraz tworzenie nowych miejsc spotkań;
- prowadzące do ubóstwa i zwiększające zagrożenie bezdomnością bezrobocie, które mimo spadku w ostatnich latach, wciąż należy do najważniejszych powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie. Problem ten wymaga kontynuowania działań na rzecz tworzenia w gminie nowych miejsc pracy (m.in. poprzez pozyskiwanie nowych inwestorów do istniejącej w gminie strefy aktywności gospodarczej, rozwijanie przedsiębiorczości oraz wspieranie już istniejących podmiotów gospodarczych), lepszego wykorzystania walorów wynikających z istnienia na terenie gminy Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice-Pyrzowice, udzielania pomocy w znalezieniu zatrudnienia przy współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy (m.in. kursy, szkolenia, poradnictwo zawodowe, prace interwencyjne i społecznie użyteczne, roboty publiczne, staże), dalszego wspierania osób i rodzin znajdujących się w trudniej sytuacji bytowej, m.in. poprzez zachęcanie ich do aktywnych postaw (praca socjalna, poradnictwo), oraz powiększenia zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie;
- niekorzystne, mimo rosnącej liczby ludności, zmiany demograficzne – zmniejszający się odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz rosnący udział osób starszych. Zmiany te wskazują na postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, zwiększają tym samym ryzyko chorób i niepełnosprawności, powodując m.in. potrzebę poszerzenia dostępu do usług opiekuńczych (w tym usług specjalistycznych)

i rehabilitacyjnych oraz opieki medycznej, podjęcia działań w kierunku utworzenia na jej terenie kluby seniora, a w sprzyjających okolicznościach domu dziennego pobytu, rozwijania oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych i niepełnosprawnych, w tym rozszerzenia wachlarza środowiskowych przedsięwzięć integracyjnych, dalszego likwidowania występujących barier oraz udzielania wsparcia osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia;

- problemy alkoholizmu i przemocy domowej, które powodują m.in. konieczność kontynuowania prowadzonej działalności profilaktycznej, zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia, w tym pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej, wspierania ruchu samopomocowego, w tym działań mających na celu utworzenie w gminie grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz ofiar przemocy w rodzinie, a w razie potrzeby zapewnienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz kierowania sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych;
- nieodpowiednia dostępność opieki zdrowotnej, głównie specjalistycznej, co wskazuje m.in. na konieczność zwiększenia dostępu do specjalistycznych usług medycznych, w tym opieki geriatrycznej, rehabilitacji i usług stomatologicznych, oraz kontynuowania działalności prozdrowotnej;
- utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez zwiększenie liczby patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych oraz kontynuowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości;
- usprawnianie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz rozwijanie aktywności obywatelskiej, m.in. poprzez doskonalenie oraz poszerzenie służb społecznych, rozwijanie infrastruktury socjalnej, dalsze pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych, wspieranie i rozwijanie sektora pozarządowego działającego w gminie w obszarze polityki społecznej, podejmowanie współpracy z należącymi do niego organizacjami oraz propagowanie wolontariatu.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2016-2020. Wdrożenie zaplanowanych

przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

1. **Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju:** pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju, udzielanie pomocy osobom poszukującym zatrudnienia, ubogim oraz zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, a także wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
2. **Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu seniorów i osób niepełnosprawnych:** usprawnianie seniorów oraz poprawianie dostępności i jakości świadczonych im usług oraz tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób niepełnosprawnych.
3. **Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego:** zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
4. **Wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego:** doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie, a także rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.

III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misją samorządu gminy Ożarówice w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2025 jest *wzmacnianie rodzin, stwarzanie mieszkańcom dobrych warunków do życia i rozwoju, przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu oraz integrowanie społeczności lokalnej*. Wypełnienie tak sformułowanej misji wymaga wdrożenia wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono również realizatorów poszczególnych zapisów, źródła ich finansowania oraz prognozę zmian.

Cel strategiczny 1.	Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju
Cele operacyjne:	1. Pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju. 2. Udzielanie pomocy osobom poszukującym zatrudnienia, ubogim oraz zagrożonym i dotkniętym bezdomnością. 3. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	1. Kontynuowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności z rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. 2. Zapewnienie wsparcia ze strony asystenta rodziny oraz, w razie potrzeby, ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń. 3. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologiczno-pedagogicznego, prawnego), terapii rodzinnej i mediacji. 4. Promowanie wśród pracodawców elastycznych form zatrudnienia, ułatwiających godzenie pracy z wychowaniem dzieci. 5. Zwiększenia dostępności opieki przedszkolnej w gminie oraz podjęcie działań w kierunku zapewnienia opieki nad dziećmi do lat 3. 6. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy oraz organizowanie wypoczynku.

	7. Poszerzanie i modernizowanie infrastruktury umożliwiającej mieszkańcom gminy spędzanie czasu wolnego, m.in. rozwijanie obiektów i terenów kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych, tworzenie nowych miejsc spotkań i wypoczynku, ścieżek edukacyjnych i rowerowych, placów zabaw. 8. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym świetlic wiejskich. 9. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez zwiększenie dostępności zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce (np. przez wolontariuszy), przyznawanie stypendiów i zasiłków szkolnych. 10. Propagowanie wolontariatu wśród dzieci i młodzieży. 11. Opracowywanie i wdrażanie programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka (np. Karty Dużej Rodziny), w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w tym resortowych – osłonowych); podejmowanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi. 12. Zacieśnianie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodziny i dziecka w gminie, w tym pomiędzy placówkami oświatowymi i kulturalnymi, jednostkami pomocy społecznej i ochrony zdrowia, policją, sądem rejonowym i kuratorami sądowymi, organizacjami pozarządowymi i kościołem.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	1. Kontynuowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców gminy – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach, organizowanie robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego oraz realizowanie programów i projektów z zakresu aktywnej integracji osób bezrobotnych. 2. Pozyskiwanie nowych inwestorów, promowanie gminy przy wykorzystaniu jej walorów, tworzenie i oferowanie terenów pod działalność gospodarczą w ramach istniejącej w gminie strefy aktywności gospodarczej, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów. 3. Wspieranie przedsiębiorczości, w tym małej i średniej; tworzenie warunków do rozwoju handlu i usług, w tym usług okołolotniskowych (np. transportowych, parkingowych i hotelowych). 4. Wspieranie rozwoju turystyki i rekreacji w gminie. 5. W razie potrzeby wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej w gminie, np. spółdzielni socjalnych. 6. Kontynuowanie pracy socjalnej z osobami ubogimi i bezrobotnymi obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie z nimi kontraktów socjalnych.

	7. Udzielanie przez OPS pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i energetycznego. 8. Zachęcanie osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego do aktywnych postaw, promowanie wśród nich samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej, oraz kontynuowanie na rzecz ubogich akcji charytatywnych i przekazywanie im zebranych rzeczy (np. żywności, odzieży, środków czystości). 9. Udzielanie pomocy dzieciom pochodzącym z rodzin ubogich, m.in. poprzez prowadzenie dożywiania w szkołach, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież. 10. Podejmowanie działań na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych bezdomnością – prowadzenie pracy socjalnej, udzielenie wsparcia finansowego i rzeczowego, w tym w postaci gorącego posiłku, w razie potrzeby opracowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, zapewnienie schronienia; kontynuowanie współpracy w tym zakresie z placówkami funkcjonującymi poza gminą, np. ze Domem dla Bezdomnych Mężczyzn w Tarnowskich Górach. 11. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów). 12. Powiększenie zasobów mieszkań komunalnych w gminie, w tym socjalnych. 13. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych oraz rozwoju gminy, udzielaniem wsparcia osobom bezrobotnym, ubogim i bezdomnym, a także z Kościołem.
Kierunki działań do celu operacyjnego 3.	1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, m.in. poprzez zacieśnienie współpracy z placówkami leczenia uzależnień funkcjonującymi poza gminą, np. w Tarnowskich Górach, Gorzycach i Lublińcu. 2. Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do utrzymania abstynencji lub podjęcia leczenia odwykowego oraz informowanie ich o możliwości uzyskania wsparcia w tym zakresie. 3. Poprawa dostępności wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego dla rodzin dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, m.in. w ramach funkcjonujących w gminie Punktów Prawno-Psychologicznego i Konsultacyjnego. 4. Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży (pogadanki, programy, imprezy, kampanie, ulotki).

	5. Organizowanie i wspieranie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz promowanie wśród nich zdrowego stylu życia. 6. Rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym świetlic wiejskich. 7. Wspieranie działań mających na celu utworzenie w gminie grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz ofiar przemocy w rodzinie. 8. Zintensyfikowanie działalności Zespołu ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. 9. Informowanie ofiar przemocy w rodzinie o przysługujących im prawach i dostępnych formach pomocy, w razie konieczności zapewnienie im miejsc w ośrodkach wsparcia oraz uświadamianie sprawcom przemocy w rodzinie skutków jej stosowania, a także motywowanie i kierowanie ich do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych; podejmowanie współpracy w tym zakresie z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach oraz Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu. 10. Zacieśnianie współpracy z wymiarem sprawiedliwości w celu zwiększenia szybkości i skuteczności oddziaływania wobec sprawców przemocy w rodzinie. 11. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.
Czas realizacji	Lata 2016-2025.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki przedszkolne i oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Prawno-Psychologiczny, Punkt Konsultacyjny, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym świetlice wiejskie.
Partnerzy w realizacji	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna i Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowskich Górach, szkoły ponadgimnazjalne spoza gminy, inwestorzy, pracodawcy, w tym lokalni przedsiębiorcy, schroniska i noclegownie poza gminą, w tym Dom dla Bezdomnych Mężczyzn w Tarnowskich Górach, placówki ochrony zdrowia, placówki leczenia uzależnień, w tym Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Tarnogórski Ośrodek Terapii Uzależnień, Profilaktyki i Pomocy Psychologicznej „To Tu” w Tarnowskich Górach, Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholizmu i Współuzależnienia w Tarnowskich Górach, Wojewódzki Ośrodek Lecznictwa Odwykowego i Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Gorzycach – Ośrodek Terapii Uzależnień, Wojewódzki Szpital Neuropsychiatryczny

	im. dr Emila Cyrana w Lublińcu, ośrodki wsparcia, w tym Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu, specjaliści, grupy samopomocowe, instytucje rządowe, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych, promocją i działalnością na rzecz rozwoju gminy, wspieraniem i upowszechnianiem kultury, turystyki, sportu i rekreacji (m.in. kluby i zespoły sportowe), udzielaniem pomocy rodzinom i dzieciom (np. Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Młodzieży „Uskrzydłamy” w Niezdarze), osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym i wykluczonym społecznie, dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie, jednostki ochotniczej straży pożarnej, oraz Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	▪ niższy odsetek rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, ▪ podniesienie poziomu wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, ▪ skuteczniejsze wsparcie, w tym dla osób samotnie wychowujących dzieci, ▪ większy dostęp do opieki przedszkolnej, ▪ zapewnienie opieki na dziećmi do lat 3., ▪ podwyższenie szans edukacyjnych dla uczniów uzdolnionych i dzieci mających problemy w nauce, ▪ wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby dzieci i młodzieży z niej korzystających, ▪ usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej, ▪ wzrost aktywności gospodarczej i zawodowej w gminie, ▪ wzrost liczby inwestorów i podmiotów gospodarczych, ▪ poprawa warunków ekonomicznych osób zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego, ▪ łatwiejszy dostęp do mieszkań dla osób o niskim statusie materialnym, ▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie, ▪ lepszy dostęp do wsparcia dla osób uzależnionych i współ-uzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, ▪ obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie.

Cel strategiczny 2.	Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu seniorów i osób niepełnosprawnych
Cele operacyjne:	1. Usprawnianie seniorów oraz poprawianie dostępności i jakości świadczonych im usług. 2. Tworzenie warunków do społecznej i zawodowej aktywności osób niepełnosprawnych.
Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.	1. Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej. 2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. 3. Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych; m.in. w ramach i przy współpracy z działającymi w gminie Uniwersytetem III Wieku, Kołem Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Kołami Gospodyń Wiejskich. 4. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie klubu seniora, a w sprzyjających okolicznościach domu dziennego pobytu. 5. Prowadzenie działań prozdrowotnych wśród osób starszych i niepełnosprawnych. 6. Uwrażliwianie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, w tym propagowanie pomocy sąsiedzkiej. 7. Wspieranie przedsięwzięć aktywizujących i wykorzystujących potencjał seniorów i osób niepełnosprawnych; nawiązywanie współpracy w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi. 8. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, ułatwieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia. 9. Zwiększenie dostępności usług rehabilitacyjnych w gminie oraz podejmowanie współpracy z podmiotami świadczącymi usługi w tym zakresie spoza gminy, np. z Warsztatami Terapii Zajęciowej w Tarnowskich Górach i Kaletach-Drutarni. 10. Zapewnienie dostępu do kształcenia integracyjnego w gminie oraz rozwijanie zróżnicowanych form edukacji dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. 11. Podejmowanie i rozszerzanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, w tym z zakładami opieki zdrowotnej, ośrodkami wsparcia, w tym ze Środowiskowym Domem Samopomocy w Tarnowskich Górach, domami pomocy społecznej,

	w tym z Domami Pomocy Społecznej w Zbrostawicach, Miedarach, Łubiu, Tarnowskich Górach i Nakle Śląskim, placówkami rehabilitacyjnymi, w tym z Warsztatami Terapii Zajęciowej w Tarnowskich Górach i Kaletach-Drutarni oraz z organizacjami pozarządowymi, w tym z Kołem Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Ożarówicach oraz z Kołami Gospodyń Wiejskich, a także z Kościołem i związkami wyznaniowymi.
Czas realizacji	Lata 2016-2025.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, Uniwersytet III Wieku.
Partnerzy w realizacji	Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ponadgimnazjalne spoza gminy, placówki ochrony zdrowia, placówki świadczące usługi rehabilitacyjne, w tym Warsztaty Terapii Zajęciowej w Tarnowskich Górach i Kaletach-Drutarni, ośrodki wsparcia, w tym Środowiskowy Dom Samopomocy w Tarnowskich Górach, domy pomocy społecznej, w tym Domy Pomocy Społecznej w Zbrostawicach, Miedarach, Łubiu, Tarnowskich Górach i Nakle Śląskim, instytucje rządowe, pracodawcy, organizacje pozarządowe, w tym Koło Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Ożarówicach, Koła Gospodyń Wiejskich, kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).
Prognoza zmian	▪ efektywniejszy udział seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, ▪ lepsza jakość funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz wyższy standard świadczonych usług, ▪ lepszy dostęp do kształcenia integracyjnego, ▪ wzrost liczby osób usprawnionych i zatrudnionych.

Cel strategiczny 3.	Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego
Cele operacyjne:	1. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. 2. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	1. Promowanie zdrowia oraz prowadzenie profilaktyki zdrowotnej i edukacji prozdrowotnej, w tym wśród dzieci i młodzieży. 2. Zwiększenie dostępu mieszkańcom do świadczeń z zakresu podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej, w tym opieki geriatrycznej i rehabilitacji oraz usług stomatologicznych, m.in. poprzez wspieranie działań na rzecz poszerzenia zakresu usług świadczonych w funkcjonujących na terenie gminy zakładach opieki zdrowotnej. 3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych. 4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami. 5. Upowszechnianie wśród mieszkańców gminy informacji na temat dostępności i możliwości skorzystania ze specjalistycznych usług medycznych, w tym wykonania badań specjalistycznych. 6. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze ochrony zdrowia.
Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	1. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie). 2. Podejmowanie działań profilaktyczno-edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży, m.in. opracowywanie i realizowanie programów w placówkach oświatowych i włączanie w ich realizację policjantów. 3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie; zwiększenie częstotliwości patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych. 4. Kontynuowanie przez jednostki gminne i mieszkańców współpracy z policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości. 5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego. 6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont dróg gminnych, budowę przejść dla pieszych, oświetlenia i miejsc parkingowych, organizację dowozu dzieci do szkół.
Czas realizacji	Lata 2016-2025.

Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki przedszkolne i oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym świetlice szkolne i wiejskie.
Partnerzy w realizacji	Placówki ochrony zdrowia, szkoły ponadgimnazjalne spoza gminy, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	▪ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia, ▪ lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej, ▪ wzrost zasobu wiedzy mieszkańców nt. przestępczości i jej skutków, ▪ skuteczniejsza pomoc osobom pokrzywdzonym przestępstwem, ▪ ograniczenie przestępczości, w tym wśród młodocianych, ▪ bezpieczniejsze drogi.

Cel strategiczny 4.	Wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego
Cele operacyjne:	1. Doskonalenie sektora pomocy społecznej w gminie. 2. Rozwijanie i wspieranie sektora pozarządowego oraz rozszerzanie współpracy z należącymi do niego organizacjami.
Kierunki działań do celu operacyjnego 1.	1. Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadrę OPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach. 2. Utrzymanie liczby pracowników socjalnych na poziomie zgodnym z ustawą o pomocy społecznej. 3. Zatrudnianie asystentów rodziny. 4. Podjęcie działań w kierunku poprawy bazy lokalowej OPS-u. 5. W razie możliwości rozszerzenie infrastruktury socjalnej w gminie. 6. Projektowanie i wdrażanie nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy. 7. Zacieśnianie współpracy z przedstawicielami innych dyscyplin w celu skuteczniejszego reagowania na występujące problemy społeczne, w tym przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. 8. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach i warunkach uzyskania oraz dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. poprzez rozwijanie strony internetowej OPS-u. 9. Opracowywanie i realizowanie projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz z budżetu państwa (w ramach konkursów).

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.	1. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy szerszej współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. 2. Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych. 3. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania. 4. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.
Czas realizacji	Lata 2014-2020.
Realizatorzy	Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.
Partnerzy w realizacji	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Katowicach, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach, instytucje rządowe, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.
Źródła finansowania	Budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.
Prognoza zmian	▪ większe kompetencje kadr pomocy społecznej, ▪ wyższa jakość świadczonych usług, ▪ rozwój aktywności mieszkańców, ▪ zwielokrotnienie inicjatyw społecznych, ▪ różnorodność form i lepsza efektywność współpracy z sektorem pozarządowym.

IV. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ożarówce na lata 2016-2025 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Program współpracy Gminy Ożarówce z Organizacjami Pozarządowymi i innymi organizacjami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Skuteczność wdrożenia dokumentu będzie również zależała od środków finansowych – posiadanych i pozyskanych przez samorząd gminy lub inne podmioty uczestniczące w realizacji strategii – na opracowanie i realizację innych programów oraz projektów, które będą zgodne z przyjętymi w dokumencie kierunkami działań.

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę i, w zależności od charakteru, realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych.

V. WDROŻENIE, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ożarówice na lata 2016-2025 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarówicach. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych.

Środki finansowe na realizację zapisów strategii będą ujmowane corocznie w uchwale budżetowej Rady Gminy.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych, polegające na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane z jednej strony pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku, z drugiej natomiast umożliwią ustalenie rzeczywistych rezultatów ich wdrożenia – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Informacja na temat realizacji strategii oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie on zawierał propozycje rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

W celu skutecznego i sprawnego opracowywania raportu monitoringowego, Wójt Gminy może powołać zespół zadaniowy, w skład którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny stopnia wdrożenia strategii zostaną wykorzystane przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania strategii, może być on zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

Cel strategiczny 1.:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba dzieci objętych opieką przedszkolną,
- liczba dzieci do lat 3. objętych opieką,
- liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach opieką,
- liczba uczniów objętych stypendiami socjalnymi i zasiłkami szkolnymi,
- liczba wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży,
- liczba opracowywanych i realizowanych programów i projektów na rzecz rodziny i dziecka oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przyznanych Kart Dużej Rodziny,
- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba podmiotów gospodarczych,
- liczba podmiotów ekonomii społecznej,
- liczba osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych objętych pracą socjalną,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności,
- liczba rodzin objętych wsparciem w postaci świadczeń pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego oraz w formie dodatków mieszkaniowych i energetycznego,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,

- liczba dzieci objętych dożywianiem,
- liczba osób objętych gorącym posiłkiem,
- liczba opracowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie, w tym w Domu dla Bezdomnych Mężczyzn w Tarnowskich Górach,
- liczba programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym,
- liczba mieszkań komunalnych, w tym socjalnych,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba osób objętych pomocą w ramach Punktu Prawno-Psychologicznego i Punktu Konsultacyjnego,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób objętych w ich ramach opieką,
- liczba grup samopomocowych oraz liczba osób objętych w ich ramach wsparciem,
- liczba osób objętych oddziaływaniem Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- liczba osób z gminy umieszczonych w ośrodkach wsparcia, w tym w Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu,
- liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych.

Cel strategiczny 2.:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi,
- liczba osób uczęszczających na zajęcia Uniwersytetu III Wieku,
- liczba osób korzystających z klubu seniora,

- liczba osób objętych wsparciem w ramach domu dziennego pobytu,
- liczba obiektów, w których zlikwidowano bariery,
- liczba osób objętych usługami rehabilitacyjnymi, w tym liczba osób z gminy korzystających z warsztatów terapii zajęciowej,
- liczba nowo utworzonych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba klas integracyjnych oraz liczba dzieci do nich uczęszczających,
- liczba osób z gminy objętych całodobową opieką w domach pomocy społecznej,
- liczba osób z gminy korzystających z ośrodków wsparcia dziennego poza gminą.

Cel strategiczny 3.:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki zdrowotnej i edukacji prozdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,
- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 4.:

- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba pracowników OPS-u, w tym liczba pracowników socjalnych,
- liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem,
- liczba opracowywanych i realizowanych projektów współfinansowanych z funduszy zewnętrznych,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2014/2015	28
Tabela 2. Placówki kulturalne w gminie w 2014 roku	31
Tabela 3. Obiekty sportowo-rekreacyjne w gminie w 2014 roku	32
Tabela 4. Zakłady opieki zdrowotnej i apteki w gminie w 2014 roku	34
Tabela 5. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych ..	43
Tabela 6. Podmioty mogące wspierać mieszkańców gminy dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.....	47
Tabela 7. Kadra OPS-u i jej kwalifikacje w 2014 roku.....	54
Tabela 8. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie w latach 2012-2014.....	55
Tabela 9. Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez OPS w latach 2012-2014.....	59
Tabela 10. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2012-2014	65
Tabela 11. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznane w gminie w latach 2012-2014	67
Tabela 12. Instytucje wsparcia spoza gminy, z oferty których mogą korzystać lub korzystają mieszkańcy gminy.....	67
Tabela 13. Organizacje pozarządowe w gminie	70

Wykresy:

Wykresy 1-2. Ludność gminy oraz jej struktura wiekowa w latach 2012-2014	16
Wykresy 3-4. Ruch naturalny i saldo migracji ludności gminy w latach 2012-2014	17
Wykres 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2012-2014 według typu i kierunku migracji	17
Wykres 6. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2012-2014	19
Wykres 7. Mieszkania pozostające w zasobach gminy w latach 2012-2014.....	19
Wykres 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki (w ha) w gminie w 2014 roku	20

Wykres 9. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2012-2014.....	22
Wykres 10. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w 2014 roku	22
Wykres 11. Mieszkańcy gminy posiadający zatrudnienie w latach 2012-2014*	24
Wykres 12. Bezrobotni w gminie według płci w latach 2012-2014	24
Wykres 13. Bezrobotni w gminie będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2014 roku	24
Wykres 14. Stopa bezrobocia w powiecie tarnogórskim, w województwie śląskim i w kraju w latach 2012-2014 (w %)	25
Wykresy 15-18. Bezrobotni w gminie na koniec 2014 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i poziomu wykształcenia	26
Wykres 19. Schorzenia najczęściej stwierdzane u dzieci i młodzieży w 2014 roku	37
Wykres 20. Schorzenia najczęściej stwierdzane u osób dorosłych w 2014 roku	37
Wykres 21. Opieka profilaktyczna nad matką i dzieckiem w 2014 roku	37
Wykres 22. Osoby niepełnosprawne w ogóle mieszkańców gminy w 2002 roku.....	39
Wykres 23. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku	39
Wykres 24. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku.....	40
Wykres 25. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku	40
Wykres 26. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZOON w Tarnowskich Górach do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2012-2014	41
Wykresy 27-30. Mieszkańcy gminy zaliczeni przez PZOON w Tarnowskich Górach do osób niepełnosprawnych i stopnia niepełnosprawności w latach 2012-2014 według stopnia niepełnosprawności, wieku, poziomu wykształcenia i zatrudnienia	42
Wykres 31. Środki finansowe wydatkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2012-2014	45
Wykres 32. Wybrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie oraz działalności GKRPA w 2014 roku	46
Wykres 33. Przestępstwa popełnione w gminie w 2014 roku	52
Wykres 34. Struktura wiekowa sprawców przestępstw w gminie w 2014 roku.....	53

Wykres 35. Osoby w gminie, którym w latach 2012-2014 udzielono pomocy i wsparcia	56
Wykres 36. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie ..	56
Wykres 37. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie pieniężne	57
Wykres 38. Osoby i rodziny w gminie, którym w latach 2012-2014 przyznano świadczenie niepieniężne	57
Wykres 39. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2012-2014 (liczba osób w rodzinach)	58
Wykres 40. Warunki życia w gminie	73
Wykres 41. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy	74
Wykres 42. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie	75
Wykres 43. Jaki jest poziom bezrobocia w gminie?	76
Wykres 44. Jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób bezrobotnych? ..	76
Wykres 45. Przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców gminy?	77
Wykres 46. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz dotkniętych problemem ubóstwa?	77
Wykres 47. Jaka jest skala problemu bezdomności w gminie?	78
Wykres 48. Jakie działania byłyby najskuteczniejsze w zapobieganiu i rozwiązywaniu problemu bezdomności?	78
Wykres 49. Przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie.....	79
Wykres 50. Jakie działania poprawiłyby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo w gminie?.....	79
Wykres 51. Na jakie negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z gminy?	80
Wykres 52. Przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców gminy.....	81
Wykres 53. Jakie działania powinny być podejmowane na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin?.....	81
Wykres 54. Znajomość przypadków przemocy w rodzinie w gminie.....	82
Wykres 55. Jakie kroki byłyby najskuteczniejsze w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie?	82

Wykres 56. Problemy najczęściej dotykające osoby starsze z gminy.....	83
Wykres 57. Jakie działania poprawiłyby sytuację osób starszych w gminie?	83
Wykres 58. Problemy, których najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne z gminy....	84
Wykres 59. Jakie działania umożliwiłyby osobom niepełnosprawnym pełniejszy udział w życiu społecznym?	84
Wykres 60. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w gminie?	85
Wykres 61. Przyczyny braku bezpieczeństwa w gminie.....	85
Wykres 62. Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie?	86